1

We are reminded that heavenly blessings do not accrue to anything that has been counted or numbered, and yet the children of Yisrael were subjected to a census. Yisrael were blessed nonetheless because they were ransomed.

1. "And Hashem spoke to Moses, saying, "When you do take the sum of the children of Yisrael after their number" (Shemot 30:11-13). Rabbi Aba, Rabbi Acha and Rabbi Yosi were traveling from Tiberias to Tzipori. While they were traveling, they saw Rabbi Elazar coming with Rabbi Chiya. Rabbi Aba said: we shall surely join the Shechinah. They waited until they reached them. As soon as they came to them, Rabbi Elazar said: it is most certainly written: "The eyes of Hashem are towards the righteous, and His ears are open to their cry" (Tehilim 34:16). This passage is difficult; (THE END OF THE SUBJECT IS IN THE PORTION OF PEKUDEI, PARA. 68F).

2. Come and behold: it has been established that celestial blessing does not dwell on something that is numbered. And if you ask how Yisrael were counted, he took from them a ransom for themselves. And they did not count until all the ransom that was gathered was counted. THUS at first Yisrael are blessed WHEN THE RANSOM IS RECEIVED, afterwards, once they counted the ransom, Yisrael are blessed again. So we find that Yisrael is blessed at the beginning and at the end, and they did not suffer a plague.

3. HE ASKS: Why is a plague caused by counting? HE ANSWERS: Because the blessing does not dwell on anything numbered, and since the blessing has departed, the Other Side dwells on it and can harm. Therefore, we receive ransom and redeem it in order to do the counting. And we have already discussed and learned this. 2. ת״ח, הָא אוּקְמוּהָ, לֵית בִּרְכָתָא הִלְעֵילָא שֵׁרְיָיא עַל מִלָּה הְאִתְמְנֵי. וְאִי הֵימָא, יִשְׂרָאֵל הֵיךָ אִתְמְנוּן. אֶלָא בּוּפְרָא נָטִיל מִנַיְיהוּ, וְהָא אוּקְמוּהָ, וְחוּשְׁבָּנָא לֶא הֲוֵי עַד הְאִתְבְּנִישׁ כָּל הַהוּא בּוּפְרָא, וְסָלִיק לְחוּשְׁבָּנָא. וּבְקַרְמֵיתָא מְבָרְכִין לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל, וּלְבָתַר מְנַיִן הַהוּא בּוּפְרָא, וּלְבָתַר אָהַדְרָן וּמְבָרְכִין לוֹן לְיִשְׁרָאֵל. אִשְׁתְּכָחוּ יִשְׂרָאֵל מִתְבָּרְכָאן בְּקַרְמֵיתָא וּבְסוֹפָא, וְלָא סָלִיק בְּהוֹן מוֹתָנָא.

3. מוֹתָנָא אֲמַאי סָלִיק בְּמִנְיָינָא. אֶלָּא בְּגִין דְבִרְכָתָא לָא שַׁרְיָא בְּמִנְיִינָא, בֵּיוָן דְּאִסְתָּלַק בִּרְכָתָא, סְטְרָא אַחֲרָא שַׁרְיָא עָלֵיהּ, וְיָכִיל לְאַנְזְקָא, בְּגִין בַּךְ נַטְלִין בּוּפְרָא וּפִרְיוֹנָא לְסַלְקָא עָלֵיהּ מִנְיָינָא, וְהָא אוּקְמוּהָ, וִאִהָּמַר.

2. Half a Shekel

Rabbi Shimon begins by speaking about the commandment to give half a shekel, and says it is like the Vav placed between the two Heis. The Faithful Shepherd, Moses, then follows with a discussion of the commandment to sanctify the month. He says that the holy moon, Malchut, is the bride that becomes hallowed by Gvurah of Zeir Anpin, in which are the Levites, who shall also be hallowed. Then when the moon becomes visible we bless it with Tiferet.

Ra'aya Meheimna (the Faithful Shepherd)

4. There is a commandment to give half a shekel after the shekel of the sanctuary. HE ASKS: What is the half-shekel? HE ANSWERS: It is like a half-hin, which is Vav, WHICH IS placed between the two Heis. The stone with which to weigh is Yud, "A shekel is Twenty gera" (Shemot 30:13), refers to Yud-Vav-Dalet. "The rich shall not give more" (Ibid. 15), refers to the Central Column, ZEIR ANPIN that should not give more than ten. And so have we learned in the Book of Formation, 'Ten Sfirot of nothingness - ten, not eleven.' "And the poor shall not give less" (Ibid.) refers to the Righteous, THAT IS, YESOD. He must "not give less" than ten, as is said IN THE BOOK OF FORMATION, 'ten and not nine,' then half a shekel, which is ten.

רעיא מהימנא

4. פִּקוּדָא לִיהֵן מַחֲצִית הַשֶּׁקֶל בְּשָׁקֶל הַקֹּדָשׁ. מַאן מַחֲצִית הַשָּׁקָל אִיהוּ בְּגוֹן חֲצִי הַהִין, וְדָא ו׳, מְמוּצָע מַחֲצִית הַשָּׁקָל אִיהוּ בְּגוֹן חֲצִי הַהִין, וְדָא ו׳, מְמוּצָע בּין שֵׁנִי הַהִי״ן. אַבְנָא לְמִשְׁקַל בָּה, דָּא י׳, עֶשְׂרִים גַּרָה הַשֶׁרָים גַּרָה הַשֶׁקָל: דָּא יוֹ״ר. הָעָשִׁיר לָא יַרְבָּה, דָא עַמוּדָא בָּיָה הַשֶּׁקָל: דָא יוֹ״ר. הָעָשִׁיר לָא יַרְבָּה, דָא עַמוּדָא הַיָּהי הַשֶּׁקָל: דָּא יוֹ״ר. הָעָשִׁיר לָא יַרְבָּה, דָא י׳, עֵשְׂרִים גַרָה הַשֶּׁקָל: דָא יוֹ״ר. הָעָשִׁיר לָא יַרְבָּה, דָא עַמוּדָא דְּאַמָר בּס״י, שְּשָׁרָים, לָא יַרְבָה עַל י׳. וְהָבִי אַהְמַר בּס״י, עֲשֶׂר סְפִירוֹת בְּלִימָה, עֲשֶׂר וְלָא אֶחָד עָשָׂר. וְהַדַּל לָא יַמְעִיט, דָא צַהִיק, לָא יַמְעִיט מֵעָשֶׂר, בר״א עָשֶׂר וֹז לָא הַשׁע. מַחַצִיט, דָא צַהִיק, לָא יַמְעִיט מֵעָשָׁר, בר״א עָשֶׂר.

5. IT SEEMS THAT THE AUTHOR OF THE PREVIOUS PARAGRAPH WAS RABBI SHIMON. And the Faithful Shepherd said to him: You are in heaven; you are loved by your Master, therefore it is no wonder that all these precious words come from your mouth. For if one is a king or a prince, there is no wonder his table is full of gems and treasures, and full of lights. For anyone else this would be a wonder. He said to him: Blessed are you, faithful shepherd; from now on you speak, for those above and below have come to hear. He said to him: finish your words. He said to him: I have nothing more to say for the time being. You speak.

6. The Faithful Shepherd opened the discussion with: The following commandment is to sanctify the month. The holy moon, NAMELY MALCHUT, is the bride that becomes hallowed by the Court of Law, which is Gvurah OF ZEIR ANPIN - BECAUSE MALCHUT IS BUILT FROM THE LEFT SIDE, WHICH IS GVURAH, as therein, GVURAH OF ZEIR ANPIN, are the Levites. For it is said of them, 'And you shall hallow the Levites.' ALSO MALCHUT, WHICH IS OF THE GVURAH OF ZEIR ANPIN, NEEDS SANCTIFICATION. And afterwards, when the moon is visible and we can enjoy its light, MEANING AFTER IT RECEIVED MOCHIN, we bless it, 'Blessed are You, Hashem our Elohim, King of the Universe, With His utterance He created the heavens, and with the breath of His mouth, all their hosts.' And with what is it hallowed and blessed? It is with Tiferet (glory), because it is glory to those born by Him from birth. End of Ra'aya Meheimna

5. א״ל רַעְיָא מְהֵימָנָא, אַנְהְ בַּשָׁמַיִם, רָחִים אַנְהְ מִמָּארֵיךָ, לֵית תַּוָוהָא בְכָל אִינּוּן מִלִין יַקִירִין דְּיִפְקוּן מִמָּארֵיךָ, לֵית תַּוָוהָא בְכָל אִינּוּן מִלְכָא, אוֹ בְּרָא דְּמַלְכָּא, מְפּוּמֶךָ, דְּהָא מַאן דְּאִיהוּ מַלְכָּא, אוֹ בְּרָא דְמַלְכָּא, לֵית תַּוָוהָא, דְיִפְקוּן מַרְגָלָאִין בְּפָתוֹרֵיהּ, מַלְיָין סְגוּלוֹת, מַלְיָין נְהוֹרִין. לְבַר נָשׁ אַחֲרָא, אִיהוּ תַּוָוהָא. א״ל בְּרִיךָ אַנְהְ רַעְיָא מְהֵימָנָא. מִתַּמָן וְאֵילָך אֵימָא א״ל בְּרִיךָ אַנְהְ רַעְיָא מְהֵימָנָא. מִתַּמָן וְאֵילָך אֵימָא זַרְיָה, דְּעַלָּאִין וְתַהָּאִין נַחְתוּ לְמִשְׁמַע מִינָך. אָמַר זַיִהּ, אַשְׁלִים מְלוּלָך, אָמַר לֵיהּ, לָא אִית בְּעַן לְמֵימַר יַהִיר, אֵימָא אַנְתָ עַר זְמָנָא אַחֲרָא.

6. פתח רעיא מהימנא, פקורא בתר דא, לקדש את איהי קדישא רסיהרא בגין החרש. המתקהשת ע״פ ב״ר גבורה, ראיהו בהו וקדשת את דאתמר אתחזי סיהרא דיאותו לאורה, מברך אתה יי׳ אלהינו מלך העולם, אשר במאמרו ברא צבאם. בּל פיו שחקים, וברוח ובמי בתפארת בגין עטרת תפארת דאיהו לעמוסי בטן. ע״כ רעיא מהימנא

3. Sun worship

At dawn Rabbi Chiya remarks how all the inhabitants of the East are at that moment worshipping the rising sun. He says that from ancient days it was known that before the sun emerges the prince appointed over it goes forth with the holy letters of the Supernal Name written on his head, and with the power of those letters he opens the windows of heaven and passes through. Then he remains there until the sun emerges. Rabbi Chiya adds that that prince is in charge over gold and red jewels. He says that the sun worshippers know the spots of the sun. Rabbi Yosi asks how long it will be that idols are still in the world, and says that falsehood can not endure.

7. Rabbi Yosi and Rabbi Chiya were traveling. While they were still walking, it became dark and they sat down. While they were still sitting dawn began to light up. They got up and went on. Said Rabbi Chiya: See, the East has lit up. Now all those inhabitants of the East, of the mountains of light, are bowing to this light that illuminates in the place of the sun, before it emerges OVER THE FACE OF THE EARTH, and worship it. Many worship the sun after it comes out. They worship this light OF THE BREAKING DAWN, and call this light 'the Deity of the Illuminating Jewels'. And they swear by the Deity of the Illuminating Jewels. 7. רְבִּי יוֹסֵי וְר׳ חִזָּיא הֲווֹ אַזְלֵי בְּאָרְחָא, עַר הַהֲווֹ אַזְלִין רְמַשׁ לֵילְיָא, יָתְבוּ. אַרְהֲווֹ יַתְבִין, שְׁרִיאַת אַזְלִין רְמַשׁ לֵילְיָא, יָתְבוּ. אַרְהֲווֹ יַתְבִין, שְׁרִיאַת צַּכְּרָא לְאַנְהָרָא, סְמוּ וְאָזְלוּ. א״ר חִזָּיא, חָמֵי אַנְפּוֹי בַּקְרָא קַמָּנְהַרָא, סְמַי זַאָרָפוֹי אַיְנוּן בְּנֵי מְרִינְחָא צַּכְרָא לְאַנְהָרָא, סְמוּ וְאָזְלוּ. א״ר חִזּיָיא, חָמֵי אַנְפּוֹי קַמִין קַנִין קַמוּ זַיְקוּוּ גַיּרְיָזָא, קַמוּ וְאָזְלוּ. א״ר חִזּיָיא, חָמֵי אַנְפּוֹי קַמְיּבוּן קְמַירָחָא כָּלָא יְנוּן בְּנֵי מְרִינְחָא קַנְּתִים הְמַזְרָח בְּקָא מְנַהֲרִין, הַשְׁתָּא כָּל אִינוּון בְּנֵי מְרִינְחָא הְמָוּק הְמוֹרָא, הְנָהוֹרָא, סַגְהִין לְגַבֵּי הַאי נְהוֹרָא, וְאָנִין הְטָאָשָׁא, עַר לָא יִפּוּק, וּפּלְחִין לֵיה, הְהָהָא בֵּיוָן הְנָפּין הְנָאַין הְנָאָר וְאַמִישָׁא, עַר לָא יִפּוּק, וּפּלְחִין לֵיה, הְהָהָא בֵּיון אַמוּן הָיָרָא, אַינוּן בְמָה אַינוּן הְפָלְחִין לְשִׁמְשָׁא, וְאָלֵין הְנָאַרוּנוּן הְפָאָחין לְנָהוֹרָא, וְאָלֵין אַנִין אַנוּוּן הָקָאָחין לְנָהוֹרָא, וְאַלֵין אַנִיּא הַוּוּוּזְלָי, הָאוּנוּן הְעָרָהָא, וּאַלֵין הָנָמוּשָׁא, וּאַנוּון הְנָאַרְהָוּוּן אַנוּוּן הַכָּא בָּמָישָא, בַמָּון הַכָּא הָנוּוּן הָבָאָרָה, הַיּתָרָא, הַבָּאון הְבָאָרָא הַנָאָרָה, הַין הַיָּרָא, וּאַנוּן הַיָּיא הָינוּוּן בָּמָישָּא, וּאַלֵין הָנוּוּוּן בְעָרוּן אָנוּוּוּן הָיָא הַנָּהוּר, הַיוּוּן אַנִין הַיָּהָא הַנָּהוּן הָיוּזין הַיָּרָא, הָאַנוּוּן הַיָּוּוּין הָיוּוּוּין הַיוּוּן הַיָּא הַיוּוּן הָיוּאָין הָין הָיוּא בַיוןן הַיּאַין הַין הָיוּוּן הַין הַין אָנוּוּן הַין אַנוּוּין הַין הַיוּן הַין אַין הַין הַין הוּוּין הַיוּוּין הַין הוּיוּשָּין הַין הוּינּוּן הַיוּזין הַין הוּוּין הוּוּין הָין הוּיןהין אָנוּוּוּין הוּוּןין הוּין הוּשָרָאָין הַיןן הוּין הוּוּין הוּוּא בוּוּוּין הוּוּין הוּיןין הוּיןין היוּקוּקיין הוּאַיןיןןא הָיוּוּןין אוּזיןאָין הוּיןין אַינוּןי הַיוּוּן הַיןין הָיוּאָרָאָיןןן הוּיןין אַיוּוּןין הוּוּןיןןין הוּוּןיןין אַיןיןןןיןן אַייוּוּןיןןיןיןן אַנָיןין הייןן הוּיןין אוּןין הוּיןיןןיןןיןן אַיןיןןן אַיןיןןיןןןיןןיןןין אוּוּןיןןיןן הוּיןיןןןןוּןיןןןיןןיןןיןןןןןיןןןיןן הוּוּן 8. And you may ask if this worship is not in vain. From the early, ancient days the wisdom was known that when the sun shines, before it emerges OVER THE FACE OF THE EARTH, the prince appointed over the sun goes forth, with the holy letters of the Supernal Name written on his head. With the power of these letters, he opens all the windows of heaven, smites them, and passes through. And that prince enters into the glow that shines around the sun, BEFORE IT EMERGES, and remains there until the sun emerges and spreads over the world.

9. And that prince is in charge over gold and red jewels. They worship that form that is there IN THE LIGHT OF THE SUN, WHICH IS THE PRINCE, with the spots and signs that they inherited from the ancient in olden days. They then know the spots of the sun, and they go and find the places of gold and jewels. Said Rabbi Yosi: How long will the many idols be in the world? Falsehood has no pillars TO SUPPORT IT in order to exist.

8. וְאִי הֵימָא פּוּלְחָנָא דָּא לְמַגָּנָא הוּא. מִיּוֹמִין עַהִּיקִין קַדְמָאֵי, חָכְמְתָא יָדְעוּ בֵּיה. בְּזְמְנָא דְשָׁמְשָׁא נָהִיר, עַר לָא יִפּוֹק, הַהוּא מְמָנָא דְפָקִיר עַל שְׁמְשָׁא, נָהִיר, עַר לָא יִפּוֹק, הַהוּא מְמָנָא דְפָקִיר עַל שְׁמְשָׁא, נָפִיק, וְאַתְוון קַדִּישִׁין דִשְׁמָא עַלָּאָה קַדִּישָׁא רְשִׁימָן עַל רֵישֵׁיה, וּבְחֵילָא דְאִינוּן אַתְוון, פָּתַח לְכָל בַּוּי שְׁמַיָא וּבָטַשׁ בְּהוּ, וְעָבַר. וְהַהוּא מְמָנָא עָאל גוֹ הַהוּא זֹהַרָא דְנָהִיר סְחֵרְנֵיה דְשָׁמְשָׁא, וְתַמֶן שְׁכִיחַ, עַר דְנָפַק שִׁמְשָׁא, וְאִתְפָשַׁט בְּעָלְמָא.

9. וְהַהוּא מְמָנָא, אִיהוּ פְּקֵידָא, עַל הַהֲבָא, וְעַל מַרְגָלָן סוּמָקָן. וְאִינוּן פַּלְחִין לְהַהוּא הִיוּקָנָא הְתַמָן, מַרְגָלָן סוּמָקָן. וְאִינוּן פַּלְחִין לְהַהוּא הִיוּקָנָא הְתַמָן, וּבְנָקוּרִין וְסִימָנִין הְיַרְתּוּ מִקַּרְמָאֵי מִיּוֹמִין עַתִּיקִין, אַרְנָקוּרִין וְסִימָנִין הְעַהָּיקוּ, לְמַשְׁבָח אַתְרִין הְדַהֲבָא וּבְנָקוּרִין וְסִימָנִין הְשָׁמְשָׁא, לְמִשְׁבַח אַתְרִין הְדַהֲבָא וּמַרְגָלָן, א״ר יוֹסֵי, עַד בַּמָה יְהוֹן פּוּלְחָנִין סַגִּיאִין אַמֵּין בְּעָלְמָא, הְהָא שִׁקָרָא לֵית לֵיה קַיִימִין לְקַיִימָא.

4. "The lip of truth shall be established forever"

We read that the light and radiation from the sun is true, and the stars in the firmament are true; just because in their lack of wisdom people call them 'Elohim', God does not have to destroy the sun and stars. They will not perish, but eventually those that worship them will perish. Yisrael are the lip of Truth, and they will still exist in the time to come. The story is recounted of a General who tells Rabbi Elazar that since the kingdom of Yisrael was removed from them, it is Yisrael who are the "lying tongue." But Rabbi Elazar explains to him that the verse says "The lip of truth shall be established forever" in the future, not now - for now the lip of falsehood endures. We are told that the General converted after this encounter.

10. The other opened the discussion, and said, "The lip of truth shall be established forever; but a lying tongue is but for a moment" (Mishlei 12:19). Come and behold: if all the inhabitants of the world always worshiped falsehood, then it would be so, THEY WOULD CEASE TO EXIST. But this light and radiation THAT SHINES FROM THE SUN is certainly true, and the stars that are in the heights of the firmament are also true. And if in their foolishness and lack of understanding, they say and call them 'Elohim', the Holy One, blessed be He, does not have to destroy His creations from the world BECAUSE OF THIS. And also, in the time to come, the stars and luminaries will not perish from the universe. But who will perish? Those that worship them WILL PERISH.

11. And this verse: "The lip of truth shall be established forever," refers to the children of Yisrael, who are the lip of Truth, FOR THEY SAY, "Hashem our Elohim, Hashem is One" (Devarim 6:4). And it is all true and the secret of Truth. And they end THE READING OF SH'MA WITH, 'Hashem your Elohim is true.' And hence "the lip of truth shall be established forever."

10. פָּתַח אִידְךָ וְאָמַר, שְׂפַת אֱמֶת תִּבּוֹן לָעַד וְעַד אַרְגִּיעָה לְשׁוֹן שָׁקֶר. ת״ח, אִלּוּ כָּל בְּגֵי עָלְמָא הֲווֹ פַּלְחִין לְשִׁקְרָא, הֲוָה הָכִי, אֲבָל הַאי נְהוֹרָא וְזְהֲרָא בְּלָחִין לְשִׁקְרָא, הֲוָה הָכִי, אֲבָל הַאי נְהוֹרָא וְזְהֲרָא הְנָהִיר, וַדַּאי קְשׁוֹט אִיהוּ. בֹּכְבֵי רוּמָא דְרְקִיעָא קְשׁוֹט אִינוּן. אִי בְּטִפְּשׁוֹ וְחֶסְרוֹנָא דְדַעְתָּא דְלְהוֹן, אִינוּן אַמְרֵי וְקָרָאן לְהוּ אֱלָהָא, לָא בָּעֵי קוּדְשָׁא בְּרִיךָ הוּא לְשֵׁיצָאָה עוֹבָדוֹי מֵעָלְמָא. אֲבָל לְזִמְנָא דְאָתֵי לָא יִשְׁתֵצוּן בֹּכָבָיָא וּנְהוֹרִין דְעָלְמָא. אֲבָל לְזִמְנָא דְאָתֵי לָא אִינוּן הַפַּלָחוּ לוֹן.

11. וּקְרָא דָּא דָכִי הוּא. שְׂפַת אֱמֶת תִּבּוֹן לָעַר, אַלֵּין יִשְׁרָא דָא דָכִי הוּא. שְׁפַת אֱמֶת תִּבּוֹן לָעַר, אַלֵּין יִשְׂרָאֵל, דְאִינוּן שְׂפַת אֱמֶת. יְיָ׳ אֱלֹהֵינוּ יְיָ׳ אֶחָר. וְכֹלָא אִיהוּ אֱמֶת, וְרָזָא דֶאֱמֶת, וּמְסַיְימֵי יְיָ׳ אֱלֹהֵיכֶם אֱמֶת. וְדָא אִיהוּ שְׁפַת אֱמֶת תִּבּוֹן לָעַר.

12. וְעַד אַרְגִּיעָה, וְעַד רֶגַע מִבָּעֵי לֵיהּ, מַאי אַרְגִּיעָה. אֶלָּא, עַד כַּמָה יְהֵא קִיוּמָא דִּלְהוֹן בְּעָלְמָא, עַד זִמְנָא דְיֵיתֵי, וִיּהֵא לִי נַיְיחָא מִפּּוּלְחָנָא קַשְׁיָא דְּעָלוֹי. וּבְזַמְנָא דְאַרְגִיעָה, יִשְׁתְּצֵי לְשׁוֹן שָׁקֶר, אִינּוּן דְקָרָאן אֶלָהָא, לְמַאן דְּלָאו הוּא אֱלָהָא. אֲבָל יִשְׂרָאֵל דְאִינּוּן שְׁפַת אֱמֶת, בְּתִיב בְּהוּ, עַם זוּ יָצַרְתִּי לִי תְּהַלָּתִי יְסַפֵּרוּ.

13. אַרְפַרְנָא חֲדָא זִמְנָא דַהֲוֵינָא אָזִיל בַּהֲדֵי ר׳ אָלְעָזָר, פָּגַע בֵּיהּ הֶגְמוֹנָא, א״ל לר׳ אֶלְעָזָר, אַנְתְ זַיְעַת מֵאוֹרַיְתָא דִיְהוּדָאֵי. א״ל יָר׳ אֶלְעָזָר, אַרְתָ זַיְעַת מֵאוֹרַיְתָא דִיְהוּדָאֵי. א״ל יָרַעְנָא. א״ל, לֵית אַתּוּן אַמְרִין דִמְהֵימְנוּתָא דִּלְכוֹן קְשׁוֹט, וְאוֹרַיְיתָכוֹן קָשׁוֹט, וַאַנָן דִמְהֵימְנוּתָא דִילָן שֶׁקָר, וְאוֹרַיְיתָא דִילָן קָשׁוֹט, וַאַנָן דִמְהֵימְנוּתָא דִילָן שֶׁקָר, וְאוֹרַיְיתָא דִילָן לְשׁוֹן שָׁקָר. אֲנָן מִיּמִנוּתָא דְּעָלְמָא, קַיְימִין בְּמַלְכוּתָא, וְהָא בְּתִיב שְׁפַת אֱמֶת תִּכּוֹן לָעַד וְעַד אַרְגִיעָה לְשׁוֹן שָׁקָר. אֲנָן מִיוֹמִין דְעָלְמִין, דְּעָלְמָא, קַיִימִין בְּמַלְכוּתָא, וְדָאי. וְאַתּוּן, זְעֵיר הֵוָה לְכוּ מַלְכוּתָא, וּמִיֵּד אַעְהֵי מַבְּכוֹן, וּקָרָא אִתְקָיִים בְּכוּ דְכְהָיִב וְעַד אַרְגִיעָה לְשׁוֹן שָׁקָר.

14. א״ל, חֲמֵינָא בָּךְ דְאַנְהְ חַבִּים בְּאוֹרַיְיתָא. תִּפַּח רוּחֵיה דְהַהוּא גַּבְרָא. אִלוּ אָמַר קָרָא, שְׁפַת אֱמֶת בּוֹנַנְתָּ לָעַר, הֲוָה בִּרְקַאמְרָן, אֲבָל לָא בְּתִיב אֶלָּא תִּבּוֹן, זְמִינָא שְׁפַת אֱמֶת דְּתִבּוֹן, מַה דְּלָאו הָכִי הַשְׁתָּא, דְהַשְׁתָּא שְׁפַת שֶׁפֶר קַיְימָא, וּשְׁפַת אֱמֶת הַשְׁתָא, וּמְנָא שְׁפַת שֶׁכָר קַיִימָא, וּשְׁפַת אֱמֶת קיוּמֵיה, וּמִגוֹ אֶרֶץ תִצְמַח, בְּרֵין שְׁפַת אֱמֶת תִּבוֹן לַעַר וְגוֹי.

15. א״ל הַהוּא הֶגְמוֹן, זַכָּאָה אַנְתְּ. וְזַכָּאָה עַמָּא הְּאוֹרַיְיתָא הִקְשׁוֹט יִרְתִין. בָּתַר יוֹמִין שְׁמַעְנָא הְאִתְגְיַיר. אָזְלוּ, מָטוּ חַר בֵּי חֲקָל, וְצַלוּ צְלוֹתֵהוֹן. כֵּיוָן הְצַלוּ צְלוֹתֵהוֹן, אָמְרוּ מִכָּאן וּלְהָלְאָה נִתְחַבֵּר בְּשְׁכִינְתָּא, וְנֵזִיל וְנִתְעַפֵּק בְּאוֹרַיְיתָא.

12. "But for a moment (lit. 'I will calm down')." HE ASKS: It should say 'for a moment', but it says "calm down". HE ANSWERS: They will long exist in the world, until the future to come. Then I will have respite from their difficult worship, BECAUSE "CALM DOWN" MEANS 'I SHALL HAVE REST.' And at the time that I will calm, the false tongue will perish - meaning those who call 'Elohim' that which is not Elohim. But of the children of Yisrael, who are the lip of truth, it is written: "This people which I have formed for Myself, that they might say My praise" (Yeshayah 43:21).

13. I remember one time when I was traveling with Rabbi Elazar, he met a general. He said to Rabbi Elazar: Do you know the Torah of the Jews? He said to him: I know. He said to him: Do you not say that your faith is true and your Torah is true but our faith is false and our bible is false? But it is written, "The lip of truth shall be established forever, and a lying tongue is but for a moment" (Mishlei 12:19). We have existed from time immemorial, and our kingdom has never left us, generation after generation. Hence, assuredly it is "established forever." But as for you, for a short period you had a kingdom and immediately it was removed from you. Thus, the passage has been fulfilled by you that says: "And a lying tongue is but for a moment."

14. He said to him: I see that you are a scholar in Torah. May that man breathe his last. Had it said, "The lip of truth was established forever," then it would be as you said. But it is written, 'shall be established forever', MEANING that the true lip will be established in the future, but not now. For now the lip of falsehood endures, and the lip of truth lies in the dust. And when Truth will stand firm and sprout from the ground then, "the lip of truth shall be established forever."

15. The General said to him: You are right. Blessed are the people of the Torah, who inherited the Truth. After some time we heard that he converted. They went on, reached a certain field, and recited their prayer. After they prayed, they said: From now on let us join the Shechinah, and walk and be occupied with Torah.

5. "Behold, all who were incensed against you shall be ashamed and confounded"

Rabbi Yosi says that the children of Yisrael suffered many evils when they were in exile, and they were only able to bear it because of the promise of good that God told them was to be theirs in the future. Other nations have scorned and reviled Yisrael, saying, Where is your God? Where is this good you have been promised? We are told that there are no people that revile Yisrael like the children of Edom, yet in the future they "shall be ashamed and confounded" from all the goodness they will see in the children of Yisrael.

פְּתָח ר׳ יוֹסֵי וָאַמֵר, הֵן יָבוֹשוּ ויִכּלמוּ כֹּל .16 בְּרִיך הוּא למעבּר הנחרים בּך קורשא זמיז ./121 ישראל, כל על ודו נבואו אינון טבאן, דקאמר בּישׁיז סבלוּ במה ותהון. ואלמלא כל אינון טבאן דקא מחכאן וחמאן כתיבין באורייתא, לא הוו ולמסבל גלותא.

17. אֲבָל אַזְלִין לְבֵי מִדְרָשׁוֹת, פַּתְחִין סִפְּרִין, וְחָמָאן כָּל אִינּוּן טָבָאן, דְּקָא מְחַכָּן, וְחָמָאן בְּתִיבִין בְּאוֹרַיְיתָא, דְּאַבְטַח לוֹן קוּרְשָׁא בְּרִיךָ הוּא עָלַיְיהוּ, וּמִתְנַחֲמִין בְּגָלְוּתְהוֹן, וּשְׁאַר עַמִין מְחָרְפִין וּמְגַרְפִין לוֹן, וְאַמְרֵי אָן הוּא אֱלָהֲכוֹן, אָן אִינּוּן טָבָאן דְאַתּוּן מַנּיִיכוּ.

18. הה״ר שׁמְעוּ הְבַר יְיָ׳ הַחֲרֵדִים אֶל הְבָרוֹ אָמְרוּ אֲמְרוּ אֲמִרוּ אֲמֵרֵכ שׁוֹנְאֵיכֶם וְגוֹ׳. מַאי הַחֲרֵדִים אֶל הְבָרוֹ, אִינוּן אֲחֵיכֶם שׁוֹנְאֵיכֶם וְגוֹ׳. מַאי הַחֲרֵדִים אֶל הְבָרוֹ, אִינוּן הַסְבָרוּ בַּמָה שִׁמוּעוֹת שַׁמְעֵי, אְלֵין עַל הְסַרוּ בַּמָה שְׁמוּעוֹת שַׁמְעֵי, אְלֵין עַל אָלוּ בַּמָה אָלון, וְחַרִידָן עֲלֵיהוֹן, כד״א בִּי אְלֵין, וְאִלֵין בָּתַר אִלֵין, וְחַרִידָן עֲלֵיהוֹן, כד״א בִּי וְגוֹ׳ קוֹל חֲרָדָה שָׁמִעְנוּ בַּחַר וְאֵין שָׁלוֹם וְגוֹ׳. אִינוּוּן חַרֵדִים תַּדִיר אֵל הְבָרוֹ כַּד אָתַעֲבֵיר הִינָא.

19. אָמְרוּ אֲחֵיכֶם שׂוֹנְאֵיכֶם, אִמֵּין אִינוּן אֲחוּכוֹן בְּנֵי עֵשָּׁו. מְנַהֵיכֶם, כד״א סוּרוּ טָמֵא קַרְאוּ לָמוֹ. דְלֵית עַשָּׁו. מְנַהֵיכֶם, כד״א סוּרוּ טָמֵא קַרְאוּ לָמוֹ. דְלֵית עַמָּא דְקָא מְכַזִין לוֹן בְּאַנְפֵי, וּמְרַקְקֵין בְּאַנְפַיִיהוּ לְיִשְׁרָאַל בְּבַנֵי אֶדוֹם. וְאַמְרֵי כֵּלְהוּ מִסְאֲבִין בַּנִדְה, וְדָא אִיהוּ מְנַהֵיכֶם. לְמַעַן שְׁמִי יִכְבַּר יְיָ׳, אֲנָן בְּנוֹי דְּאֵל חַי. דִי בָּן יִתְיָיקָר שְׁמֵיה. אֲנָן שַׁלְטָנִין עַל דְאֵל חַי. דִי בָּן יִתְיָיקָר שְׁמֵיה. אֲנָן שַׁלְטָנִין עַל עַלְמָא בְּגִין הַהוּא דְּאַקְרֵי גָּרוֹל. עֲשָׁו בְּנוֹ הַגָּרוֹל. וְבָשְׁמָא דָּא אִקְרֵי קוּרְשָׁא בְּרִיךְ הוּא גָרוֹל, גָרוֹל וְיָי לְמַעַן שְׁמִי יִכְבַּר יִיָ׳.

16. Rabbi Yosi opened the discussion, saying: "Behold, all who were incensed against you shall be ashamed and confounded" (Yeshayah 41:11). The Holy One, blessed be He, shall do all this good that He said through the true prophets for Yisrael. Yisrael suffered much evil in exile, and were it not for all this good written in the Torah that they were waiting to see, they would not have been able to withstand and tolerate the exile.

17. But they go to the study hall, open books, and read all the hoped for good. And they see written in the Torah what the Holy One, blessed be He, promised them, and they are comforted in exile. But the other nations scorn and revile them, and say, "Where is your Elohim? Where is the good you say shall be yours, when all the other nations shall be shamed before you?"

18. This is the meaning of: "Hear the word of Hashem, you that tremble at His word. Your brethren that hated you, who cast you out for My Name's sake..." (Yeshayah 66:5). Who are they "that tremble at His word?" It is those who have suffered many evils, many EVIL tidings, one upon another and one after another, THEY HEARD AND trembled because of them, as it is written, "For thus says Hashem, we have heard a voice of trembling, of fear, and not of peace" (Yirmeyah 30:5). They tremble constantly over His word when Judgment is executed.

19. "Your brethren that hated you". They are your brethren, the children of Esau "who cast you out," as it is written: "'Away! Unclean!', they cried at them" (Eichah 4:15). There are no people that shame Yisrael to their faces and spit in their faces like the children of Edom. And they say ABOUT YISRAEL that they are all impure like the impurity of a menstruating woman. This is "...who cast you out for My Name's sake, have said: Let Hashem be glorified." FOR THEY SAY: We are the children of the living El and by us will His name be glorified. We rule over the world, because of him who is called 'big,' as it is written, "Esau the bigger (lit. 'elder') son," (Beresheet 27:15). With this name, 'big', is the Holy One, blessed be He, called, AS IT IS WRITTEN: "Great is Hashem and highly to be praised" (Tehilim 145:3). We are His big (lit. 'elder') son and He is great; most certainly, IT IS SAID OF US, "for My Name's sake...let Hashem be glorified."

20. AND THEY SAY TO THE CHILDREN OF YISRAEL: But you are the smallest of all, AS IT IS WRITTEN, "Jacob her small (lit. 'younger') son" (Beresheet 27:15). Where is your Elohim? Where is your goodness that all the nations shall be shamed before your joy? Who will grant it so that we see your joy, as you say? "They...shall be ashamed" (Yeshayah 41:11)? THEY SHOULD HAVE SAID, 'YOU WILL BE ASHAMED', BUT they spoke as if referring to someone else, saying, then YISRAEL "shall be ashamed and confounded." YET THEY SAID, "THEY...SHALL BE ASHAMED," AS CURSING ANOTHER. Therefore, the Holy Spirit said the phrase SO THAT IN TRUTH THEY WILL BE SHAMED. And of this IT IS WRITTEN: "Behold, all they that were incensed against you shall be ashamed and confounded." What is "all they that were incensed (Heb. necherim) against you?" Their nostrils (Heb. nechiraim) became hardened in their anger against you, in this exile, BECAUSE at that time, IN THE FUTURE, they "shall be ashamed and confounded" from all the goodness they shall see in Yisrael.

20. אֲבָל אַתּוּן זְעִירִין מִבֹּלָא, יַעֲקֹב בְּנָה הַקֵּטָן בְּתִיב, אָן הוּא אֱלָהֲכוֹן. אָן הוּא אִינוּן טָבָאן, בְּתִיב, אָן הוּא אֱלָהֲכוֹן. אָן הוּא אִינוּן טָבָאן, הְיִכְסְפוּן בָּל עֲמַמְיָא מֵחֶרְזָה הַּלְכוֹן. מַאן יִתֵן וְנִרְאֶה בְּשָׁמְחַרְכֶם בְּמָה דְאַתּוּן אַמְרִין. וְהֵם יֵבוֹשׁוּ בְּמַאן בְּשָׁמְחַרְכֶם בְּמָה דְאַתּוּן אַמְרִין. וְהֵם יֵבוֹשׁוּ בְּמַאן הְיָבֶן בְּשָׁמְחַרְכֶם בְּמָה דְאַתּוּן אַמְרִין. וְהֵם יֵבוֹשׁוּ בְּמַאן הְתָן בְּשָׁמִי בְּשָׁמְחַרְכֶם בְּמָה דְאַתּוּן אַמְרִין. וְהֵם יֵבוֹשׁוּ בְּמַאן הְתָלֵה הַלְכוֹן. מַאן יִתֵן וְנִרְאֶה הְשָׁמְחַרְכֶם בְּמָה דְאַתּוּן אַמְרִין הַבְרֵין הַבְרֵין הַרְרֵין הַרְרֵין הַרְרֵין הַרְרֵין הַרְרֵין הַרְרֵין הַרְרָין יֵבוֹשׁוּ וְיִבָּלְמוּ וּ וְיִבוּשׁוּ וְיִבָּלְמוּ בּל הַנֶּחֲרִים בָּךָ. מַאי הָנָה הָבִין הַבוּשׁוּ וְיִבָּלְמוּ בּל הַנֶחֲרִים בָּרָ. מַאו הָנָה הָיָבוּשוּ בְיבוֹשׁוּ וְיִבָּלְמוּ בּל הַנֶחֲרִים בְּרָ. הַאָּתַר מִלָּה הָכִי, וְעַל דָא, הֵן יֵבוֹשׁוּ וְיִבָּלְמוּ בּרוּחַ קַרְשָׁא הַנָה אָמַר מָלָה הָכָרן הְבוּין הַבוּשוּוּ וְיִבּלְמוּ בּל הַנֶּחֲרִים בָּרָ. הַאָּתוּ הָבוּשוּ בּרוּגָזָא שָלָר הָבוּין הָבוּשוּוּ וְיבוּשוּוּ וּיבוּשוּוּ וְיבוּשוּ הַיּתוּן הַרִים בָּרָ מַיּים בּרָנוּ הַמָּיָרִים בּרָר. הַיָּכוּמוּ בּל הַנָּחוּרִים בָּרָ הַאָרָים בְּרָרָים בְּרָרָים בָּרָים הָרָים בּרָין הָבוּשוּוּ הְכוּבוּשוּוּ הְכוּמוּ הַבוּשוּוּ וְיבָלְמוּ בּרוּז הַבוּשוּוּ וּיָבוּשוּוּ הַיָּתוּמוּ בּרוּין בָרוּים בָּרָר. הַאַירָשָּר הַיוּיר בּרָין הַיּרָים בּרָין הַיּבוּשוּוּ הַיּתוּמוּן בּרוּים בּנוּחָ בּיוּז הַיּתָמוּן הַיוּירָא הָין בָיוּים בּנָרוּ הַיּתוּתוּים בּרָים בּרוּין הַיּקרים בּנָר הַיּתָירָם בּנָרוּים בּרָין הַירוּים בּרוּין הוּהוּרים בּוּתוּן הוּבוּין הוּירָים בּיוּין הַירָים בּרוּיה היים בּוּין הוּיירָא הוּירָין היין בּרוּין בּרוּים בּיוּים בּין הַין הַירָין הַיּירָים בּין בּרָיה הַיּירָין הַירָים בּרָין הַיּירָין הַיּרָין היים בּין בּיוּין הוּין הוּיירָין הַירָין הַין הַיּין הוּין הַין היין הַין היין היין היא הוּין הוּין הוּין הַיּין היין הַין הַין היין הייין היים בּיןין הַיּירָין הַיןין הַיּיןין הַיוּין הַיּין הַין הַיןן הּי

6. The Exile goes on

Rabbi Chiya says that the exile has gone on for a long time, but still the son of David has not come. Rabbi Chiya answers that the pledge that God has guaranteed them enables them to bear their exile; otherwise they would never be able to tolerate it. Although everything depends on repentance, still there are many people who will not repent. We read a story about the mother of a wayward son, who weeps for her child who has been exiled by the father, and thereby persuades the father to take him back. After the son sins again, the father exiles both the boy and his mother. The story shows why God exiled the children of Yisrael to Egypt. We read that God wants the children of Yisrael to be as a reflection of above, perfect lilies like the supernal lily; therefore he sowed seventy couples that were seventy souls and put them among the thorns that were the Egyptians. Then the thorns grew branches and ruled over the world, with the lily blooming among them. When God wished to retrieve his lilies the dead thorns were cast aside and destroyed. During the exile in Babylon the children of Yisrael sinned greatly, and Malchut pleaded with Zeir Anpin on their behalf. When they sinned again God exiled them together with Malchut, their guarantor. We are told that if people repent, even one pain that they have undergone will be considered as though they have suffered all the pains of exile; if they do not repent, they must wait until all the generations that precede the end appear.

21. Said Rabbi Chiya: It is certainly so, but we see, as well as the mighty ones of the world, MEANING THE NATIONS, that the exile grows long yet the son of David has still not come. Said Rabbi Yosi: All this is so. But all these pledges that the Holy One, blessed be He, has guaranteed them to enable Yisrael to bear this exile. And we have learned that they enter synagogues and study halls and see all these consolations IN THE HOLY BOOKS, and rejoice in their hearts to suffer whatever comes upon them. And were it not for that they would not be able to tolerate it.

22. Rabbi Chiya said: Certainly, it is so. And everything depends upon repentance. If you believe that everyone together can be aroused to repent, even now, it is not so. What is the reason that they can not? Because it is written: "And it shall come to pass, when all these things are come upon you...and you shall call them to mind among all the nations, into which Hashem your Elohim has driven you, and shall return to Hashem your Elohim" (Devarim 1:2). And then, "If your outcasts be at the utmost parts of heaven, from there will Hashem your Elohim gather you" (Ibid. 4). And before all these things are fulfilled they can not be aroused to repentance. 21. א״ר חִזָּיָא הָכִי הוּא וַדַּאִי, אֲבָל חֲמֵינָן וְהָכִי חָמוּ הַקַיְמֵי עָלְמָא, דְהָא גָלוּתָא אִתְמְשֶׁך וַעֲדַיִין בְּרֵיה דְּדָוִד לָא אָתֵי. א״ר יוֹסֵי, וְכָל דָּא הָכִי הוּא, אֲבָל מַאן עָבִיד דְּיִסְבְּלוּן יִשְׂרָאֵל גָלוּתָא דָּא, כָּל אִינוּן הַבְטָחוֹת דְאַבְטַח לוֹן קוּרְשָׁא בְּרִיךָ הוּא. וְהָא אִתְמַר, דְּעָאלִין לְבָתֵי בְּנַסִיוֹת וּלְבָתֵי מִדְרָשׁוֹת, וְחָמָאן כָּל אִינוּן נֶחָמוֹת, וְחָדָאן בְּלִבֵּיִיהוּ לְמִסְבַּל כָּל מַה דְיֵיתֵי עַלַיִיהוּ, וְאָלָמֵלֵא דָּא לָא יַכָּלִין לָמִסְבַּל כָּל מַה דְיֵיתֵי

22. א״ר חָיָיא וַדַּאי הָכִי אִיהוּ, וְכֹלָא בִּתְשׁוּבָה הַלְיָא. וְאִי הֵימָא דְּיִכְלוּן הַשְׁתָּא לְאַתְעָרָא הְשׁוּבָה כֵּלְהוּ כַּחֲדָא. לָא יַכְלִין. מ״ט לָא יַכְלִין. בְּגִין דְּכְתִּיב, וְהָיָה בִּי יָבֹאוּ עָלֶיךָ כָּל הַדְּכָרִים הָאֵשֶׁר הִדִּיחֲךָ וְגוֹ׳. וְהָיָה בִּי יָבֹאוּ עָלֶיךָ כָּל הַגוֹיִם אֲשֶׁר הִדִּיחֲךָ וְגוֹ׳. וְהַשֵּׁבוֹתָ אֶל לְבָבֶךָ בְּכָל הַגוֹיִם אֲשֶׁר הִדִּיחֲךָ וְגוֹ׳. וְהַתֵּיב וְשַׁבְתָּ עַר יְיָ׳ אֱלֹהֶיךָ וְגוֹ׳. וּכְרֵיון אם יִהְיֶה גִּתַּוּבוּן בְּקַצָה הַשְׁמִים מִשְׁם יְקַבֶּצְךָ וְגוֹ׳. וְכַרִין אָם יִהְיֶה אִינוּון מִלִין לָא יִתְקַיִימוּן, לָא יַכְלִין לְאַתְעָרָא הַשׁוּבָה מַנַּיִיהוּ. 23. א״ר יוֹסֵי, כַּמָה סַתָּמְהָ כָּל אָרְחִין וּשְׁבִילִין מְכָל בְּנֵי גָּלוּתָא, וְלָא שַׁבְקַת לוֹן כִּתְחוֹן כָּה. אִי הָכִי, לְהֶווֹ בְּמָה דַהֲווֹ בְּכָל דָרָא וְדָרָא, דְלָא יִסְבְּלוּן גָלוּתָא וְלָא אַגְרָא, וְיִפְקוּן מִהִינָא דְאוֹרַיִיתָא, וְיִתְעָרְבוּן בִּשְׁאַר עַמִין.

24. פָּתַח וְאָמַר, כְּמוֹ הֶרָה תַקְרִיב לָלֶרֶת תָּחִיל תִזְעַק בַּחֲבָלֶיהָ וְגוֹ׳. מַאי כְּמוֹ הֶרָה, אָרַח אִיהוּ לְעוּבַּרְתָּא, לְאַעְבְּרָא עָלָה מֵשַׁע יַרְחִין שְׁלַמִין. וְאִית בְּעָלְמָא כַּמָה וְכַמָה, דְּלָא עָבַר עָלָה אֶלָא יוֹמָא חַד אוֹ תְרֵין בַּמָה וְכַמָה, דְּלָא עָבַר עָלָה אֶלָא יוֹמָא חַד אוֹ תְרֵין מִמִין מִתְשִׁיעָאָה, וְכָל צִירִין וַחֲבָלִין דְּעוּבַרְתָּא יוֹמִין מִתְשִׁיעָאָה, וְכָל צִירִין וַחֲבָלִין דְּעוּבַרְתָּא מִימִין מִתְשִׁיעָאָה, וְכָל צִירִין זַחְבָלִין בְּעוּבַרְתָּא חַרָּא, אִתְחֲשִׁיב עָלָה כְּאִילוּ אַתְעַבָרוּ כָּל תְשִׁיעָאָה חֲרָא, אַתְחֲשִׁיב עָלָה כְּאִילוּ אַתְעַבָרוּ כָּל הְשִׁיעָאָה חֲרָא, אַתְחֲשִׁיב עָלָה כְּאוֹן אַתְעָבוּ בְּעָלָיה בְּאָשִיעָאָה חֲרָא, אַתְחֲשִׁיב עָלָה כְּיִזּין הְיָמְעָבוּ מְלִים. אוּף הָכִי יִשְׁרָאַר, בֵיוָן דְאַעְעַבוּ אַמְעַבוּ בָּלוּתָא, אִי יָהַרְיוּן בְּמָשוּנָה, יִתְחֲשָׁב עָלַיְיהוּ בְּאָלוּ אַעְבְרוּ עְלַיְיהוּ בָּל אִינוּון מִלִין הְכָתִיבִין בְּאוֹרָין אַעַבְּרוּ וְכַיש דְכַמָּה וְסַגָּה יְסוּרִין אַעְבְרוּ עָלַיְיהוּוּ מִן וֹמָא הָנָלוּתָא שָׁרֵי.

25. אֲבָל מַאי דְּכְתִּיב, בַּצַר לְךָ וּמְצָאוּךָ כֹּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶה בְּאַחֲרִית הַיָּמִים. ת״ח, כַּמָה רַחֲמָנוּתָא רָחִים קוּרְשָׁא בְּרִיךָ הוּא לְיִשְׂרָאֵל בְּמָלָה דָּא. לְמַלְכָּא קוּרְשָׁא בְּרִיךָ הוּא לְיִשְׂרָאֵל בְמָלָה דָא. לְמַלְכָּא הַנְהָוּה לֵיה בְּרָא יְחִידָאָה, וְרָחִים לֵיה רְחִימוּ דְּנַפְשָׁא, וּמְגוֹ רְחִימוּ דִילֵיה, יָהַב לֵיה לְאִמֵּיה מַטְרוֹנִיתָא הַתְרַבֵּי לֵיה, וְתוֹלִיף לֵיה אָרְחֵי מְתַתְקָנָן. זִמְנָא חֲדָא חֶב לְגַבֵּי אֲבוּה, וְתוֹלִיף לֵיה אָרְחֵי מְתַתְקָנָן. זִמְנָא חֲדָא חֶב לְגַבֵּי אֲבוּה, וְתוֹלִיף לֵיה אָרְחֵי מְתַתְקָנָן. זְמְנָא חֲדָא חֶב לְגַבֵּי אֲבוּה, וְתוֹלִיף לֵיה אָרְחֵי מְתַתְקָנָן. זִמְנָא חֲדָא מָרַ לְגַבֵּי אֲבוּה, וְתוֹלִיף הָיָה אָבוֹהִי וְאַלְקַי לֵיה, נָכַק הָבוּה אֲבוּה, נָכַן הַהוּא בְּרָא מְבֵּיתֵיה,

23. Rabbi Yosi said: How concealed you have made the ways and paths for all those in exile, and have not left them any excuse. For otherwise they will remain as they are, MEANING THAT THEY WILL NOT STRIVE FOR REPENTANCE in every generation, and will not bear the exile, and will not REQUEST reward, but will depart from the laws of the Torah, and will intermingle with the other nations.

24. He opened the discussion, saying: "Like a woman with child, that draws near the time of her delivery, is in pain, and cries out in her pangs..." (Yeshayah 26:17). What is "Like a woman with child?" It is the way of a pregnant woman to undergo nine complete months. There are many in the world for whom only one or two days of the ninth MONTH pass, when all labor and birth pangs are. Nevertheless, it is considered for her as though she has undergone the entire ninth MONTH. This is also the case with Yisrael: since they had the taste of exile, if they repent it is considered by them as though all THE TROUBLES that are written in the Torah befell them, especially since so many troubles have befallen them.

25. But what of the words: "When you are in distress, and all these things are come upon you, in the latter days" (Devarim 4:30)? Come and behold: how much Mercy has the Holy One, blessed be He, shown on Yisrael in this matter. It is like a king who had an only son whom he loved with his whole soul. In his great love for him he gave him over to his mother, the queen, to raise him and teach him the right ways. Once the son sinned against his father. His father came and beat him, and afterwards forgave him. When he sinned against his father again, his father put him out of his house, and was angry with him; the son left his house.

26. Instead of going in the right path to be meritorious, as is proper, so that his father, the king, should hear about it and long for him, what did he do? He thought: after having left my father's palace, from now on I will do whatever I please. Then he associated with prostitutes and was besmirched and soiled with them, and remained only in their company. His mother, the queen, visited her son daily and knew that her son had joined with prostitutes and associated only with them. She started to weep and grieve for her son.

27. יוֹמָא חַד עָאל מַלְכָּא לְגַכָּה, חָמָא לָה דְּאִיהִי מְבַכָּה. שָׁאִיל לָה עַל מָה אַתְ בָּכָאת. אָמְרָה וְלָא אֶבְכָּה, דְּהָא בְּרָנָא לְבַר מְהֵיכָלָא דְמַלְכָּא. וְלָא דַי הָהוּא לָא יָתִיב בְּהֵיכָלָא דְמַלְכָּא, אֶלָא דְהוּא יָתִיב בְּהֵרֵי זוֹנוֹת. מַה יֵימְרוּן כָּל בְּנֵי עָלְמָא, בְּרֵיה דְמַלְכָּא אִיהוּ דְיָתִיב בְּבֵי זוֹנוֹת. שְׁרִיאַת לְמִבְבֵי, וּלְאִתְחַנְנָא לְמַלְכָּא. אָמַר מַלְכָּא, בְּגִינָך אַהְדָר לֵיה, וְאַנְהְ עַרְכָא דְיַנִיה. אַמְרַת הָא וַדָּאי.

אמר מלבא הואיל וכך הוא, לא אַצְטָרִיך לאהדרא ליה ביממא באתגליא. דכסופא איהוּ למהך בגיניה לבי זונות. ואי לא הוי כגוונא רטנף גרמיה הכי וחלל יקרי. הוינא אנא, אזלין רולו, יקר, בכמה בגיניה בכמה מימיניה קרבא, קמיה, מאני ומשמאליה, עד הכל בני עלמא יזהעזעון, וינדעון כלא, דברא דמלכא איהו. השתא ביון דאיהו טנף גרמיה, וחלל יקרי, איהוּ יהדר בּטמירוּ, דלא ינדעוּן בּוּה. אהדר לגבּי מלכּא, יהביה לגבּי אמיה.

29. לְיוֹמִין סָרַח בְּמִלְקַדְּמִין. מָה עֲבַר מַלְכָּא. אַפּיק לֵיה וּלְאִמֵיה בַּהֲדֵיה מְגוֹ הֵיכָלָא, אָמַר תַּרְוויִיכוּ הֵהַכוּן, וְתַרְוויִיכוּ תִסְבְּלוּן גָּלוּתָא, וּמַלְקִיוּתָא תַּמָן. בֵּיוָן דְתַרְוויִיכוּ תִסְבְּלוּן בַּחֲדָא, בְּדֵין יָדַעְנָא הִבְרִי יִתוּב בַּרָקָא חֵזֵי.

30. כַּךְ יִשְׂרָאֵל בְּנוֹי דְּמַלְכָּא קַדִּישָׁא אִינוּן. אָחִית לוֹן לְמִצְרַיִם. וְאִי הֵימָא בְּהַהוּא זִמְנָא לָא חָאבוּ, גְזֵרָה דְּגָזַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בֵּין הַבְּתָרִים הֲזָה אִתְחָזֵי לְמֶהֲוֵי קַיִּים, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַשְׁגַּח לִתְרֵין מִלִּין, חַר בְּגִין הַהוּא מִלָּה דְּאָמֵר אַבְרָהָם, בַּמָה אֵדַע כִּי אִירָשֶׁנָה, דָּא הוּא סִבָּה וְעִילָה. אֲבָל עַר דְנַפְקוּ מִמִצְרַיִם, לָא הֲוֵי גוֹי, וְלָא אִתְחָזוּ כַּרְקָא זַאַר.

27. One day, the king came to her and saw her weeping. He asked her why she was weeping. She said to him: How can I not weep? Our son is outside the king's palace, and not only does he no longer live in the king's palace, he lives in a brothel. What will people say of the king's son who lives in a brothel? She started to weep and beseech the king. The king said: for your sake I will return him, but you must be his surety THAT HE DOES NOT SIN. She said: I WILL surely BE HIS GUARANTOR.

28. The king said: Since it is so, then it is not advisable to return him during the day, publicly, for it is an embarrassment for us to follow him to the brothel. Had it not been so, that he soiled himself so and desecrated my honor, I and all my hosts would go after him with much glory, with many trumpeters before him, with many weapons on his right and left, so all the inhabitants of the world would tremble and everyone would know that he is the king's son. But now, since he has soiled himself and desecrated my honor, he must return stealthily, so he will not be recognized. The son returned to the king, who gave him over to his mother.

29. After some time, he sinned again. What did the king do? He exiled him and his mother with him out of his palace. He said: Both of you go, and both of you suffer exile and blows there. Since both of you will suffer together, then I know that my son will repent properly.

30. Thus, He brought Yisrael, the children of the Holy King, down to Egypt. And you may argue that at that time they had not sinned AND HE DID NOT BRING THEM DOWN BECAUSE OF SIN, but rather it was a decree that the Holy One, blessed be He, decreed between the parts that had to be fulfilled. SO IT WAS, for the Holy One, blessed be He, looked at two things. One was because of that which Abraham said, "by what shall I know that I shall inherit it" (Beresheet 15:8), which was the cause and grounds FOR THE EGYPTIAN EXILE. AND ONE WAS that before they left Egypt, they were not a nation and were not worthy TO BE A NATION.

31. פְּתַח וְאָמַר, בְּשׁוֹשַׁנָה בֵּין הַחוֹחִים בֵן רַעְיָתִי בֵּין הַבְּנוֹת. בָּעָא קוּרְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמֶעְבַּר לוֹן לְיִשְׁרָאֵל כְּגַוְוּנָא דִּלְעֵילָא וּלְמֶהֲוֵי שׁוֹשַׁנָה חֲדָא בְּאַרְעָא, כְּגַוְוּנָא דִלְאָה. וְשׁוֹשַׁנָה דְּסַלְקָא רֵיחָא, וְאִתְבְּרִיר כְּגַוְוּנָא דִלָּאָה. וְשׁוֹשַׁנָה דְּסַלְקָא רֵיחָא, וְאִתְבְּרִיר מְכָּל שְׁאַר וְוּרָדִין דְּעָלְמָא, לָא הֲוֵי אֶלָא הַהִיא מְכָל שְׁאַר וְוּרָדִין דְּעָלְמָא, לָא הֲוֵי אֶלָא הַהִיא דְסַלְקָא בֵּין הַחוֹחִים. וְדָא אָרְחָא בַּרְקָא וֵאוֹת. וְע״ר הַחוֹחִים, וְאִנְין זוּגִין, דַהֲווֹ שִׁבְעִין נֶפָשׁ, וְאָנִיל לוֹן בֵּין הַחוֹחִים, וְאִינוּן חוֹחִים, מִיַּר דַהֲווֹ אִינוּן זוּגִין הַמָּן, סְלִיקוּ עַנְפִין וְטַרְפִין וּשְׁלִיטוּ עַל עָלְמָא, וּכְרֵין בַּרְחַת שׁוֹשַׁנָה בֵּינַיִיהוּ.

32. בֵּיוָן דְּבָעָא קוּרְשָׁא בְּרִיךָ הוּא לְאַפָּקָא שׁוֹשַׁנָה וְלָקִיט לָה מִבֵּינַיְיהוּ, בְּרֵין יָבְשׁוּ חוֹחִים, וְאִזְרְרִיקוּ, וְאָשְׁתֵּצִיאוּ, וְלָא אִתְחַשְׁבוּ לְכְלוּם. בְּשַׁעֲתָא דְּאָזִיל לְמִלְקָטָא שׁוֹשַׁנָה דָּא, לְאַפָּקָא בְּרֵיה בּוּכְרֵיה, בְּהַהוּא זְמָנָא אָזַל מַלְכָּא גוֹ בַּמָה חַיָּילִין רַבְרְבָנִין וְשַׁלִיטִין, עם דְגָלִין בְּרִישָׂן, וְאַפִּיק לְבְרֵיה בּוּכְרֵיה בְּכַמָּה גָּבוּרִין, וְאַיִיתֵי לֵיה לְהֵיכְלֵיה, וְיָתִיב סַגִּי בְּבֵי מַלְבָּא.

33. בֵּיוָן דְּחַב לְגַבֵּי אֲבוּהָ, אוֹכַח לֵיהּ, וְאַלְקִי לֵיהּ, דְּכְתִּיב, וַיְּחַר אַף יְיָ׳ בְּיִשְׂרָאֵל וַיִּתְּגַם בְּיַד שׁוֹסִים וְגוֹ׳, סְרַח בְּמִלְקַדְמִין, וּמְרֵד בְּאָבוּהָ, אַפְקֵיה מִבֵּיתֵיה. מַה עַבְדוּ יִשְׂרָאֵל, חָמוּ דְּהָא אִתְבַּדְרוּ לְבָבֶל, אִתְעָרְבוּ בְּעַמְמַיָּא, נָסִיבוּ נָשִׁין נָכְרִיוֹת, וְאוֹלִידוּ בְּנִין מִנְּהוֹן. עַכ״ד, אִימַא קַדִּישָׁא הֵוָת אַפּטְרוֹפּוֹסָא עַלַיִיהוּ.

34. וְעַל דְּעָבֵר הָכִי, קוּרְשָׁא בְּרִיךָ הוּא אָמַר, הוֹאִיל וְכָסּוּפָא אִיהוּ, לֵיתֵי בְּרִי אִיהוּ מְגַרְמֵיהּ, הוֹאִיל וְחַלֵּל יְכָסּוּפָא אִיהוּ, לֵיתֵי בְּרִי אִיהוּ מְגַרְמֵיהּ, הוֹאִיל וְחַלֵּל יְכָרִי, לָא אִתְחָזֵי דְּאָנָא אֵיזִיל תַּמָן לְאַפָּקֵא לֵיהּ, וּלְמֶעְבַּר לֵיה נִסִין וּגְבוּרָן בְּמִלְקַדְמִין. תָבוּ אִינוּן, בְּלָא סִיוּעָא דְאִתְחָזוּ לוֹן, בְּלָא בְּלִיאָן וְנִסִין, אֶלָא כַּלְהוּ מִתְבַּדְרָן, כַּלְהוּ לְאָן בְּמִסְבְּנוּ, וְתָבוּ לְהֵיכָלָא דְמַלְכֵּא בְּכִסוּפַא, וָאֵימַא קַרִישָׁא עַרְבַת לוֹן.

35. חָאבוּ בְּמִלְקַהְמִין. מָה עֲבַר קוּרְשָׁא בְּרִיךָ הוּא. אַפִּיק לְהַאי בְּרָא בְּמִלְקַהְמִין מְהֵיכָלֵיה, וְאִימֵיה בַּהֲרֵיה. אָמַר, מִכָּאן וּלְהָלְאָה, אִימָא וּבְרָה יִסְבְּלוּן בַּמָה בִּישִׁין בַּחֲדָא, הה״ר וּבְפִשְׁעֵיכֶם שֵׁלְחָה אִמְכֶם. וְעַל דָּא בְּתִיב, בַּצַר לְךָ וּמְצָאוּך כֹּל הַדְּכָרִים הָאֵלֶה בְּאַחֲרִית הַיָּמִים. מַאי בְּאַחֲרִית הַיָּמִים. אֶלָּא דָּא הִיא אִימָא קַהִּישָׁא, דְהִיא אַחֲרִית הַיָּמִים, וְעָמָה סַבְלוּ כָּל מָה דְסַבלוּ בָּגַוּתָא.

31. He opened the discussion and said: "Like the lily among thorns, so is my love among the daughters" (Shir Hashirim 2:2). The Holy One, blessed be He, wanted to make the children of Yisrael as a reflection of the above, so that they would be one lily on the earth like the supernal lily, WHICH IS MALCHUT. And the lily that exudes fragrance and is the choicest of all the other lilies in the world is the one that grows among thorns. This one gives off fragrance properly. Therefore, he sowed seventy couples, which were seventy souls, and brought them among thorns, WHO WERE THE EGYPTIANS. Now as soon as the couples came among them, these thorns grew branches and leaves and ruled over the world. Then the lily bloomed among them.

32. As soon as the Holy One, blessed be He, wanted to take out the lily and pick her out from among them, the thorns dried up and were cast aside, destroyed, and were regarded as worthless. At the time that He went to pluck this lily, meaning to take out His firstborn son, the king went among many hosts, princes and ministers, with banners spread, and brought out his firstborn with many warriors, brought him to this palace, and he sat properly in the king's house.

33. When he sinned against his father, he admonished him and beat him, as it is written: "And the anger of Hashem burned against Yisrael, and He delivered them into the hands of spoilers..." (Shoftim 2:14). When he sinned as before and rebelled against his father, he put him out of his house. What did the children of Yisrael do? They saw that they were dispersed in Babylon, they mingled with the nations, married foreign women, and begot children by them. With all this, the Holy Mother, NAMELY MALCHUT, was their guardian. SHE PLEADED ON THEIR BEHALF BEFORE THE KING, ZEIR ANPIN.

34. Because they did this, the Holy One, blessed be He, said: 'Since this is an embarrassment for Me, let My son come by himself. Since he desecrated My honor, he is not worthy that I should go there to take him out and perform miracles and mighty deeds as before, IN EGYPT'. They returned without the help that they should have had, without wonders and miracles. Rather, they were dejected, weary in poverty, and returned to the King's palace in shame, and the Holy Mother, WHO IS MALCHUT, was a guarantor for them.

35. They sinned as before. What did the Holy One, blessed be He, do? He took His son out of His palace again, and his Mother with him. He said: 'From now on, the mother and her son are together. Let them suffer many evils.' This is the meaning of, "And for your transgressions was your mother put away" (Yeshayah 50:1). Of this is it written, "When you are in distress, and all these things are come upon you, in the latter days" (Devarim 4:30). What is "the latter days?" This is the Holy Mother, NAMELY MALCHUT, WHICH IS THE LAST OF THE TEN SFIROT, and together with Her they suffered whatever they suffered in exile. 36. But if they repent, then even one pain or one evil they underwent would be considered for them as though they suffered all the troubles of exile; but if not, IF THEY DO NOT REPENT, THEY MUST WAIT until the end with all its generations. As the holy luminary said, the words, "for ever" (Vayikra 25:23), refer to the purchaser for generations - THAT IS, UNTIL ALL THE GENERATIONS THAT PRECEDE THE END APPEAR. And with all this, it depends upon repentance. Rabbi Chiya said: It is certainly so. Therefore, the exile goes on. 36. וְאִילּוּ יְהַדְרוּן בְּתִיּוּבְתָא, אֲפִילוּ חֵד בִּישׁ, אוֹ חֵד צַעֲרָא, דִּיעָבַר עָלַיְיהוּ, אִתְחֲשֵׁב עָלַיְיהוּ, בְּאִלּוּ סַבְלוּ בּלָא וְאִי לָא. בַּד יִסְתַּיֵים קִיצָא, וְכָל דָרִין דִּילֵיהּ. בְּמָה דְּאָמֵר בּוּצִינָא קַדִּישָׁא, דִּכְתִּיב לִצְמִיתוּת כְמָה דְאָמֵר בּוּצִינָא קַדִּישָׁא, דִּכְתִּיב לִצְמִיתוּת מַקוֹנֶה אוֹתוֹ לְדוֹרוֹתָיו. וְכָל דָּא, בְּתִיוּבְתָא תַּלְיָא מִילְתָא. א״ר חִזֶּיא, וַדַּאי הָכִי הוּא. וְע״ד גָלוּתָא אִתְמְשֶׁךָ.

7. "And it shall come to pass in the last days"

We learn that in the "last days", God will perform both miracles and vengeance for the children of Yisrael. The discussion moves to the Cup of Blessing, that must be raised high; this is alluded to in "And shall be exalted above the hills", and means that the good that will befall Yisrael will be in the last days. We are told that God told Moses that even though Yisrael sin in every generation, He still does not want anyone else to slander them. He has given them many blessings in order that they may repent and return to their Father in heaven.

37. However, all that the Holy One, blessed be He, saw pertaining to the children of Yisrael is at this end of days, MEANING MALCHUT. And in this "last days," He will perform for them miracles and vengeance, as is written: "And it shall come to pass in the last days, that the mountain of Hashem's house shall be established on the top of the mountains" (Yeshayah 2:2). What is "the top of the mountains?" This is Abraham the patriarch, WHO IS CHESED, CALLED 'High Priest', MEANING CHESED THAT ASCENDED TO CHOCHMAH, which is the top of them all, BECAUSE CHESED IS THE TOP OF THE SEVEN LOWER SFIROT. And because he is the top of the Cup of Blessing, WHICH IS MALCHUT, he will be established at the top of the mountains. This is Abraham the patriarch, the first of the other mountains, BECAUSE CHESED, GVURAH, AND TIFERET ARE CALLED 'MOUNTAINS', AND CHESED IS THE FIRST OF THEM. Thus, the Cup of Blessing, WHICH IS MALCHUT, has to be prepared on the right, WHICH IS CHESED.

38. "And shall be exalted above the hills" (Ibid.). THIS ALLUDES TO THE CUP OF BLESSING that should be raised above the table to the measure called a 'span', to bless the Holy One, blessed be He. This is the meaning of, "exalted above the hills." What is "above the hills?" HE ANSWERS: Binah, and between, "the virgins, her companions that follow her" (Tehilim 45:15), there is the measurement of a span. Therefore, the cup of blessing is definitely raised above the hills. Therefore, the good that will befall the firstborn son, NAMELY YISRAEL, will be in the last days.

39. He said to him: You have spoken well. This verse is certainly so. "On the top of the mountains," is right, which is Abraham the patriarch, who is certainly the top of the mountains, THE TOP OF CHESED, GVURAH, AND TIFERET, THAT ARE CALLED 'MOUNTAINS'. "And exalted above the hills," MEANING the measure of hills, which are her companions. And you spoke well. "And all the nations shall flow to it" (Yeshayah 2:2): what is its meaning, ACCORDING TO YOUR WORDS THAT THE PASSAGE REFERS TO THE CUP OF BLESSING? He said to him: IT MEANS even women and children and the waiter who serves at the table. Even if one does not eat, one must listen TO THE BLESSINGS and answer: Amen, so that no one would say: if I do not eat, since I am not included in a quorum, I will not listen nor say Amen. THEREFORE IT SAYS, "AND ALL THE NATIONS SHALL FLOW TO IT," since everyone is obligated in it. 37. אֲבָל קוּדְשָׁא בְּרִיךָ הוּא, בָּל מָה דְּחָמֵי לוֹן לְיִשְׂרָאֵל, בְּהַאי אַחֲרִית הַיָּמִים, וּבְהַאי אַחֲרִית הַיָּמִים יַעֲבִיד לוֹן נִסִין וְנוּקְמִין, הִכְתִּיב וְהָיָה בְּאַחֲרִית הַיָּמִים נָכוֹן יִהְיֶה הַר בֵּית יְיָ׳ בְּרֹאשׁ הֶהָרִים. מַאן ראשׁ הֶהָרִים. דָּא אַבְרָהָם סָבָא, בַּהֲנָא הָהָיָרִים. מַאן ראשׁ הֶהָרִים. דָּא אַבְרָהָם סָבָא, בַּהְנָא יִהְיֶה נָכוֹן בְּרֹאשׁ הֶהָרִים, דָּא אַבְרָהָם סָבָא, קַרְמָאָה לִשְׁאַר הֶהָרִים. כּוֹס הִבְרָכָה, אִצְטְרִיךַ לְמֶהֶוֵי מְתַקְנָא בִּמִינָא.

38. וְנִשָּׂא מִגְּכָעוֹת. אִצְטְרִיךְ לְמֶהֶוֵי זָקֵיף מִן פַּתּוֹרָא, שִׁיעוּרָא דְּאִקְרֵי זֶרֶת, לְבָרְכָא לְקוּרְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְדָא הוּא וְנִשָּׂא מִגְּכָעוֹת. מִגְּכָעוֹת מַאי הוּא. אֶלָא בֵּינָה, וּבֵין בְּתוּלוֹת אַחֲרֶיהָ רְעוּתֵיהּ, שִׁיעוּרָא דְזֶרֶת אִיהוּ. נְשָׂא כּוֹס דְבְרָכָה מִגְּכָעוֹת וַדַּאי, וְע״ר טָבָא דִיהֵא לֵיהּ לְהַאי בְּרָא בּוּכְרָא, בְּאַחֲרִית הַיָּמִים אִיהוּ.

39. א״ל שַׁפִּיר קָאַמֶרְתְ, הַאי קְרָא וַדַּאי הָכִי הוּא. פְּרֹאשׁ הֶהָרִים, הָּא יְמִינָא, אַבְרָהָם סָבָא, רְאִיהוּ רֹאשׁ הֶהָרִים וַדַּאי. וְנִשָּׂא מִגְּבָעוֹת, מִשִׁיעוּרָא הְגָבָעוֹת, הְאִינוּן רְעוּתֵיה. וְשַׁפִיר קָאָמְרֵת. וְנָהֲרוּ אֵלָיו כָּל הַגוּיִם. מַאי הוּא. א״ל, וַאֲפִילוּ נָשִׁים אֵלָיו כָּל הַגוּיִם. מַאי הוּא. א״ל, וַאֲפִילוּ נָשִׁים אֶכַל, אִצְטְרִיך לְמִשְׁמַע, וּלְמֵימָר אָמֵן. הְלָא יִימָא בַּר גָשָׁ, אֲנָא לָא אֲכָלִית, וְהוֹאִיל הְלָא אִצְטְרִיפְנָא לְזִמוּן, לָא אֶשְׁמַע וְלָא אֵימָא אָמֵן. הַבּל חַיָּיבִין בֵּיה. 40. ד״א וְנָהֲרוּ אֵלָיו כָּל הַגּוֹיִם, אע״ג דְּנָשִׁים וּקְטַנִים כְּטוּרִין מִן הַמִּצְוֹת, בְּכוֹס דְּבְרָכָה הַבּּל חַיָּיבִין, בִּלְבַד דְּיִנְדְעוּן לְמַאן מְבָרְכִין, וְדָא הִיא וְנָהֲרוּ אֵלָיו כָּל הַגוֹיִם. אָתָא רִבִּי יוֹסֵי וּנְשָׁקֵיהּ, אָמַר בַּמָה שֵׁבּיר מִלֶּה דָּא, וּמְתִיקָא לְחִכָּא.

41. הַשְׁתָּא אִית לְדַיְיקָא, אִי הַאי אַחֲרִית הַיָּמִים, אִיהוּ בּוֹס הִבְרָכָה מַמָּשׁ, מַהוּ הַר בֵּית יְיָ, הֵוָה לֵיה אִיהוּ בּוֹס הִבְרָכָה מַמָּשׁ, מַהוּ הַר בֵּית יְיָ, הֵוָה לֵיה לְמִכְתַּב הָכִי, וְהָיָה אַחֲרִית הַיָּמִים נָכוֹן יִהְיֶה בְּרֹאשׁ הְמִרִים. מָהוּ בְּאַחֲרִית הַיָּמִים נָכוֹן יִהְיֶה בְּרֹאשׁ הָתִים. מָהוּ בְּאַחֲרִית הַיָּמִים נָכוֹן יִהְיֶה הַר בֵּית יְיָ. הַזָּה אַחְרִים. מָהוּ בְּאַחֲרִית הַיָּמִים נָכוֹן יִהְיֶה הַר בֵּית יְיָ. הַזָה הַר בִּיּת יְיָ. מְמִרִים. מָהוּ בְּאַחֲרִית הַיָּמִים נָכוֹן יִהְיֶה הַר בֵּית יְיָי. מָהוּ בְּאַחֲרִית הַיָּמִים נָכוֹן יִהְיֶה הַר בֵּית יְיָי. מָהוּ אִיל, אַחֲרִית הַיָּמִים גָּכוֹן יִהְיֶה הַר בֵּית יְיָי. מָהוּ אִיל, אַחַרִית הַיָּמִים אִיהוּ אִילָנָא בְּלָא בֹּלָא מֵרֵישׁיה וְעַר מֵיבוּה, הְהוּא אִילָנָא בְּטוֹב וְרָע. וְאָתָא קָרָא לְבָרְרָא בְּבְרָרָא בְּתַיִה, הְהוּא אִילָנָא בְּטוֹב וְרָע. וְאָתָא קָרָא לְבָרְרָא בְּלָא בְּאַחֲרִית הַיָּמִים, וְאַבּיק הַר בֵּית יְיָי, מָגוֹ אוֹלָנָא בְּלָא בְּלָא בְּעָרִת. הַיָּמִים, וְאַבּיק הַר בֵּית יְיָי, מַתוּ אָיהוּ בְּקֹא לְסָטְרָא בְּאַרָרָק אַ אַחֲרִית הַיָּים, אַיהוּ הַיָּי, הַהוּ בּיָרָיה הַיּשִיהוּ וּעָר הַיָּשִׁיה וּים הַיּתוּהוּ בּיָרָיה הַיּים אָיהוּ וּשִרָיה הַיָּים מִים, וְאַבּיּמִים, וְאַבּיק הַר בֵּית יְיָי, מָתוּהוּ הַיּרָא אַיָרוּם בּבְלָא בְרָרָא בָּתוּה, הָרוּה הַיָּהוּהוּ הָיהוּבין הָרוּה הַיּמוּם, וְדָא איקוּהוּ בַּרָרָא אַחָרִיה הַיּמָים, גַעוּהוּ בּאַמָּתוּה, הַיּמוּהוּ הַיןיה, בְּיהוּהוּ בּרִיה הַיּיהוּהוּ בָּרָא הַיּהוּהוּ בָרָא בְרָרָים הַיתוּהוּיה הַיָּיהוּה בּית זיין הַיה הַיּיה הַיהוּהוּיה, בְּמָיה הַיּיהוּה בּיּיָה אים הַירוּה הַיּמוּה, הַיהוּה בּיהוּהוּ בּתוּהיה הַים מָיהוּה הַיהוּה הַין הוּיה הייה הַיהוּה הַיחוּה, בּרָרָה הַירָה הַיה הַיהוּהוּ הַין בּיה היייה הַיה בּרָה הַיה הַיּה הַיה הַיה הַיה הַיּהָיה הייה בוּיה בוּרָר הַיה הַיָּיה ה בעוּרָיה הַיהוּהוּ בּרָרָיה הַיהוּהיה הַיהוּיה בּיה הַיּה הַיּקוּה הַיָּרָיה הַיה הַיּין הַיּיה היים הַיה הַיה בּיה הַיין הַיין היייה היייה היייה היים הַיריה הַיּקוּהיה הייה הַיהוּים הַין הַייין הַיי הייה הייים הַירוּ הַין הייה הייה ב

42. א״ר יוֹסֵי, זַבָּאָה אָרְחָא דָּא, דְזָכֵינָא לְהַאי מִלָּה. א״ר יוֹסֵי, זַבָּאָה אָרְחָא דָּא, דְזָכֵינָא לְהַאי מִלָּה. א״ל מִמָּאן שַׁמְעַנָא וַחֲמֵינָא לֵיה לְרַב הַמְנוּנָא אָזִיל בְּאָרְחָא, וּשְׁמַעְנָא וַחֲמֵינָא לֵיה לְרַב הַמְנוּנָא סָבָא, בְּאָרְחָא, וּשְׁמַעְנָא וַחֲמֵינָא לֵיה לְרַב הַמְנוּנָא סָבָא, בְּאָרְחָא, וּשְׁמַעְנָא וַחֲמֵינָא לֵיה לְרַב הַמְנוּנָא סָבָא, בְּאָרְחָא, וּבְיוָן דְּשָׁמַעְנָא סָבָא, הַזְנוּג בִּרוֹש לְהַאי קָרָא לְרִבּי אָחָא, וְכֵיוָן דְּשָׁמַעְנָא סָבָא, חַהֵינָא בִיה, וּנְטִירְנָא לֵיה צְרִיר בְּכַנְפָא דְלְבוּשָׁאִי, קְבוּשָׁאי, קְבוּשָׁא יִתְנָהירוּ בְּבוּשָׁאי, דְּלְבוּשָׁאי, דְּלָבוּשָׁאי, דְרָבוּ אָזיק אָרָרָנָא לֵיה צָרִיר בְּכַנְפָא דְלְבוּשָׁאי, דְּלָבוּשָׁאי, דְּלָבוּשָׁאי, קָבוּישָׁא אִתְנָהִירוּ דְבוּאי מְלָה קַהִישָׁא דְרָבוּאָי, דְרָא, קָנָאָה דָרָא, קַבְיוֹשָא בָרָא, קַבְיּקוּ אַילָם, הָרָא, אַנְהָרוּ דְבוּצִינָא בָרָא, קַבְיּשָׁא אָתְנְהִירו זַבָּאָה דָרָא, אַנְהָרוּ דְבוּצִינָא בָרָא, בְּרָרָין בְּבוּישָׁא אָתְנָהִיר. זַבָּאָה דָרָא, אַנְהָאָהי הָקָאָה בָרָא, אָנְנְהְ בָהַאָילָה, הַרָאָן אַרוון בְּנוּאַא אַתְנָהִיר. זַבָּאָה הָרָא, אַנְנְהַא בָּרָא, אָנְנְהָעָרוּ בָבוּאָא אָתְנָהִין. אי״ל, וַבָּאָה הָרָאָר, הָרָאָר, הְעָביי מָנָה, בָרָא, בָרָיק בַרִין, בָרָאָא אָתְנָהָין. אייל, אַנְתָּאיי, בָּרָא, אָנְרָהָאי, אַנְנְהָא בָרָא, הָבָאָה הָרָאָן בַרוּקערין בְּנוּתָין בָּגָאָה הָרָאָן הַרוּגָא, אָנְהָן בַרָא, אָנְנְהַא בָאָיה, אַנְנְהַא בָּרָא, אָנְהָרוּה הָבוּאָא אָרָרָא, אַנָרוּק בָרוּאָא אָנוּקוּין.

43. עַל הַהִיא מִלָּה הְאַחְמֵי קוּרְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמֹשֶׁה, בְּגִין הְאע״ג הְיִשְׂרָאֵל חְבִין קַמֵיה בְּכָל הָרָא וְדָרָא, לָא בָּעֵי מַאן הְיֵימָא עָלַיְיהוּ הַלְטוֹרִין. מְנָלָן. מְהוֹשֵׁעַ, הִכְתִיב תְּחַלַת הָבֶּר יְיָ׳ בְּהוֹשֵׁעַ, הָא אוּקְמוּהָ מְהוֹשֵׁעַ, הִכְתִיב תְּחַלַת הָבֶּר יְיָ׳ בְּהוֹשֵׁעַ, הָא אוּקְמוּהָ מְלָאָ, וְע״ר וְהָיָה מִסְפָּר בְּנֵי יִשְׁרָאֵל בְּחוֹל הַיָּם וְגוֹ׳. וּבִג״ד בְּרִיךְ לוֹן בְּכַמָה בִּרְכָּאן, לְאָהַהְּרָא בְּתִיוּבְהָא, וּבְג״ד בְּרִיךְ לוֹן בְּכַמָה בִּרְכָּאן, לְאָהַדְּרָא בְתִיוּבְהָא, וּבְג״ד בְּרִיךְ לוֹן בְּכַמָּה בִּרְכָּאן, לְאָהַדְּרָא בְתִיוּבְהָא, וְמָתְנָקוּא לַחַ הְזִשְׁרָשָׁא בְּרִיךְ הוּא מָחַל עַל חוֹבַיְיהוּ, וְאַתְנְקוֹאוּ קַמֵּיה.

40. Another explanation of: "And all the nations will flow to it." Although women and children are exempted from commandments, everyone is obligated to the cup of blessing, only they have to know whom they are blessing. And this is the meaning of, "And all the nations shall flow to it." Rabbi Yosi came and kissed him. He said: How beautiful are these words, and how sweet to the palate!

41. Here we must point out that if "the last days" is the actual Cup of Blessing, MEANING MALCHUT, what is "the mountain of Hashem's house?" It should have been written thus: 'And it shall come to pass in the last days, that it will be established on the top of the mountains.' What is the meaning of "in the last days, that the mountain of Hashem's house shall be established?" THIS IS A REPETITION, BECAUSE "THE LAST DAYS" IS MALCHUT, AND "THE MOUNTAINS OF HASHEM'S HOUSE," IS ALSO MALCHUT. He replies: "the last days," refers to the whole Tree, MEANING THE ENTIRE MALCHUT from top to end, which is the Tree of Knowledge of Good and Evil - ACCORDING TO THE SECRET OF 'IF HE MERITS, IT IS GOOD, BUT IF HE DOES NOT MERIT, IT IS EVIL'. And the passage came to refine "the last days," and extracted, "the mountain of Hashem's house," which is the good OF MALCHUT, without evil. This is surely "The mountain of Hashem's house," where the Other Side has no part, because the mountain of Hashem's house has been extracted from the Tree, which is "the last days." And this is the Cup of Blessing, which is established on the top of the mountains.

42. Rabbi Yosi said: Blessed is this path that we merited that interpretation. He said to him: From whom did you hear it? He said to him: One day, I was walking on the road and I heard and saw Rav Hamnuna Saba expounding upon this passage for Rabbi Acha. When I heard it, I rejoiced over it and kept it bound in the corner of my garment so that it should never leave me. He said: Certainly, this holy subject was illuminated by the holy luminary. Blessed is the generation that preserves the world, which pillars dwell in it. And if you tie this interpretation with a knot, so that it shall not leave you, I will tie it with thirty or forty knots in my pocket, so that it shall never leave me.

43. (THE BEGINNING OF THIS ESSAY IS MISSING). In this subject, the Holy One, blessed be He, showed Moses that even though the children of Yisrael sin before Him in every generation, He does not wish anyone to slander them. How do we know this? From Hosea, as it is written: "When Hashem spoke at first with Hosea" (Hoshea 1:2). And we have established the matter, THAT HE ANSWERED THE HOLY ONE, BLESSED BE HE, TO PASS THEM TO ANOTHER NATION, AS WRITTEN THERE. And hence: "And the number of the children of Yisrael shall be like the sand of the sea" (Hoshea 2:1). For because of this, He blessed them with many blessings to cause them to repent and return to their Father in heaven. And he did not move from there until the Holy One, blessed be He, forgave their sins and they were purified before Him.

7. "And it shall come to pass in the last days"

Blessing, that must be raised high; this is alluded to in "And shall be exalted above the hills", and means that the good that will befall Yisrael will be in the last days. We are told that God told Moses that even though Yisrael sin in every generation, He still does not want anyone else to slander them. He has given them many blessings in order that they may repent and return to their Father in heaven.

37. However, all that the Holy One, blessed be He, saw pertaining to the children of Yisrael is at this end of days, MEANING MALCHUT. And in this "last days," He will perform for them miracles and vengeance, as is written: "And it shall come to pass in the last days, that the mountain of Hashem's house shall be established on the top of the mountains" (Yeshavah 2:2). What is "the top of the mountains?" This is Abraham the patriarch, WHO IS CHESED, CALLED 'High Priest', MEANING CHESED THAT ASCENDED TO CHOCHMAH, which is the top of them all, BECAUSE CHESED IS THE TOP OF THE SEVEN LOWER SFIROT. And because he is the top of the Cup of Blessing, WHICH IS MALCHUT, he will be established at the top of the mountains. This is Abraham the patriarch, the first of the other mountains, BECAUSE CHESED, GVURAH, AND TIFERET ARE CALLED 'MOUNTAINS', AND CHESED IS THE FIRST OF THEM. Thus, the Cup of Blessing, WHICH IS MALCHUT, has to be prepared on the right, WHICH IS CHESED.

1

38. "And shall be exalted above the hills" (Ibid.). THIS ALLUDES TO THE CUP OF BLESSING that should be raised above the table to the measure called a 'span', to bless the Holy One, blessed be He. This is the meaning of, "exalted above the hills." What is "above the hills?" HE ANSWERS: Binah, and between, "the virgins, her companions that follow her" (Tehilim 45:15), there is the measurement of a span. Therefore, the cup of blessing is definitely raised above the hills. Therefore, the good that will befall the firstborn son, NAMELY YISRAEL, will be in the last days.

39. He said to him: You have spoken well. This verse is certainly so. "On the top of the mountains," is right, which is Abraham the patriarch, who is certainly the top of the mountains, THE TOP OF CHESED, GVURAH, AND TIFERET, THAT ARE CALLED 'MOUNTAINS'. "And exalted above the hills," MEANING the measure of hills, which are her companions. And you spoke well. "And all the nations shall flow to it" (Yeshayah 2:2): what is its meaning, ACCORDING TO YOUR WORDS THAT THE PASSAGE REFERS TO THE CUP OF BLESSING? He said to him: IT MEANS even women and children and the waiter who serves at the table. Even if one does not eat, one must listen TO THE BLESSINGS and answer: Amen, so that no one would say: if I do not eat, since I am not included in a quorum, I will not listen nor say Amen. THEREFORE IT SAYS, "AND ALL THE NATIONS SHALL FLOW TO IT," since everyone is obligated in it.

40. Another explanation of: "And all the nations will flow to it." Although women and children are exempted from commandments, everyone is obligated to the cup of blessing, only they have to know whom they are blessing. And this is the meaning of, "And all the nations shall flow to it." Rabbi Yosi came and kissed him. He said: How beautiful are these words, and how sweet to the palate! אָבַל קוּרָשָא בִּרִיך הוּא, כַּל מָה דְּחַמֵי לוֹן .37 לישראל, ובהאי אחרית הימים, בהאי אחרית הימים יעביד לון דכתיב ונוקמין, נסין וו׳ בראש יהיה באחרית הימים נכון בית הר ההרים. מאן ראש ההרים. דא אברהם סבא, בהנא רַבַּא, רֹאשׁ הַכֹּלַא. וּבִגִין הַאִיהוּ רֹאשׁ, בּוֹס הָבַרַכָה, יִהוֶה נְכוֹן בְּרֹאשׁ הֵהֵרִים, דָּא אַבְרָהֵם סְבָא, קָדָמָאָה לשאר ההרים. כוס הברכה, אצטריך למהוי מתקנא בימינא.

38. וְנִשָּׂא מִגְּכָעוֹת. אִצְטְרִיךְ לְמֶהֶוֵי זָקִיף מִן פַּתּוֹרָא, שִׁיעוּרָא דְּאִקְרֵי זֶרֶת, לְבָרְכָא לְקוּרְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְדָא הוּא וְנִשָּׂא מִגְּכָעוֹת. מִגְּכָעוֹת מַאי הוּא. אֶלָּא בֵּינָה, וּבֵין בְּתוּלוֹת אַחֲרֶיהָ רְעוּתֵיהּ, שִׁיעוּרָא דְזֶרֶת אִיהוּ. נְשָׂא כּוֹס דְבְרָכָה מִגְּכָעוֹת וַדַּאי, וְע״ר טָבָא דִיהֵא לֵיהּ לְהַאי בְּרָא בּוּכְרָא, בְּאַחֲרִית הַיָּמִים אִיהוּ.

39. א״ל שַׁפִּיר קָאַמֶרְתְ, הַאי קְרָא וַדַּאי הָכִי הוּא. בְּרֹאשׁ הָהָרִים, דָּא יְמִינָא, אַבְרָהָם סָבָא, דְאִיהוּ רֹאשׁ הָהָרִים וַדַּאי. וְנִשָּׂא מִגְּבָעוֹת, מִשִׁיעוּרָא הָגָבָעוֹת, דְּאִינוּן רְעוּתֵיה. וְשַׁפִּיר קָאָמְרֵת. וְנָהֲרוּ אַלָיו כָּל הַגוּיִם. מַאי הוּא. א״ל, וַאֲפִילוּ נָשִׁים אֵלָיו כָּל הַגוּיִם. מַאי הוּא. א״ל, וַאֲפִילוּ נָשִׁים אָכַל, אִצְטְרִיךְ לְמִשְׁמֵע, וּלְמֵימָר אָמֵן. דְּלָא יֵימָא בַּר גָשׁ, אֲנָא לָא אֲכָלִית, וְהוֹאִיל דְלָא אִצְטְרִיפְנָא לָזְמוּן, לָא אֵשְׁמַע וָלָא אֵימָא אַמֵן. הַבּל חַיָּיבִין בֵּיה.

40. ד״א וְנָהֲרוּ אֵלָיו כָּל הַגוֹיִם, אע״ג דְּנָשִׁים וּקְטַנִים כְּטוּרִין מִן הַמִצְוֹת, בְּכוֹס דִבְרָכָה הַכֹּל חַיָּיבִין, בִּלְבַר דְּיִנְדְעוּן לְמַאן מְבָרְכִין, וְדָא הִיא וְנָהֲרוּ אֵלָיו כָּל הַגוֹיִם. אֶתָא רִבִּי יוֹסֵי וּנְשָׁקַיהּ, אָמַר כַּמָה שֵׁכּיר מַלֵּה דַּא, וּמַתִיקָא לָחָכֵּא. 41. Here we must point out that if "the last days" is the actual Cup of Blessing, MEANING MALCHUT, what is "the mountain of Hashem's house?" It should have been written thus: 'And it shall come to pass in the last days, that it will be established on the top of the mountains.' What is the meaning of "in the last days, that the mountain of Hashem's house shall be established?" THIS IS A REPETITION, BECAUSE "THE LAST DAYS" IS MALCHUT, AND "THE MOUNTAINS OF HASHEM'S HOUSE," IS ALSO MALCHUT. He replies: "the last days," refers to the whole Tree, MEANING THE ENTIRE MALCHUT from top to end, which is the Tree of Knowledge of Good and Evil - ACCORDING TO THE SECRET OF 'IF HE MERITS, IT IS GOOD, BUT IF HE DOES NOT MERIT, IT IS EVIL'. And the passage came to refine "the last days," and extracted, "the mountain of Hashem's house," which is the good OF MALCHUT, without evil. This is surely "The mountain of Hashem's house," where the Other Side has no part, because the mountain of Hashem's house has been extracted from the Tree, which is "the last days." And this is the Cup of Blessing, which is established on the top of the mountains.

42. Rabbi Yosi said: Blessed is this path that we merited that interpretation. He said to him: From whom did you hear it? He said to him: One day, I was walking on the road and I heard and saw Rav Hamnuna Saba expounding upon this passage for Rabbi Acha. When I heard it, I rejoiced over it and kept it bound in the corner of my garment so that it should never leave me. He said: Certainly, this holy subject was illuminated by the holy luminary. Blessed is the generation that preserves the world, which pillars dwell in it. And if you tie this interpretation with a knot, so that it shall not leave you, I will tie it with thirty or forty knots in my pocket, so that it shall never leave me.

43. (THE BEGINNING OF THIS ESSAY IS MISSING). In this subject, the Holy One, blessed be He, showed Moses that even though the children of Yisrael sin before Him in every generation, He does not wish anyone to slander them. How do we know this? From Hosea, as it is written: "When Hashem spoke at first with Hosea" (Hoshea 1:2). And we have established the matter, THAT HE ANSWERED THE HOLY ONE, BLESSED BE HE, TO PASS THEM TO ANOTHER NATION, AS WRITTEN THERE. And hence: "And the number of the children of Yisrael shall be like the sand of the sea" (Hoshea 2:1). For because of this, He blessed them with many blessings to cause them to repent and return to their Father in heaven. And he did not move from there until the Holy One, blessed be He, forgave their sins and they were purified before Him.

41. הַשְׁתָּא אִית לְדַיְיהֵא, אִי הַאי אַחֲרִית הַיָּמִים, אִיהוּ בּוֹס הִבְרָכָה מַמָּשׁ, מַהוּ הַר בֵּית יְיָ׳, הֲוָה לֵיה אִיהוּ בּוֹס הִבְרָכָה מַמָּשׁ, מַהוּ הַר בֵּית יְיָ׳, הֲוָה לֵיה לְמִכְתַּב הָכִי, וְהָיָה אַחֲרִית הַיָּמִים נָכוֹן יִהְיֶה בְּרֹאשׁ הְמִרִים. מַהוּ בְּאַחֲרִית הַיָּמִים נָכוֹן יִהְיֶה בְּרֹאשׁ הֶהָרִים. מַהוּ בְּאַחֲרִית הַיָּמִים נָכוֹן יִהְיֶה הַר בֵּית יְיָ׳, אַחֲרִים. מָהוּ בְּאַחֲרִית הַיָּמִים נָכוֹן יִהְיֶה בְּרֹאשׁ הָהָרִים. מַהוּ בְּאַחֲרִית הַיָּמִים נָכוֹן יִהְיֶה הַר בֵּית יְיָ׳, אַחְרִים. מָהוּ בְּאַחֲרִית הַיָּמִים נְכוֹן יִהְיֶה הַר בֵּית יְיָ׳, אֹיל, אַחֲרִים. מַהוּ בְּאַחֲרִית הַיָּמִים נְכוֹן יִהְיֶה הַר בֵּית יְיָ׳, אֹיל, אַחֲרִית הַיָּמִים אִיהוּ אִילְנָא בְּטָא, מְרֵים נְכוֹן יְהָיֶה הַרָּבִית יְיָי, מַרוּ איל, אַחַרִית הַיָּמִים אִיהוּ אִילָנָא בְּטָא, מְרֵים נְכוֹן הַבְרָא לְבָרְרָא מִיל, מַרִים. מַהוּ בְּיָמִים, וְאַבְיק הַר בֵּית יְיָי, הָאילָנָא בְּאָא טוֹב בְּלָא כְרָא לְבָרְרָא אַילָנָא הְהוּא אילְנָא בְּטוֹב וָרָע. וְאָתָא קַרָא לְבָרְרָא לְבָרְיָת אַחַרִית הַיָּמִים, וְאַבּיק הַר בֵּית יְיָי, מָגוֹ חוּלָקָא לְסִטְרָא בְּלָא בְעָר, הַר הַר בַּית יְיָי, מָגוֹ חוּלָב בְּלָא לְבָרְרָא בְרָרִית הַיָּמִים, וְזָיה הַיּבוּה בִית יְיָי, מָּמוֹם אָרוּהוּ אַילָנָא בְּלָא מוּהוּ בְּרָים הַיּתוּה, בְּהָא אוֹהוּ בּבְלָא בְעָרוּה הַיָּיה, בְּרִית הַיָּה בְרָרָא בְרָרָא בְרָרָא הַיהוּהוּ הָיהוּה הַיּתוּה, בְּהָיהוּ הַיָרוּה הַיָּיהוּהוּ הַיּתוּהוּ הַיּמוֹם, וְזיה הַיּמוּה הַיּהוּהוּ הַין הַיה בּרָיה בּאַתוּהוּ בָּמָיה בָרָים הַירָיה הַיָּיה בּרָיה הַיָּיה בּרָיה הַיּמוּה, בּיּתוּהוּיהוּ הַיּקוּהיה הַיהוּה בִית הָיין הַיה הַיּזּהוּה בּיּמוּה בּאַתוּהוּ בּיה מִיּהוּה מַיּהוּה בּיה היין בּיה הייה בּיה הַיּרָה הַיּהוּהוּ בּרָרָה בּיה הַיהוּה בּיּהוּ הָיין הייה היין בּרָה בּרָיה הַית הַיּהָיה הַיחוּה, בַיּהוּהיה בּיחוּ בּירָה בּית היין בּרָי בּעוּהוּיה בּיהוּיה בּרָיה הַיהוּהוּיה בּיהוּה בּיח בּיה היייה היים בּרָיה הַיּיה הַיּין היים בּרָים הַירוּן הַירָים הַירָיה בּרָיה הייה בּירים הַיּין בּייהיים בּיין בּייה בּירָים היייה בּרָיישָּיה, בּריה בּיהוּיה היהיים בּיה בּייה ב

42. א״ר יוֹסֵי, זַכָּאָה אָרְחָא דָּא, דְזָכֵינָא לְהַאי מִלָּה. א״ר יוֹסֵי, זַכָּאָה אָרְחָא דָא, דְזָכֵינָא לְהַאי מִלָּה. א״ל, יוֹמָא חֲדָא הֲוֵינָא אָזִיל אַ״ל מִמָּאן שַׁמְעַנָא וַחֲמֵינָא לֵיה לְרַב הַמְנוּנָא סָבָא, בְּאֶרְחָא, וּשְׁמַעְנָא וַחֲמֵינָא לֵיה לְרַב הַמְנוּנָא סָבָא, בְּאֶרְחָא, וּשְׁמַעְנָא וַחֲמֵינָא לֵיה לְרַב הַמְנוּנָא סָבָא, הַיָּהָוּ דָרִזּא גַּיִה לְרַב הַמְנוּנָא סָבָא, הַיָּהָוּה דָרִישׁ לְהַאי קְרָא לְרָבִי אָחָא, וְבֵיוָן דְּשָׁמַעְנָא סָבָא, חַהֵינָא בֵּיה, וּנְטִירְנָא לְרָבִי אָחָא, וְבֵיוָן דְּשָׁמַעְנָא קָבוּשָׁאִי, הַבְוָה דָרִישׁ לְהַאי קְרָא לְרָבִי אָחָא, וְבֵיוָן דְשָׁמַעְנָא דְרָבוּשָׁאִי, הְבָיוֹשָ בִיה, וּנְטִירְנָא לֵיה צָרִיר בְּכַנְכָא דְלְבוּשָׁאִי, דְכָאָג הַדְעָבי מִנָּאי לְעָמִמין. א״ל, ווַדַּאי מִלָּה קַדִּישָׁא דְרָאָר, דְכָא, דְרָאָ, אַרְנְהַירוּ דְבוּצִינָא קַדְיוֹשָא אָרְנְהָאי, הָלָא, מְנָה קָבוּישָׁא דָרָא, הָנָאָ דָרָא, אַנְהָ, אַנְהָ, בְּכָא, דְרָבוּישָׁא דָרָא, אַנְנְהָ בָרָא, אַנְנְהָ בָרָא, אַנְגְהַעָרוּ בְּבוּצִינָא גַיְרָאָ אַנְנְהָא אָרְנָאָא אָרָנְהָזיר. זַבָּאָה דָרָאָ, אַנְהָרָא, בָרָא, אָבוּרָרוּ דְבוּצִינָא גַיָרָין, אַיָּגָרָין בָרוּים בָרָישָׁא אָרָנָאָאיי, מַנָּה קַבוּאָאי, בְעָבוּ מְנָבוּים נְעָרָמָרוּ הְמָנוּגָא קַבָּאָה הָרָאָאי, בְרָשָרוּ מוּנָהן בְּנָא בַרוּקעַבי מָנָרוּ בָרָא, אַנְנָהן בָרוּאָאיי, בּנִיּה בָרָא, אַנְנְהָא גַרָין בָרוּים בָּרוּים, הָינָאָר אַנְנְהַא בָרוּה הָבוּישָא אָרוּנוּה בָרוּה הָבוּישָא אָרוּוּה בָריה, שַרְיוּן בָעוּנְין בָאוּשָאיי מוּגָרי מָינָר, בָיּרָאָא אָנוּנְהַין בָּאָי אַנָּין מַיוּין בּיוּין בָעָין בוּיין בּאָי אַנין היין בּירָים בּינוּק אָרָרָאָאָין אָין אַיןין אַין אָיין אָרָאָין אָרָאָא אָרָרָאָא אָרָין בּאָין אָיןרָין בּיוּקוּיין מוּגָרין מָאָרין מוּגָאָן אָרָאָיין מּאָרין מָאָרָן אָיין מַין בּאָיין מּאָרין מָרָרָאָריין מּאָרָין מָאָרָין מָין בּאָיין מוּגוּן בּיוּגין בּיןריין, בּרָאין אַיןןין בּאָגיןין בּאָין אַיןין אָיין מּין בוּין בּאָרין גַיןין בּאָיין מוּגוּן בּיןין בּאָיין אָיןיןןין בָיוּגוּאָיין גַין אָיןין בּאָיין מוּגין גַין בּיןיין גיןיןיןין אָייין מוּיןיא גייןיןין גין אָיןיין גיןין גי

43. עַל הַהִיא מִלָּה דְּאַחְמֵי קוּרְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמֹשֶׁה, בְּגִין דְאע״ג דְיִשְׂרָאֵל חָבִין קַמֵיה בְּכָל דָרָא וְדָרָא, לָא בְּעֵי מַאן דְיֵימָא עָלַיְיהוּ דַּלְטוֹרִין. מְנָלָן. מְהוֹשֵׁעַ, דְּכְתִּיב תְּחַלַת דְּבֶּר יְיָ׳ בְּהוֹשֵׁעַ, הָא אוּקְמוּה מְהוֹשֵׁעַ, דְּכְתִּיב תְּחַלַת דְּבֶּר יְיָ׳ בְּהוֹשֵׁעַ, הָא אוּקְמוּה מְלָא, וְע״ר וְהָיָה מִסְבָּר בְּנֵי יִשְׁרָאֵל בְּחוֹל הַיָּם וְגוֹ׳. וּבג״ר בְּרִיךְ לוֹן בְּכַמָּה בִּרְבָּאן, לְאָהַדְּרָא בְּתִיוּבְתָּא, וּלָאָתָבָא לוֹן לְגַבֵּי אֲבוּהוֹן דְּבִשְׁמַיָּא, וְלָא אַעְהֵי וְמָתַנְקוּ, עַר דְקוּרְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מָחַל עַל חוֹבַיְיהוּ, וְאָתְנְקִיאוּ קַמֵיה.

9. Moses, Aaron and Miriam

We learn that God sent Moses, Aaron and Miriam to Yisrael to bring them manna, leadership, the law, glory and a well to drink from. Yet even then the children of Yisrael scorned and reviled them.

47. פַּמָה טִיבוּ עָבֵיר קוּרְשָׁא פְּרִיךְ הוּא פְּכָל דֶרָא וְדָרָא לְיִשְׂרָאֵל. תָּא חֲזֵי, מָה פְּתִיב, וָאֶשְׁלַח לְפָנֶיךְ אֶת מֹשֶׁה אַהֲרֹן וּמִרְיָם. וְהָא פַּמָה נְבִיאֵי הֲווֹ לְבָתַר מֹשֶׁה, וָאֶשְׁלַח לְפָנֶיךָ אֶת מֹשֶׁה אַהֲרֹן וְאֶלְעָזָר וּפִּנְחָס מֹשֶׁה, וָאֶשְׁלַח לְפָנֶיךָ אֶת מֹשֶׁה אַהֲרֹן וְאֶלְעָזָר וּפִנְחָס יְהוֹשֵׁעַ וְאֵלְיָהוּ וְאֱלִישֶׁע, וְכַמָּה שְׁאַר צַדִּיקֵי וַחֲסִירֵי מְפָּעֵי לֵיה. אִלֵּין הְּלָתָא אֲמַאי. אֶלָא אָמַר קוּרְשָׁא בְרִיךְ הוּא , עַמִי, בָּנַי, אֲמַאי לָא תִדְפְרוּן לְכָל טָבִין הַעֲבָרִית לְכוּ, הְשֵׁהָרִית לְכוּ לְמֹשֶׁה אַהֲרֹן וּמִרְיָם.

48. לְמֶלֶךְ בָּשֶׂר וָדָם, דְּאִית לֵיה מְהִינְתָּא, וְשָׁדַר לְגַבָּה, גּוּבְרִין, אִפַּרְבִּין רַבְרְבָנִין, הִיהוֹן מְנַהֲלֵי עַמָּא, לְגַבָּה, גּוּבְרִין, אִפַּרְבִּין רַבְרְבָנִין, הִיהוֹן מְנַהֲלֵי עַמָּא, וּמְעַיְינִין בְּהוּ, וּבְהִינַיְיהוּ. מַאן אִצְטְרִיך לְמֶהֶוֵי זָקוּק בְּמְזוֹנַיְיהוּ, בְּמִלֶין דְיִצְטְרִכוּן. לָאו עַמָּא הִמְהִינָתָא, בְּמְהֵינָתָא, בַּמְזוֹנַיְיהוּ, בְּמִלִין דְיִצְטְרִכוּן. לָאו עַמָּא הִמְהִינָתָא, וּשָׁרַי בַּעַל בְּרְחַיְיהוּ יִצְטְרָכוּן לְעַיִינָא בְּהוּ, וּלְמֵיהַב לְהוּ יַקֶרָא.

94. שַׁדָּרִית לְמֹשֶׁה, אִיהוּ אַיִיתֵי קַמַיִיכוּ מָן לְמֵיכַל, וְנָהִיל לְכוּ וּלְכָנַיְיכוּ וְלִבְעִירַיְיכוּ, וְאִשְׁתְּדֵל בְּרִינַיְיכוּ, וּבְכָל מָה דְּאִצְטְרִיךְ לְכוּ. שַׁדְּרִית לְאַהְרֹן, אַיְיתֵי הֵיכָלִין דַעֲנָנֵי יְקָר לְחֹפָּאָה עָלַיְיכוּ, בְּמַלְכִין. אַסְחֵי לְכוּ בְּטַלֵי יְקָר, דְּלָא אִתְרַקְבוּ לְבוּשִׁיכוֹן וּמִנְעֲלֵיכוֹן, וְמִרָּשִׁי בְּכָל יוֹמָא. שַׁדָּרִית לְמִרְיָם, אַיְיתִיאָת נְהַוּוֹ מִתְחַדְּשֵׁי בְּכָל יוֹמָא. שַׁדָּרִית לְמִרְיָם, אַיְיתִיאָת נַהְבוּ לְכוּ בְּטַלֵי וְקָר, דְלָא אִתְרַקְבוּ וְשָׁתִיתוּן אַמּנִין, אַיְתוּיאָת נְהַבוּ לְכוּן, וּמִדְלֵהוֹן אָמַרְיָםוּ עַרְירָן וְשָׁתִיתוּן מַרְיָם, אַיְיתִיאָת נְהַבוּ לְכוּן, וּמִדְלֵהוֹן אַמִּרְנָהוֹן אַתַּוּן וְשָׁתִיתוּן, וְיְתִיבְתוּן מָחוּפָּאָה דְיקרון, וּמִדְלְכוּן, וְמָתִיתוּן מָתַרְכוּן וְמָאַרְיָרָוּן מְתוּלָכוֹן, וַהְוֵיתוּן מְחָרְפון וּמְגַרְפון וְמָגַרְפון וּזוּן מון עוּז מָטוּלְכוֹן, וַהְוֵיתוּן מְחָרְפון וּמְגַרְפון וּמְגַרְפון וּמָגַרְפון וּזן.

47. How much good did the Holy One, blessed be He, do with Yisrael in every single generation. Come and behold: it is written, "And I sent before you Moses, Aaron and Miriam" (Michah 6:4). HE ASKS: There were many prophets after Moses, thus it should have said, 'And I sent before you Moses, Aaron, Elazar, Pinchas, Joshua, Elijah and Elisha and many other righteous and pious people.' Why these three ALONE? HE ANSWERS: the Holy One, blessed be He, said, 'My people, My children, why do not you remember all the good that I have done for you, in sending you Moses, Aaron and Miriam?'

48. This is similar to a king of flesh and blood, who has a country. Once he sent rulers and princes to the people, to be the leaders of the people and observe them and their customs. Then, who is responsible and obligated to provide for their (the leaders) food and necessities, if not the people of that country? They are obligated to provide for them, SO THEY SHALL LACK FOR NOTHING, and to honor them!

49. I sent Moses, and he brought you manna to eat, led you and your children and your animals, and strove in your laws and in everything you needed. I sent Aaron. He brought sanctuaries of clouds of glory to cover you like kings. He moistened you with the dew of glory so that your clothes and shoes would not decay, but would be renewed daily. I sent Miriam. She brought a well to give you drink, so you and your animals drank water. They gave to you, and it is of their own that you ate and drank and dwelt under the cloud of glory. But, from your own, you gave nothing. Moreover, they strove for your sakes and took your burden on their necks, yet you scorned and reviled them.

10. "Now therefore let Me alone"

Rabbi Yosi tells us that God is the most merciful Father of all, for He has never failed one word of all His good promises. Even though God threatened judgment, the Mother, Malchut, held His arm and averted that judgment. We are told that Moses did the same thing for Yisrael as she did, and Rabbi Yosi wonders where Malchut was at the time. When approached with this question, Rabbi Shimon says that all the friends who study Torah together must love one another, otherwise they cause a blemish in their counterparts above - Abraham, Isaac and Jacob, who are the secret of Chesed, Gvurah and Tiferet. He says that he can reveal a secret he learned from the dean of the Yeshivah in the Garden of Eden, that when Yisrael joined in the sins of the heathen nation, they committed a sin against the Mother, Malchut. Thus they caused the Shechinah to be exiled with them, and exchanged their glory for the likeness of an ox. Rabbi Shimon tells us the secret of the likeness of the ox, and what it means that the ox "eats grass." The conclusion to be drawn is that the Mother was blemished, and was thus absent when Moses stayed the hand of God from judging Yisrael. Rabbi Shimon says, though, that both the one who raises the lash and the one who restrains it are both of the same mind.

50. Rabbi Yosi said: There is no father more merciful to his children than the Holy One, Blessed Be He. For it is written: "there has not failed one word of all His good promise..." (I Melachim 8:56). Come and behold His mercy. If it had said, 'there has not failed one word of all His promise,' and no more, THIS WOULD HAVE INCLUDED HIS HARSH WORDS ALSO. Then it would be better for the world not to have been created, BECAUSE IT WOULD BE IMPOSSIBLE TO BEAR IT. But since it said, "of all His good promise," and left His harshness, it implies that THAT HE LEFT OFF THE HARSH WORDS HE SPOKE OF YISRAEL, AND THEY DID NOT COME TRUE. FROM HERE WE SEE HIS MERCY, because He does not want to do an evil thing.

51. And even though He threatened and raised the lash, his Mother came and held His right arm, and the lash remained in its place, and did not descend AND JUDGMENT was not executed, because they were really of one mind, the one who threatened and the one who held His arm!

52. And you may ask whence we derive this. This is well known, as it is written, "Go, get you down; for your people...have become corrupt" (Shemot 32:7). THE HOLY ONE, BLESSED BE HE, started to raise the lash, but Moses did not know the way of the Mother, NAMELY TO HOLD HIS RIGHT HAND AND DETAIN HIM, and remained silent. When the Holy One, blessed be He, saw this, He hinted to him and pressed him and said, "now therefore let Me alone" (Ibid. 10). Immediately, Moses realized and grasped the arm of the Holy One, blessed be He, as it is written: "Remember Abraham" (Ibid. 3). For this is the right arm, WHICH IS CHESED. Therefore, He did not bring down the lash.

53. You may wonder where was the Mother, WHO IS MALCHUT, who is accustomed to hold the King's lash, AS MENTIONED, and who left the matter to Moses? I have asked and I still do not know the explanation of the matter, until we are before the holy luminary, MEANING RABBI SHIMON. When they came before Rabbi Shimon, he saw a sign on their faces. HE RECOGNIZED WHAT THEY HAD COME TO INQUIRE OF HIM. He said: Come, holy children, come, King's beloved, come my beloved, come, those that are beloved by each other.

54. For Rabbi Aba said: All the friends who do not love each other die before their time. All the friends during the days of Rabbi Shimon loved each other, soul and spirit. Therefore, in the generation of Rabbi Shimon THE SECRETS OF THE TORAH WERE unveiled, for Rabbi Shimon used to say: All the friends that do not love each other cause THEMSELVES to deviate from the straight path. Also, they blemish it, THE TORAH, because the Torah has in it love, friendship and truth. Abraham loved Isaac and Isaac loved Abraham, so they embraced each other. Both were attached to Jacob with love and friendship, and gave their spirit to each other. The friends must be like them, and not cause a blemish in them. FOR IF THEY LACK LOVE, THEY CAUSE A BLEMISH IN THEIR COUNTERPART ABOVE, IN ABRAHAM, ISAAC AND JACOB, WHICH ARE THE SECRET OF CHESED, GVURAH, AND TIFERET. 51. וְאע״ג דְאַגְזִים, וְאָרִים רְצוּעָה, אָתָאת אִמָא וְאִתָּקַפָּת בִּרְרוֹעֵיה יְמִינָא, וְקָם רְצוּעָה בְּקִיוּמֵיה, וְלָא נָחִית לְתַתָּא, וְלָא אִתְעַבִיר, בְּגִין הִבְעֵיטָא חֲרָא הֲווֹ תַּרְווִיִיהוּ, אִיהוּ הְאַגְזִים, וְאִיהוּ הַאֲחִירַת בִּיְמִינֵיה.

52. וְאִי הֵימָא מְנָלָן. מִמִּלָה דְּאִיהִי בְּאִתְגַּלְיָא, דִּכְתִּיב לֵךְ רֵד כִּי שִׁחֵת עַמְךָ, שָׂרֵי לְאָרָמָא רְצוּעָה, וּמֹשֶׁה דְּלָא הֲוָה יָדַע אָרְחָא דְּאִמָא, שָׁתִיק. בֵּיוָן דְּחָמָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כַּךָ, אַנְקִיד לֵיה, וּבָטַשׁ בֵּיה וְאָמַר וְעַתָּה הַנִּיחָה לִי, מִיָּד אַרְגִישׁ מֹשֶׁה, וְאָחִיר בִּרְרוֹעֵיה דְקוּרְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דִּכְתִּיב זְכוֹר לְאַבְרָהָם, בָּא דָרוֹעֵיה יִמִינָא, וּבג״כ לָא נָחִית רְצוּעָה.

53. וְאִי הֵּימָא, אִמָא דְּאִיהִי רְגִּילָה לְאַחֲדָא בִּרְצוּעָה דְּמַלְכָּא, אָן הֲוַת, דְּשַׁבְקַת מִלָּה לְמֹשֶׁה. שָׁאִילְנָא וַאֲמֵינָא וְהָא לָא יְדַעְנָא בְּרִירָא דְמִלָּה, עַר דְנֶהֲוֵי קַמֵּיה דְבוּצִינָא קַדִּישָׁא. כַּר אָתוּ לְקַמֵיה דְר״ש, חָמָא קַמֵּיה דְבוּצִינָא קַדִּישָׁא. כַּר אָתוּ לְקַמֵיה דְר״ש, חָמָא בְאַנְפַּיְיהוּ סִימָן. אָמַר עוּלוּ בְּנֵי קַדִּישִׁין, עוּלוּ רְחִימִין דְמַלְכָּא, עוּלוּ רְחֵימִין דִילִי, עוּלוּ רְחֵימִין אָלֵין בָּאַלֵּין.

54. דְּאָמֵר רִבִּי אַבָּא, כָּל אִמֵין חַבְרַיָּיָא, דְּלָא רְחִימִין אַמֵּין לְאַמֵין, אַסְתָּלָקוּ מֵעָלְמָא עַד לָא מָטָא זִמְנַיְיהוּ, בֹּל חַבְרַיָּיא בְּיוֹמוֹי דְר״ש, רְחִימוּ דְּנַפְשָׁא וְרוּחָא הֲוָה בֹּל חַבְרַיָּיא בְּיוֹמוֹי דְר״ש, רְחִימוּ דְּנַפְשָׁא וְרוּחָא הֲוָה בַּיַנַיְיהוּ, וּבג״כ בְּדָרָא דְר׳ שִׁמְעוֹן בְּאִתְגַלְיָיא הֲוָה, הַהַוָּה אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, כָּל חַבְרַיָּיא דְּלָא רַחֲמִין הַבְּוָה אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, כָּל חַבְרַיָּיא דְלָא רַחֲמִין אָמֵין לְאִמֵין, גַּרְמִין דְּלָא לִיהַךְ בְּאֹרַח מֵישָׁר. וְעוֹר קַעַרְדִין פְּגִימוּ בָּה, דְהָא אוֹרַיְיתָא רְחִימוּ וְאַחֵוָה וְקָשׁוֹט אִית בָּה, דְהָא אוֹרַיְיתָא רְחִימוּ וְאַחָוָה וְקַשׁוֹט אִית בָּה, אַבְרָהָם רָחִים לְיִצְחָק, יִצְחָק לְאַבְרָהָם, מִתְחַבְּקָן דָּא בְּדָא, יַעֲלָב תַּרְווּיְיהוּ הָא בְּרָאָרָ הַבְרַיָּיא בְּהָחִימוּ, וּבְאַחֲוָה, יְהָבִין רוּחַיְיהוּ הָא בְּרָא. חַבְרַיָּיא בְּהָחִימוּ, וּבְאַחֲוָה, יָהֲבִין רוּחַיְיהוּ הָא לְמָעְבָּר מַגִימוּ. 55. בֵּיוָן דְּחָמָא סִימָן בְּאַנְפַּיְיהוּ, וְאָמַר לוֹן הָכִי. אָמְרוּ לֵיה וַדַּאי רוּחַ נְבוּאָה שָׁרָא עַל בּוּצִינָא קַהִישָׁא, וְהָכִי אִצְטְרִיךַ לָן לְמִנְדַע. בָּכָה רִבִּי שִׁמְעוֹן קַהִישָׁא, וְהָכִי אִצְטְרִיךַ לָן לְמִנְדַע. בָּכָה רִבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, חַר מִלָּה מֵאִינוּן מִלִין הִלָחישׁוּ לִי מְגוֹ רֵישׁ מְתִיבְתָּא דְּגְנְתָא דְעֵדֶן, דְלָא אָמְרוּ בְּאָתְגַלְיָא מִלָה הָא סְתְרָא אִיהִי, וְאֵימָא לְכוּ בָּנֵי רְחִימָאי, בָּנַי רְחִימִין דְנַפְשָׁאי, מָה אַעֲבִיד, אֲמַרוּ לִי בְּלָחִישָׁא, נְאַנָא אֵימָא בְּאַתְגַלְיָיא. וּלְזִמְנָא דְנָחֶמֵי אַנְפִין בְאַנָא אֵימָא בָּאַתְגַלְיָיא. וּלְזִמְנָא דְנָקָחֵמֵי אַנְפִין בְּאַנְפִין, כָּל אַנְפִין יִסְתַמְכוּן בְּדָא.

56. בָּנַי. חוֹכָא דְּעָבְדוּ עַמָּא דִּלְבַר. וְאִשְׁתָּתָפוּ בֵּיה עַמָּא קַדִּישָׁא, בְּאַמָּא חָאבוּ, דִּכְתִּיב קוּם עֲשֵׁה לָנוּ אֶלֹהִים, אֱלֹהִים וַדַּאִי. בְּבוֹד יִשְׁרָאֵל דָּא, אִיהוּ דְשַׁרְיָא עָלַיִיהוּ בְּאַמָּא עַל בְּנִין, וְדָא הוּא רָזָא דְכָתִּיב, וַיָּמִירוּ אֶת בְּבוֹדָם בְּתַבְנִית שׁוֹר. דָּא בְּבוֹדָם דְיִשְׁרָאֵל, אִמָּא דִלְהוֹן. וְדָא הוּא דִכְתִּיב גָּלָה כָבוֹר. דְּגָרְמוּ לִשְׁכִינְתָּא דְאָתְגְלֵי בְּגָלוּתָא עִמְהוֹן. וְעַל דָּא זְנַמִירוּ אֶת בְּבוֹדָם, בִּמַה. בְּתַבְנִית שׁוֹר.

57. הָכָא אִיהוּ רָזָא דְמִלָּה, ת״ח, לְתַתָּא גּוֹ שְׁמָרִים הְחַמְרָא, הְּרְדְיָין בִּיֹשִׁין, נָפַק חַד עִרְעוּרָא, מְקַטְרְגָא, מְקַטְרְגָא, מְקַטְרְגָא, מְזַיקָא הַחַמְלָא, הוּרְדְיָין בִּיֹשִׁין, נָפַק חַד עִרְעוּרָא, מְקַטְרְגָא, מַזִיקָא מַזיקָא קַדְמָאָה, וְאִיהוּ בְּרָזָא הִיוּקְנָא הְאָרָם. בַּר מַזִיקָא קַרְמָאָה, וְאִיהוּ בְּרָזָא הִיוּקְנָא הְאָרָם. בַּר קַרִיב לְגוֹ קַרְשָׁא. בִּיון הְאִתְעַבָר מִתַּמָן, וּבָעֵי לְנַחְתָּא קַרְמָאָה, וְאִיהוּ בְּרָזָא הִיוּקְנָא הְאָרָם. בַּר קַרִיב לְגוֹ קַרְשָׁא. בִּיון הְאִתְעַבְר מִתַּמָן, וּבָעֵי לְנַחְתָּא לְתַהָא קְתָאָה. בְּרָזָא הִיוּקְנָא הְאָרָשָ, לְנַחְקָא הְקַמָאָה הְקַאָים, לְנַחְמָא בַרְמָאָה הְקַא עַרְמָא. וְנָחִית הוּא וּרְתִיכוֹי. וּלְבוּשָׁא קַרְמָאָה קַקַמָאָה הְקַא נָקוּט, מַרְנָזָק, אַרְמָאָ, אַרְנַבִין מַאינוּן מַאִינוּן מַאִינוּן מַאָינוּן מַאִינוּן מַאִינוּן מַאִינוּן מַאָינוּן מַאָינוּן מַאָינוּן מַאָינוּן מַאָינוּן מַאִינוּן מַאָרָנוּן מַאָינוּן מַאינוּן מַאָינוּן מַאָינוּן מַאָינוּן מַאָינוּן מַאַרָמָא, שְׁרָמָאָה הְנָזַזָא עַלְמָא. אַרְבַע, שוֹר, הוּא וּרְתִיכוֹי. וּלְבוּשָׁא קַרְמָאָה לְנָזיקין מַאָר הוּגן נָזיָקין מַאָינוּן מַאינוּן זיַרְנָמָיה, אַרְבָעָא בְעָמָא, מַרְנָזיַמָן מַאָינוּן מַאינוּן זַרָקינוּן מַאינוּן מַאָינוּן מַאָינוּן מַאינוּן זיַקָינוּן מַאינוּן זיקין גַעָרָיה. וּקַרְמָאָה הְנָזיקן מָאינוּן מַאינוּן זיַרָיה, אַרְבָע, שוֹר, הַנָאָר הַאָרָמָא, וּיהוּן גַזיַקןן מַאינוּן מַאינוּן מַאינוּן מַאַינוּן מַאַינוּן מַאַינוּן מַאינוּן זיַקוּינוּן מַאינוּן זיקינוּין גַיןרָין גּרַעָין בַרָאָרָאָר הָינוּן מַאינוּן מַאָינוּן מַאַינוּן גַיַין גַין אַרָאָרָזא הָיהוּין הַינוּוּן מַאינוּן מַאָינון מַאינוּן מַאינוּן מַאָינון מַאָינון מַאָינון מַרוּקן מוּרָר אָרָאָאָר, אָרָזין, אַרוּקטען גוּין גוּקטין מאַאַרָין אָינון מַאָינון מַאָינון מַאַינוןן מַאַינון מַאַינון מַאָינון מַיןין מַאינון מַן זיזיןן מַאַינון מַאַינוּן זין גוּין מַיןין מַין מַיןין מַין גוּין זעןן מַינון מַיןיןין מַיןין מאַינון זין מַן גוּן גוּןן מַן גוּיןןן מאַינוןן מַאָינון זין גוּן זעַןןן מַין גון זיןןעןן מַין אַיזןן זין זיןן מַין מָן זיין גוּןין מָיון זין גוּין גון

58. מַהוּ אוֹכֵל עֵשֶׂב. הָא דַּרְשִׁינָן בֵּיה. אֲבָל עִקָּרָא הְמָלָה, מִתַּמְצִית דְּלֶחֶם וְשִׁבְעָה זִינֵי הָגָן, לֵית לֵיה הְמָלָה, מִתַּמְצִית דְלֶחֶם וְשִׁבְעָה זִינֵי הָגָן, לֵית לֵיה בְּהוּ חוּלָקָא. וּבְגִינֵי בַּךָ, אִימָא לָא הֲוַת תַּמָן, וְלָא בְּהוּ חוּלָקָא. וּבְגִינֵי בַּךָ, אִימָא לָא הֲוַת תַּמָן, וְלָא בְּהוּ חוּלָקָא. וּבְגִינֵי בַּךָ, אִימָא לָא הֲוַת תַּמָן, וְלָא בְּהוּ חוּלָקָא. וּבְגִינֵי בַּךָ, אִימָא לָא הֲוַת תַּמָן, וְלָא בְּהוּ חוּלָקָא. וּבְגִינֵי בַּךָ, אִימָא לָא הֲוַת תַּמָן, וְלָא הַיּהוּ חוּלָקָא. וּבְגִינוּ תַּמָן. וּבְגִין הְאַבָּא הֲוָה יָרַע רְחֵמָנוּ הַאָּוֹת לָה לְמֵשֶׁה, בְּנִי רְחִימָאי, בְּאַבָּא הֲוָה יָדַע רְחֵמָנוּ בָּאוֹת לָה לְמִשֶׁה, בְּנִי רְחִימָאי, בְּגָי הְאַבָּא הָוָה הָרָתִימָאי, בְּאַבָא הַיָּזִיהוּ בַּרָחוּשוּוּ לִי בַיּטָא בְּתַרְווּיִהוּ בְּבָא תְּהַיר. וְרָא הוּא דְלְחִישׁוּ לִי בַּלְחִישׁוּ לִי בָּלְחִישׁוּ, הְלָא חֲזֵי לְנַאָאָה, הְבָּרָא הָא רְאַבָּא הָוּזיר. אֲבָל הַרְווּיָהוּ בָּבָא הָהָה בְּנִי רְחִימָאי, בְּקָחִישׁוּ לִי בַיּשָׂב, בְאַבָּרָא הָרָרָוּיהוּ בְּבָא תָרָיר. וְרָא הוּא דְלְחִישׁוּ לִי בְּרָחִישוּוּ בְּיָז הְנָה הָיִהָיהוּ בְּתָרווּיהוּהוּ בְּרָא תְתַיָםיהוּ בָרָא הָרָיר. וְבָא הוּא הַרְחַישׁוּ לִים בּרְחִישוּוּ בִרָן בְעִיטָא בְאַחָריה, הְמָרָוּיהוּוּ בְּבָא הָרָהוּיהוּהוּיםוּ בּבָרָא הָיהוּיםוּ בּבָרָא הָרָרָיהוּ בּבָע, וְיָקחוּהוּהוּ בְּבָע, וְיָחָמֵי בְעָאָיה, בְעָהַיּקוּהוּהוּ בְּבָעוּקוּהוּהוּ בּבָיא הָיתַרָיהוּהוּ בָּרָא הָירוּבָן הַיהוּהוּ בּבָעה הָיהוּים בּבָיא בָּבּע, וְיַהְזוּהוּהוּים בּבּעָים, בְּבָיהוּיהוּהוּיהוּהוּים בּבּעוּיהוּהוּיהוּבוּהוּ בּבּעה הָיהוּיהוּים בּרָיהוּן בּרָיה בָיָה אַיָּהוּהוּיהוּהוּיהוּהוּים בּרָיה הַירָיהוּיהוּיה הוּין בּרָיה הוּיהוּיה בּרָהוּים בּרָיחוּיהוּיה בּבָעה הַיבָיה בָיוּיהוּיהוּיה בּרָיה הַיּהָיהוּיהוּיהוּין בּרָים בּרָרָים אייה הַירוּיהוּיהוּיהוּיהוּיה בּבְיחוּקיה בָיהוּיה בּרָיהוּיהוּרָין הוּיהוּיה בּרָיהוּין הוּיוּיהוּיה הוּיה בָרָין הוּין בּרָיין הַיין הַיּיה הַיוּיה הוּין הוּיין הוּיהוּיין הַיין היין בּרָים בּרָיין הייין היייים בּיים בּייה הוּיין הייין הייבוּין הוּבָרייקָריים, ב

55. As soon as RABBI SHIMON saw the sign on their faces, HE RECOGNIZED WHAT THEY CAME TO ASK HIM. He said to them: WELCOME, MY BELOVED. They said to him: Assuredly the Spirit of Prophecy dwells upon the holy luminary, and this is what we need to know, NAMELY, THE QUESTION MENTIONED ABOVE. Rabbi Shimon wept and said: This is one of the subjects I was told in secret by the dean of the Yeshivah in the Garden of Eden. It was not told me openly, this subject is a secret, yet I will tell it to you, my beloved sons, children beloved of my soul. What shall I do? They told it to me secretly, but I will tell it to you openly. And in the future, when we shall see THE SHECHINAH face to face, all the faces will be supported, MEANING THAT THEY WILL ILLUMINATE by this SECRET.

56. My children, the sins that the outside people - NAMELY, THE MIXED MULTITUDE - performed, and which the holy people joined in, was a sin against the Mother, WHICH IS MALCHUT, as is written, "Up, make us Elohim" (Shemot 32:1). It is Elohim for sure, MEANING THAT HE SHOULD MAKE THEM A STRANGE ELOHIM, INSTEAD OF MALCHUT, THAT IS CALLED 'ELOHIM', INSTEAD OF the Glory of Yisrael, NAMELY MALCHUT, that hovered over them like a mother over her children. And this is the secret of, "Thus they exchanged their glory for the likeness of an ox" (Tehilim 106:20). This is the Glory of Yisrael, MEANING, their Mother, WHICH IS MALCHUT. This is the meaning of: "Honor is departed" (I Shmuel 4:21), that they caused the Shechinah to be exiled with them. Therefore, "they exchanged their glory"; for what- "...for the likeness of an ox."

57. Here is the secret of the matter OF "THE LIKENESS OF AN OX." Come and behold: below, in the dregs of the wine, in the evil sediment, a demon emerged, an Accuser, the primordial harmful spirit, in the secret of the likeness of man, and approached Holiness. When he departed from there, FROM HOLINESS, and wanted to descend, he had to be clothed in a garment in order to harm the world. Thus, he and his chariots descended and the first garment he took was the likeness of an ox, NAMELY the image of an ox. The first of the four primary causes of injury is the ox, and THE OTHER three primary causes of injury beside the ox pertain to it, TO THE OX. Therefore, it is written, "Thus they exchanged their glory with the likeness of an ox THAT EATS GRASS."

58. What is the meaning of, "that eats grass" IN THE WORDS, "FOR THE LIKENESS OF AN OX THAT EATS GRASS?" HE ANSWERS: We have already expounded upon it, but the main point is that it does not have any of the essence of bread and seven species of grain BUT EATS ONLY GRASS. And because of this, SINCE THEY BLEMISHED THE MOTHER, WHICH IS MALCHUT, AS MENTIONED, Mother was not present, and it would not be proper for Her to be there, BECAUSE THEY BLEMISHED HER. And since the Father, WHO IS ZEIR ANPIN, knew the Mercy of the Mother and Her ways, He said to Moses: My beloved son, the remedy for this, so THAT THE CHILDREN OF YISRAEL SHALL NOT BE PUNISHED, is always in twosomes. ONE RAISES THE LASH AND THE OTHER HOLDS IT BACK AND RESTRAINS, AS MENTIONED. AND SINCE THE MOTHER IS NOT PRESENT, IT IS INCUMBENT UPON YOU. And this is what they told me secretly, for it is not proper to reveal it so that the son may not know of it, but always see the lash and fear it. Yet both are of this mind, the same mind, MEANING THAT THE ONE WHO RAISES THE LASH AND THE ONE WHO RESTRAINS IT ARE OF THE SAME MIND.

11. The golden Calf

1

We read that when Yisrael left Egypt they traveled with the mixed multitude, though it is not said exactly which other nations they were. This section tells us about the magicians and sorcerers of Egypt that went with them. In it, Rabbi Shimon tells why Aaron made the golden calf, and explains the significance of the golden earrings that people gave for the idol. We read of the role of the magicians in the creation of the calf, and the correspondence of this event with the three worlds Briyah, Yetzirah and Asiyah. The only reason that Aaron was able to remedy the problem when the Other Side became stronger was because he made proclamations and said, "Tomorrow is a feast to Hashem"; had he not done this, the world would have ceased to exist. The text returns to the fact that Moses had to restrain the arm of God from judgment. Then we are told that just as Adam was united with the Tree of Life before he sinned, so were the children of Yisrael when they stood before Mount Sinai. And like the sin in the Garden, the sin of the golden calf again caused death for the whole world. Lastly, Rabbi Aba speaks about the Tent of appointed time, that has now been blemished, thereby interrupting the union of Malchut and Zeir Anpin.

59. Come and behold: it is written, "And when the people saw that Moses delayed" (Shemot 32:1). Who are "the people?" HE ANSWERS: They are the mixed multitude. And who was the mixed multitude? Were they Ludim and Kushim and Kaftorim and Togarmin, who are called mixed multitude? They were Egyptian and traveled from Egypt. And if they were a mixture of many nations, it should have stated so. "And a mixed multitude went up also with them" (Shemot 12:38) - LUDIM, KUSHIM, ETC., according to their mixture.

60. HE ANSWERS: But THE VERSE SAYS, "And a mixed multitude went up also with them," YET DOES NOT MENTION THE NAMES OF THE NATIONS because they were all of one nation and one language. But all the magicians and sorcerers of Egypt were there, as it is written: "And the magicians of Egypt, they also did in like manner..." (Shemot 7:11), because they wanted to stand up against the wonders of the Holy One, blessed be He, AND SHOW THAT THEY ALSO COULD DO AS HE DOES. But when they saw the miracles and wonders that Moses performed in Egypt, they returned to Moses. The Holy One, blessed be He, said to Moses: 'Do not accept them.' Moses said: 'Master of the universe, since they saw Your mighty deeds they want to convert. Let them see Your mighty deeds every day and then they will know that there is no Elohim except You.' And Moses accepted them.

61. HE ASKS: Why did he call them a mixed multitude? HE ANSWERS: Because all the magicians of Egypt were present, and at their head were Yunus and Yambrus. They practiced magic FROM THE SIXTH HOUR after sunrise. The greater magicians would start to perform their magic at six-and-a-half hours after sunrise, when the sun started TO SET, until the beginning of nine-and-a-half hours, namely the full setting of the sun, WHEN IT IS TIME FOR EARLY MINCHAH. But all the minor magicians WOULD PRACTICE MAGIC from nine-and-a-half hours until midnight.

62. The greater ones among them practiced from the time the sun started to set, because then nine hundred and ninety-five grades start to float over the Mountains of Darkness, and their spirit hovered over all these magicians in their magic. They were able to do whatever they desired, so much so that all the Egyptians placed their trust in them. They were called a mixed multitude (or: 'a great evening'), because there is also a small evening, which is before nine and a half. And since there are two kinds of evening, it says, "And a mixed multitude ('a great evening') went up also with them." 59. ת״ח כְּתִיב וַיַּרְא הָעָם כִּי בֹשֵׁשׁ מֹשֶׁה. מַאן הָעָם. אִינוּן עֵרֶב רַב. מַאן עֵרֶב רַב. וְכִי לּוּדִים וְכוּשִׁים וְכַפְתּוֹרִים וְתוּגַרְמִים הֲווֹ, דְקָרָאן לוֹן עֵרֶב רַב, וַהֲלא מִצְרִיִּים הֲווֹ, וּמִמִצְרַיִם נַטְלוּ, וְאָלוּ הֲווֹ עִרְבּוּבְיָא כְּעָמִין סַגִּיאִין, הָכִי הֲוָה לֵיה לְמִכְתַּב, עֵרֶב רַב עָלוּ אָתֶם לְפִי עִרְבּוּבְיָא הְלְהוֹן.

61. אַמַאי קָרָא לוֹן עֵרֶב רַב. אֶלָא כָּל חֲרָשִׁין הַמְצְרַיִם הֲוֹו, וּבְרֵישֵׁיהוֹן יוֹנוֹס וְיִמְבְרוּס, וּבְשַׁעֲתָא הְמִצְרַיִם הֲוֹו, וּבְרֵישֵׁיהוֹן יוֹנוֹס וְיִמְבְרוּס, וּבְשַׁעֲתָא הְיוֹמָא הֲווֹ עַבְרֵי תָּרִיר חֲרָשַׁיְהוּ. וְכָל אִלֵין חֲרָשִׁין אָיַמָאין, הְיוֹמָא הֵווֹ עַבְרֵי תָּרִיר חֲרָשַׁיְיהוּ. וְכָל אִלֵין חֲרָשִׁין הָיָמָבְּרוּס, אָביַיַעָּין הָיִמְבָרוּס, וּבְשַׁעַתָּא הְיוֹמָא הֵווֹ עַבְרֵי תָּרִיר חֲרָשַׁיְיהוּ. וְכָל אִלֵין חֲרָשִׁין הְיָמִבְּרוּס, וּבְשַׁעַתָּא הְיוֹמָא הֲווֹ עַבְרֵי תָּרִיר חֲרָשַׁיְהוּ. וְכָל אִלֵין חֲרָשִׁין הָיָמְבְרוּס, אָלֵין חֲרָשִׁין הְמָבְרוּס, אָלַין הָרָשִׁין הָיָמָבְרוּס, עָלָאין, מְמָיוּרוּתָא הְהַשִּׁע וּמֶחְצָה. הַיָּהוּנוּ הַהַינוּנוּ עֵרֶב רַבְרְבָא. כָּל אִינוּן חֲרָשִׁין וְאִירִין, הְהַיווּ געֶרֵב רַבְרְבָא. כָּל אִינוּון חֲרָשִׁין וְאָירִין, הְהַיווֹ הַתְיעוֹת וּמָחְצָה, עַר שֵׁירוּתָא הְתַשִׁע וּמָחְצָה.

62. אִינּוּן עִלָּאִין הִבְהוּ, הֵווֹ מִסְתַּבְּלֵי מִבִּי נָטֵי שִׁמְשָׁא. הְהָא בְּרֵין שָׁרָאן הְשַׁע מְאָה וְתִשְׁעין וַחֲמֵשׁ שִׁמְשָׁא. הְהָא בְּרֵין שָׁרָאן הְשַׁע מְאָה וְתִשְׁעין וַחֲמֵשׁ הַרְגִין, לִמְשַׁטְטָא עַל טוּרֵי חָשׁוּך. וְרוּחָא הִלְהוֹן, הֵוָה מְשַׁטְטָא עַל בָּל אִינוּן חֲרָשִׁין בְּחַרְשַׁיְיהוּ. וְאָלֵין הָווֹ מְשַׁטְטָא עַל בָּל אִינוּן חֲרָשִׁין בְּחַרְשַׁיְיהוּ. וְאָלֵין הָווֹ מְשַׁטְטָא עַל בָּל אִינוּן חֲרָשִׁין בְּחַרְשַׁיְיהוּ. וְאָלֵין הָווֹ מְשַּטְטָא עַל בָּל אִינוּן הֲרָשִׁין בְּחַרְשַׁיְיהוּ. וְאָלֵין הָווֹ עַרְבִי, בְּרָגי כָחְצָנוּ הָאִינוּן בְּתַרְשַׁיְטָא עַל בָּל אִינוּן הָווֹ בְּקַעָאן. עַר הְכָל מִצְרָאֵי רָחְצָנוּ הָווֹ עַבְרַי, בָּל מַה הְאִינוּן הָוָה. וְקָרָאן לוֹן עֵרֶב רַב. בְּגִין הָאִית הַרָּאַית בַרָב הְלָהוֹן בְּאַנון הָווֹה. וְקָרָאן לוֹן עֵרֶב רַב. בְּגִין הָאִית עֵרֶב הְלָהוֹן בְּאַנון הָווֹ בָּאַנין הָוָה. וְקָרָאן לוֹן עֵרֶב רַב. בְּגִין הָאִית עֵרֶב זְעֵירָא, הָא עֵרֶב זְעֵירָא, הוּתוּן הַעָרָב אַרָב זְעַרָה, אוּנוּן בּאַית אַנוּן הַוּאוֹין בּתְהָשַׁע שָׁעוֹם וּבָּלָאן לוֹן עַרֶב בַר בָיָנוּ הָזוֹן בְּאַנים הָתָשַע שָׁעוֹת וּמָחֵים בָּעָר אָמוּים בּגָים הַיּאָית הָבָרָין אָית הַיּאָשָּים הָיּאָים בָּין הָווֹין בָּיָרָאָן הַיּשִים בָּאַים בָּיוּים בָּיוּים בָּיָה בְּאָרוּן הָווֹים בָּאָנוּן הַיוּוּ הַיּנוּן הָווֹים בָּתָרָשָׁין אוּוּ אַיָר בַי אָית הַיָּשָּאָית הַיָּאָית הַין הַיוּים בּאַרָים הַיּאוּים בּאַיַין הַיווּין בּאוּים בּאַית הוּים בּין בָּיוּים בּאַית הוּיים בּיוּים בּין בָיוּים בּאַית הַית הַיּאָים אַיים אָיים בּין בּיוּים בּאַית אַית הוּין בּאַרָין בּאַיינון הוּינוּן בּוּים בּיוּין הוּים בּין בּיים בּין בּין היים בּין בוּים בּאָרָין הוּיןרָין בּיאָים בּיים בּין בָיוּים בּיין בָיוּשָּעיים בּאַים בּייה בוּין בּעוּין בּיוּים בּיּאָיים בּיּאָיים בּיוּין בּיוּין בּייים בַיּאָיים בּיוּין בוּיוּין בּיוּין בּייהוּן ה הַיוווּיין בּיין בּיין בּייינוּין בָייוּין בּייוּין בּייוּין בּייוּין בּיוון בַייוּין בּיייים בּייינוּין בּייוּין בּייים בּייין בּין בּייוּין בּיוּן בּייין בּיייין בּין בּייוּן בּייין בּיין בּיין בּיין בוּיין בּין בוּין בּייין בוּייי 63. וְחָכְמְתָא דִּלְהוֹן, הֲוָה סַגִּי. וְאִינּוּן אִסְתָּבָלוּ בְּשַׁעְהֵי דְיוֹמָא, וְאִסְתָּבְלוּ בְּרַרְגָא דְמֹשֶׁה, וְחָמוּ דְהָא בְּכָל סִטְרִין בְּשֵׁשׁ מֹשֶׁה: בְּשֵׁשׁ שַׁעְהֵי קַרְמָאִין בְּכָל סִטְרִין בְּשֵׁשׁ מֹשֶׁה: בְּשֵׁשׁ שַׁעְהֵי קַדְמָאִין דְיוֹמָא, דְאִינוּן לָא יַכְלִין לְשַׁלְטָאָה בְּהוּ, בְּשִׁית דַרְגִין עָלָאִין דְאָרִיר בְּהוּ. וּבְכָל סְטְרִין בְּשִׁית הֲוָה, וּבְעָטְרִין דְאָלֵין שִׁית, הֲוָה זַמִין לָכֶדֶת מִן הָהֶר, דְּכָמִיב בִּי בֹשֵׁשׁ מֹשֵׁה לַרֵדֵת מִן הָהָר.

.64 מִיַּד וַיִּקֶהֵל הָעָם עַל אַהֲרֹן, אֲמַאי עַל אַהֲרֹן. בְּגִין לְאִתְבַּלְלָא בְּסִטְרָא הִימִינָא, הְהָא אִינוּן שְׂמָאלָא בָּעוּ מִנֵּיהּ, וּבְגִין הְלְהֲוֵי כָּלִיל בִּימִינָא, אָתְבְּנָשׁוּ עַל אַהֲרֹן, וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו קוּם עֲשֵׂה לְנוּ אַלֹהִים.

65. ת״ח, כָּל זִמְנָא הַהֲוָה מֹשֶׁה בְּמִצְרַיִם, שְׁמָא הָאֲמָא הָאֲלָהִים לָא הָכִיר, אֶלָא שְׁמָא הַיְיָיָ, וְע״ד קַשְׁיָא לֵיה לְפַאְלֹהִים לָא הָכִיר, אֶלָא שְׁמָא הַיְיָיָ, וְע״ד קַשְׁיָא לֵיה לְפַרְעֹה בְּגִין הְלָא יְהֵא מְוּקְפָּא לְהַהוּא סְטְרָא אַחַרָא, וְהַיְינוּ וְלָא יִתְתָקַף בְּעָלְמָא. הַשְׁתָא בָּעוּ הַהִיא מְטָרָא אַחַרָא, וְהַיְינוּ וְלָא יִתְתָקַף בְּעָלְמָא. הַשְׁתָא בָעוּ הַהִיא מְטָרָא אַחַרָא, וְהַיְינוּ כָּלָא יְהַהוּא סְטְרָא אַחַרָא, וְהַיְינוּ וְלָא יִתְתָקַף בְּעָלְמָא. הַשְׁמָא הַיוּקָפָא לְהַהוּא סְטְרָא אַחַרָא, וְהַיְינוּ וְלָא יִתְתָקַף בְּעָלְמָא. הַשְׁתָא בָעוּ הַיִהיא מִלָה, וְהַיְינוּ קוּם נְשָׁה לָנוּ הַיְתָקָף בְּעָלְמָא. הַשְׁתָא בָעוּ הַהִיא מִלָה, וְהַיְינוּ לְהַא יְהַתָּקָא סְטְרָא הַילָן, הַהָוּה אִתְהַחָיָא עַר לְהַא מַה, וְהַשְּׁתָא.

66. אֲשֶׁר וֵלְכוּ לְפָנֵינוּ. מַאי אָמְרוּ. אֶלָּא הָכִי אָמְרוּ, חֲמֵינָן דְּאַתּוּן יִשְׁרָאֵל, כָּל טוּב וְכָל יְקָר דְּעָלְמָא לְבוּ, וַאֲנָן דַחְיָין לְבַר. דִּלְכוּ, וַיְיָ׳ הוֹבֹך לִפְנֵיהֶם יוֹמָם. אוּף הָכִי אֱלֹהִים אֲשֶׁר וֵלְכוּ לְפָנֵינוּ, כְּמָה דְּאָזִיל קַמַיְיכוּ הָכִי אֱלֹהִים אֲשֶׁר וֵלְכוּ לְפָנֵינוּ, כְּמָה דְאָזִיל קַמַיְיכוּ יְיָ׳. דְהָא רְשׁוּ אִית לְסִטְרָא דִּילָן לְמֵהַך אוּף הָכִי לְקַמָנָא, אִי נַזְמִין לֵיה עוֹבָדָא.

67. ת״ח, כָּל עֲנָנֵי יְקָר הָאָזְלוּ בְּמַרְבְּרָא, לָא הֵווֹ חַפְנִין אֶלָא לְבְנֵי יְשָׁרָאֵל לְחוֹדַיְיהוּ. וְהַהוּא עֲנָנָא חַפּנִין אֶלָא לְבְנֵי יִשְׁרָאֵל לְחוֹדַיְיהוּ. וְהַהוּא עֲנָנָא הִיּקַר, הִיְקַתִּיב וַיְיָ׳ הוֹלֵך לִפְנֵיהֶם יוֹמָם, אַזְלָא לְקַמַיְיהוּ. וְאַלֵין עֵרֶב רַב, וְכָל אִינוּן בְּעִירֵי עָאנִין לְקַמַיְיהוּ. וְאַלֵין עֵרֶב רַב, וְכָל אִינוּן בְּעִירֵי עָאנִין לְקַמַיִיהוּ. וְאַלֵין עֵרֶב רַב, וְכָל אִינוּן בְּעִירֵי עָאנִין לְקַמַיִיהוּ. וְאַלֵין עֵרֶב רַב, וְכָל אִינוּן בְּעִירֵי, עָאנִין לְקַמַיִיהוּ. וְאַלֵין עֵרֶב רַב, וְכָל אִינוּן בְּעִירֵי, עָאנִין וְתוֹרִין, הְווֹ אַזְלוּ לְבַר מִמִשְׁרְיָיתָא, לְבַתְרַיְיתָא, וְמָהוּג וְמָרִין, הַווֹ אַזְלוּ לְבַר מִמַשְׁרְיָיתָא, לְבַתְרַיְיתָא, וְמוֹרִין, וְחוֹרִין, הָווֹ אַזְלוּ לְבַר מִמַשְׁרְיָיתָא, אַזְלוּ וּשְׂרָאֵל וְת״ח, כָּל אִינוּן אַרְבָעִין שְׁנִין הְקָא אָזְלוּ וּשְׂרָאֵל וְת״ח, בְּמַרְבְרָא, שׁוּם לְכְלוּכָא וְטְנוּפָא לָא הֲוָה גוֹ שְנָנֵי לְגוֹ. וְשְׁרָאֵל וְמוּתייח, וְמוֹר אָנוּן הַנָעָני לְגוֹ.

63. The wisdom OF THE MIXED MULTITUDE was great. They observed the hours of the day, and they observed the level of Moses and saw that on all sides Moses was of six, during the first six hours of daytime. They had no power over the six higher levels to which MOSES was connected. And in every direction he was of six (Heb. beshesh), THAT IS, HE WAS COMBINED OF SIX EXTREMITIES, CHESED, GVURAH, TIFERET, NETZACH, HOD AND YESOD. And with these six crowns OF THE SIX HOURS OF THE DAY, WHICH ARE CHESED, GVURAH, TIFERET, NETZACH, HOD, AND YESOD, he was destined to descend from the mountain, as it is written: "Moses delayed (Heb. boshesh) to come down from the mountain" (Shemot 32:1).

64. Immediately: "the people gathered themselves together to Aaron" (Ibid.). HE ASKS: Why to Aaron? HE ANSWERS: in order to become included in the Right Side, BECAUSE THE LEFT EMERGES FROM THE RIGHT. But they actually wanted from him the Left, NOT THE RIGHT, in order to become included in the Right Side, MEANING HIS ROOT. Thus, they gathered to Aaron, WHO IS THE RIGHT, CHESED. And they said to him: "Rise up, make for us Elohim" (Ibid.).

65. Come and behold: the entire time Moses was in Egypt, he did not mention the name Elohim, just the Name Yud Hei Vav Hei. Therefore, Pharaoh was angry AND SAID: "I KNOW NOT HASHEM" (SHEMOT 5:2). The reason was not to empower the Other Side in this world, BECAUSE THE OTHER SIDE IS ALSO CALLED OTHER ELOHIM. Now THE MIXED MULTITUDE wanted that, NAMELY THE POWER OF THE LEFT, THAT IS CALLED 'ELOHIM'. And that is the meaning of: "Rise up, make for us Elohim." "Us" is exact, FOR THE MIXED MULTITUDE SAID THAT they needed this in order to strengthen their side that had been thrust aside until now, BECAUSE MOSES DID NOT MENTION THE NAME 'ELOHIM.'

66. "Which shall go before us" (Ibid.). HE ASKS: what did they mean by this? HE ANSWERS: This is what they meant. We saw that you, the children of Yisrael, have all that is good and precious in the world, but we are put aside. For you, "Hashem went before them by day" (Shemot 13:21). We too WANT THAT, Elohim to go before us, the same way Yud Hei Vav Hei goes before you. Our side also has the power to go before us if we summon it by an action, NAMELY, MAKING THE GOLDEN CALF.

67. Come and behold: all the clouds of glory that traveled in the wilderness covered the children of Yisrael alone. And that precious cloud about which it is written, "And Hashem went before them by day," went before them, but the mixed multitude and cattle and sheep and animals were traveling outside the camp, in the rear. Come and behold: all those forty years that Yisrael traveled in the wilderness, there was no dirt or dust within the place where the clouds were. Therefore, the sheep and cattle that ate grass were outside with all those who guarded them.

68. א״ר אֶלְעָזָר, אַבָּא, אִי הָכִי אִינוּן עֵרֶב רַב לָא הַוּוֹ אַכְלֵי מִן מַנָּא. א״ל וַדַּאי הָכִי הוּא. אֶלָא מָה דְּיָהֲבִין לוֹן יִשְׂרָאֵל, בְּמַאן דְּיָהִיב לְעַבְרֵיהּ. וּמִמַה הַוּוֹ אַכְלֵי. מִתַּמְצִית, מָה דְּאִשְׁתְּאַר מִבָּתַר רֵיחַיָּא, הַוּוֹ אַכְלֵי. מִתַּמְצִית, מָה דְּאִשְׁתְּאַר מִבָּתַר רֵיחַיָּא, בְּוֹוֹ אַכְלֵי. וּקָרָא אַכְרִיז וְאָמַר, וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אָכְלוּ אֶת הַמָּן אַרְבָּעִים שָׁנָה. בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וְלָא אַחֲרָא. וַיִּרְאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמְרוּ מָן הוּא, וְלָא שְׁאַר עֵרֶב רַב, עָאנֵי וְתוֹרֵי, דָּהֵווֹ בֵּינַיִיהוּ.

69. עַר הַשְׁתָּא, הֵווֹ אִתְכַּפְּיָין אִינוּן עֵרֶב רַב וְהַשְׁתָּא קַמוּ וּבָעוּ עוֹבָדָא, לְאַתָּקָפָא לְסִטְרָא אַחֲרָא. אָמְרוּ, קַמוּ וּבָעוּ עוֹבָדָא, לְאַתָּקָפָא לְסִטְרָא אַחֲרָא. אָמְרוּ, אוֹ נְהֵא כֵּלָנָא עַמָּא חֲדָא, וְנֶהֱוֵי בִּכְלָלָא עִמְכוֹן, אוֹ יְהֵא לָן מַאן דְיֵהַרְ קַמָנָא, כְּמָה דְיֵהַרְ אֱלָהֲכוֹן קַמִיכוֹן. אָמַר אַהֲרֹן, ח״ו דְאַלֵּין יִשְׁתַּתְּפוּן בְּעַמָּא קַהִישָׁא, לְמֶהֶוֵי בֹּלָא בְּלָלָא חֲדָא, וְלָא יִתְעָרְבוּן עַמָּא קַדִּישָׁא, לְמֶהֶוֵי בֹלָא בְּלָלָא חֲדָא, וְלָא יִתְעָרְבוּן עַמָּא לְאַפְרָשָׁא לוֹן מְגוֹ עַמָּא קָא, קַרָישָׁא, עַר דְיֵיתֵי מֹשֶׁה.

70. וְאַהֲרֹן לְטָב אִתְבְּוון, אֶלָא סַגִּיאִין הֲווֹ מִיִשְׂרָאֵל דְאִשְׁתָּתִּפוּ בַּהֲדַיְיהוּ בְּלִבָּא. וּבְגִין כַּךָ, כַּר אָתָא מֹשֶׁה, אִצְטְרִיךְ לְבָרְרָא וּלְלַבְּנָא לְעַמָּא קַהִּישָׁא מֹשֶׁה, אִצְטְרִיךְ לְבָרְרָא וּלְלַבְּנָא לְעַמָּא קַהִישָׁא מַהַהוּא חוֹבָא, וְאַשְׁקֵי לוֹן שַׁקֵיוּ, עַר דְאִתְבְּרִירוּ כַּלְהוּ וְלָא אִשְׁתָּאַר בְּהוּ פְּסוֹלֵת כְּלַל.

71. אָמַר לוֹן אַהֲרֹן, פְּרֲקוּ נִזְמֵי הַזָּהָב, וְכִי לָא הֲזָה לוֹן דַהֲבָא אַחֲרָא. אֶלָּא אָמַר אַהֲרֹן, בְּעוֹד דְּאִית לוֹן קָטָטָה בִּבְנַיְיהוּ וּבְנָשֵׁיְיהוּ, יִתְעַבְּבוּן, וּבֵין כַּךְ יֵיתֵי מֹשָׁה. ת״ח, תָּגַינָן קָשִׁים גֵּרִים לְיִשְׂרָאֵל בְּסַפַּחַת מֹשֶׁה. ת״ח, תָּגַינָן קָשִׁים גֵּרִים לְיִשְׂרָאֵל בְּסַפַּחַת בִּבְשָׁר הַחַי, כ״ש אְלֵין, דְלָא הֲווֹ גֵּרִים כַּרְקָא יֵאוֹת. אִינוּן מָה עָבְדוּ. וַיִּתְפָרְקוּ כָּל הָעָם אֶת נִזְמֵי הַזָּהָב אַשֶׁר בְּאָזְנֵיהֶם. כַּמָה אַלְפֵי וְרִבְוָון הֲווֹ מִנּזְמֵיהוֹן הַמָּן.

72. מַה כְּתִיב, וַיִּקַח מִיָּדָם וַיָּצַר אוֹתוֹ בַּחֶרֶט וְגוֹ׳. אַהֲרֹן לָא אִסְתָּמַר, מֵאִינוּן הְרֵין חַכִּימִין, דַהְווֹ אַהֲרֹן לָא אִסְתָּמַר, מֵאִינוּן הְרֵין חַכִּימִין, דַהְווֹ בְּקֵווֹ בְּרֵישׁיהוֹן דְּהַרְווִיְהוּ הֵוָה קָמֵיה, וְאַחֲרָא הֲוָה עָבֵיר בְּב. חַר מְנַיְיהוּ הֲוָה קַמֵיה, וְאַחֲרָא הֲוָה עָבֵיר בְּב. חַר מְנַיְיהוּ הָוָה קַמֵיה, וְאַחֲרָא הֲוָה עָבֵיר בְּב. חַר מְנַיְיהוּ הָוָה קַמֵיה, וְאַחֲרָא הַוֹן דְּהַרְווּיְהוּ הַוָּה קַמֵיה, וְאַחֲרָא הֲוָה עָבֵיר בְּב. חַר מְנַיְיהוּ הְוָה הְוָה קַמֵיה, וְאַחֲרָא הֲוָה עָבֵיר בְּחַרְשוֹי. בֵּיוָן דְּתַרְווּיְהוּ אִתְיָיִעֲטוּ בַּחַרָא הְוָרָא הְוָה עָבֵיר בְּחַרְשוֹי. בֵּיון דְּתַרְווּיְהוּ אִתְיָישֵטוּ בַּחָרָא הְחַרָא, נַטְלוּ הַהִיא הַהָכָא, הְּבָרָא הְחַר, וְשָׁרִישָׁי בִּיָרָא הְחַר, וְשָׁרִישוּ בִיּרָא הְחַר, ווֹשָרָא, וְשָׁרִישוּ בִירָא הְחַר, ווּשָר, וּשָׁרָישוּ בִירָא הְחַר, ווּין הוּא הַיָּזָר, הַיָּרָא הְחַר, יַיָּרָשוּ הַיָּתוּ, זוּין הַתַרְווּיוּהוּ אַתְיָישָטוּ בַּחַרָא, נַטְלוּ הַהִיא הַהָּכָא, בְּהָרָא הְתָרָים, בְּהָרָא, הְמָרָים, וּתוּתוּ בַיָּתָר, וּתָר, הַתַרָן שָׁלִישׁוּ בִּירָא הְחַר, וּתוּר, וּתָרָים, וּתָרָים, וּתָרָים, הַיּחָר, הַתַרָשוּים, בּירָא הַחַר, בַּתוּים, וּתוּים, וּתוּים, בּירָא הְחַר, הַיחַר, בַיּתוּה, אַתְייִיםטוּ היה, הַוּקים, אַרָים, וּחָר, בַּחָרָא הַחַר, הַתוּישוּיה, בּיּתוּים, וּיָרָא הַחַרָישוּיה, וּיָים, וּיָים, וּיָים, וּחָר, בַיָּהוּיה, בַיָּהוּ הַיּתָרָא הַתַרָשוּיה, בּיּהָיה, בָיחָרָה, בָּגִין הָיהָים, בּיּתָין היה, הַיַרָן הַיּחָר, הַיּחַר, בָּתוּה, בּיתוּין הַיּתוּתוּין בּיּהָיה, בּיּתוּין הַיּתוּין בּיּתוּין הַים, וּיּים, וּיוּיָה הַיּזרָים, אַירָא בּתוּה, בּתוּין בּיּחוּא הַין הוּתוּין הוּתוּין הוּתוּין הוּתוּין הוּחיין הוּתוּתוּין בּיתוּן הוּחיין הוּחיין הוּתוּין הוּתוּין בּיתוּין הוּיין הוּיין בּין הוּין הוּתוּין הוּיין הוּין הוּין הוּחוּין בּיחוּין הוּיי הייןין הוּחוּין הוּין הוּיין הוּחוּין הוּחוּין הוּחוּין הוּחוּין הוּחיין הוּחוּין הוּיוּין הוּין הוּין הוּין היי היין הוּין הוּין הוּחוּין הוּין הוּחוּין הוּין הוּיין הוּהוּין הוּין הוּיוּין הוּין הוּין הוּין הוּין הוּין הוּין הוּין ה

68. Rabbi Elazar said: Father, if so then the mixed multitude did not eat of the manna. He said to him: Certainly it is so, except what Yisrael gave them as one gives to his servant. And what did they eat? They ate the leftovers, whatever was left behind the millstones, the inferior quality. The Torah proclaims and says: "And the children of Yisrael did eat the manna (Heb. mah) for forty years" (Shemot 16:35), the children of Yisrael and no other. "And when the children of Yisrael saw it, they said... 'What (Heb. man) is it?'" (Ibid. 15), but not the mixed multitude, or the sheep and cattle that were among them.

69. Until this time the mixed multitude was subdued, but now they arose and searched for an action to strengthen the Other Side. They said: Either we are all one nation, and we will be included AMONG YISRAEL with you, or let us have someone to go before us just as your Elohim goes before you. Aaron said: Heaven forbid that they should be part of the holy people, so all would be united into one. The Holy Nation should not mingle with these people into a whole. It is better to separate them from the Holy Nation until Moses comes.

70. Aaron's intention was good, but many of Yisrael joined with the mixed multitude in their hearts. Therefore, when Moses came he had to purify and cleanse the Holy Nation of that sin, and he gave them drink until they were all cleansed and no refuse at all remained in them.

71. Aaron said to them: "Break off the golden earrings" (Shemot 32:2). HE ASKS: Did they not have any other gold, EXCEPT FOR THE GOLDEN EARRINGS? HE ANSWERS: But Aaron thought, 'While they are quarreling with their children and wives, they will be delayed and in the meantime Moses will arrive.' Come and behold: we have learned that proselytes are as bad to Yisrael as a sore on the skin. And this is especially the case for this mixed multitude who were not proper converts. What did they do? "And all the people broke off the golden earrings that were in their ears" (Ibid. 3). Many thousands and tens of thousands of earrings were there of the earrings OF THE MIXED MULTITUDE!

72. It is written: "And he received the gold at their hands, and fashioned it with a graving tool" (Ibid. 4). Aaron did not protect himself from the two wise men who were at the head of the mixed multitude. One of them was in front of them while the other one was performing his magic. After discussing it together, they took that gold, two thirds in the hand of one and a third in the hand of the other, because that is the way it has to be in this type of magic.

73. בְּכָה ר״ש, אָמַר אִי חֲסִידָא קַהִישָׁא, אַהֵלן מְשִׁיחָא דֶאֶלָהָא רַבָּא, בַּחֲסִידוּתָךָ נַפְלוּ בַּמָה מֵעַמָּא קַשִׁיחָא דָאֶלָהָא רַבָּא, בַּחֲסִידוּתָךָ נַפְלוּ בַּמָה מֵעַמָּא קַהַיּשָׁא. וְאַנְהְ לָא הֲוֵית יָדַע לְאִסְהַמְרָא. מַהוּ עֲבַדוּ. קַבִּרוּ, וְאַנְהְ לָא הֲוֵית יָדַע לְאִסְהַמְרָא. מַהוּ עֲבַדוּ. בַּר מָטוּ שִׁית שַׁעַהִין, וְיוֹמָא הֲוָה בְּמַתְקָלָא, נַטְלוּ הַיּד מָטוּ שִׁית שַׁעַהִין, וְיוֹמָא הֲוָה בְּמַתְקָלָא, נַטְלוּ הַבָּר מְטוּ שִׁית שַׁעַהִין, וְיוֹמָא הְוָה בְּמַתְקָלָא, נַטְלוּ הַבִּר מָטוּ שִׁית שַׁעַהִין, וְיוֹמָא הְוָה בְּמַתְקָלָא, נַטְלוּ הַהוּא הַהָּבָא דְבָרָבָא דְבָרִיקוּ מֵאוּדְנֵיהוֹן. מ״ט. בְּגִין הְמַאן הְמוּ הַהוּא הַהָּבָא דְבָרָיקוּ מֵאוּדְנֵיהוֹן. מ״ט. בְּגִין הְמַאן הְמָוּ מַתוּ מַיּט בְּגִין הְמַאן הְזַתְקַרִין לְמֶעְבַר חַרְשָׁא, לָא בָּעֵי לְמֵיחַס עֵינוֹי עַל מְמוֹנָא. וְאִינוּוּן אַמְרִי, שַׁעָרָא לְמִיחַס עֵינוֹי עַל מְמוֹנָא. וְאִינוּוּן אַמְרִי, שַׁעָרָא לְמֵיחַס עַל דַהֲבָא, מִיָּז מַעוּי נוּי עַל מְעַבְר חַרְשָׁא, גַאוּרָנוּיחס עַינוֹי עַל מְמוֹנָא. וְאִינוּוּן אַמְרִי, שַׁעָרָא לְמֵיחַס עַל דַהְבָא, מִיָּר מָנוֹי עַל מְעַבּר חַרְשָׁא, אַמָרי, שַׁעָרָא לָמִיחַס עַל דַהְבָא, מִיָּר מָבָּרָקוּנוּיז עַל מָמוֹנָא. וְאִינוּוּא בָרוּן אַמְרִי, שַׁעָרָא לְמַיחַס עַברוּין, נוּזּין עָל מְעַבּר חַרְשָּעָא לַמוּיחַס עַרוּים בּרִיזים בַרָּבא, מוּיַר בְקָאוּנוּין, אַי אָנון לָא נְיוּהַנוּין, עַל מְמַרְקוּבָרָן, לְאוּ שַעָרָא לְמוּיחַס עַריים, בַּמָיק בָרָים מָרִים בַיָּר בַין בּרָים מָרוּים בַּרָים בַיּשָא, אַנוּירָים בָּרָים בָּרוּים בּרישָא, מָיי בַרָים בּרָים בָרוּים בּרָים בּרָים בּישָא, מוּירָים בָּישָא, בָרָים בָּרָרָים בּרָים בָרוּים בּרוּנוּים בּרוּים בּרוּין בַמָּרוּ בַימָה מַים בּרָים בּרָים בּרָים בָרוּבין בּרוּקוּים בּרוּים בּרוּ בַיּא מַרוּים בּישָּא וּזין בּרָים בּרָין בָים בּרָים בּריים בּים בּעָרים בּיבוּבוּין בּמוּנוּים בּרָיןים בּרישָיעון נוּינוּין בּקוּעָרים בּיים בּריים בּיישָא גַין בּיישָא, מוּין בּרוּמָים בּיישָא, קוּיין בּרָים בּישָר בּריים בּריים בּייים בּיין ווּייוּקוּבָין בּין בּיישָא גַייןין בּיישָא בָיישָא, בּייין בּיייים בּיייש

74. פַּתָח ר״ש בִּבְכַיָה, ואַמֵר, וְהָגִּישׁוֹ אֲדֹנֵיו אַל האלהים וגוֹ׳. הא אוּקמוה חברייא, אזן רשמע בּסיני, בּי לי בני ישׂראל עבדים וגוֹ׳. ואיהוּ פּריק עוֹל גרמיה לאחר, מלכות שמים מעליה, וזבין בּישין, גוברין רשיעין, חייביא ואלין תרצע. למהדר לסרחנייהו, לא בתיאובתא דלהון מנשיהון ובניהון אלא חבילו אורנייהו ואתפרקו מעוֹל שמיא הפקיר להו משה, ותברו אורנייהו, רלית לון חולקא בשמא קרישא, ועמא קרישא.

75. מָה עֲבַרוּ, פְּלִיגוּ תַּרְוויִיהוּ הַהוּא הַהֲכָא, חַר נָטִיל הְרֵין שְׁלִישִׁין, וְחֵד שְׁלִישׁ. קַמוּ לָקֲבַל שְׁמְשָׁא, בְּשִׁית שַׁעְתִין. עֲבַרוּ חַרְשַׁיִיהוּ, וּבַלְטוּ בְּלָטֵיהוֹן בְּשִׁית שַׁעְתִין. מְבַרוּ חַרְשַׁיִיהוּ, וּבַלְטוּ בְּלָטֵיהוֹן בְּחַרְשָׁא דְפוּמָא. בֵּיוָן דְמָטָא שֵׁירוּתָא הִשְׁבַע, אָרִימוּ מַרְוויְיהוּ יְדַיִיהוּ עַל יְרוֹי דְאַהֶרֹן. הִכְתִּיב וַיִּקַח מִיָּדָם, מַרְוויְיהוּ הַווֹ, וְלָא יַתִּיר. בֵּיוָן דְאִיהוּ קַבִּיל מִיָּדָם, קַלָּא נָפָק וְאָמַר, יָד לְיָד לֹא יִנָּקָה רַע, הְכְתִּיב כִּי בְרַע הוּא. אַיִיתֵי רַע לְעַלְמַא.

76. כָזָא דְּמִלָּה. אִינוּן רְשָׁעִים חַיָּיבִין חַרְשִׁין בְּנוֹי דְּבָלָע מַזַיּבָא, בְּנֵי בְּנוֹי דְּבָבָן רְשִׁיעָא, חָמוּ דְּכוֹס דְּבָלָט חַיָּיבָא, בְּנֵי בְּנוֹי דְּבָבָן רְשִׁיעָא, חָמוּ דְכוֹס שָׁל בְּרָכָה בַּיָּמִין אִיהוּ, וּמִן יְמִינָא אִתָּקַף תָּרִיר. שָׁל בְּרָכָה בַּיָּמִין אִיהוּ, וּמִן יְמִינָא אִתָּקַף תָּרִיר. אָמן בְּרָכָה בַּיָמִין אִיהוּ, וּמִן יְמִינָא אַתָּקַף תָּרִיר. אָמן בְּרָכָה בַּיָּמִין אִיהוּ, וּמִן יְמִינָא אַתָּקַף תָּרִיר. אָמן בְּרָכָה בַּיָמִין אִיהוּ, וּמִן יְמִינָא אַתְּקַף תְּרִיר.

73. Rabbi Shimon wept. He said: O, holy pious Aaron, the anointed of the holy El! How many of the people of the Holy Nation fell in your piety, and you did not know how to protect yourself. What did they do? When the sixth hour passed, and the day was in balance, NAMELY AT NOON WHEN THE SUN IS IN THE MIDDLE OF THE SKY AND TURNS NEITHER TO THE EAST NOR THE WEST LIKE THE TONGUE OF A SCALE, they took the gold that they broke off from their ears. What is the reason for this? It is because if one wants to practice magic then he should not spare money. They said: The hour is auspicious for us if we do not delay. This is not the time to spare gold. Immediately, "All the people broke off..." What is the meaning of "broke off?" It is the same as in: "rent the mountains, and broke the rocks in pieces" (I Melachim 19:11), because they bruised and tore their ears. He wept as before and said: O Holy Nation, O Holy Nation of the Holy One, blessed be He!

74. Rabbi Shimon started weeping and said: "Then his master shall bring him to the judges..." (Shemot 21:6). The friends explained that one whose ear heard at Mount Sinai, "For to Me the people of Yisrael are servants..." (Vayikra 25:55), yet threw off himself the yoke of the Kingdom of Heaven and sold himself to another, his ears should be pierced. And these sinners, wicked, evil people, in their desire to return to their evil ways, did not request the jewelry from their wives and children, but rather tore them from their own ears - MEANING THAT THEY DAMAGED THE EAR THAT HEARD AT MOUNT SINAI, "YOU SHALL HAVE NO OTHER ELOHIM BESIDE ME" (SHEMOT 20:3). THIS IS WORSE THAN HE WHO SELLS HIMSELF TO BE A SLAVE. And then they threw off themselves the yoke of heaven that was ordered by Moses, and tore their ears, THUS REVEALING that they have no portion in the Holy Name and the Holy Nation.

75. What did they do? They divided that gold between them, YUNUS AND YAMBRUS, AS MENTIONED EARLIER. One took two thirds and the other took one third. They rose with the sun at the sixth hour OF THE DAY, practiced their sorcery and employed their secret arts with verbal magic. Upon the beginning of the seventh hour, they both raised their hands to the hands of Aaron, as the words: "And he received the gold at their hand" (Shemot 32:4), refer to two and not more, NAMELY YUNUS AND YAMBRUS. As soon as he received from their hands, a voice came out and said: "They who join hands for wicked ends shall not go unpunished" (Mishlei 11:21). For it is written: "they are bent on mischief," (Shemot 32:22), MEANING, "AND AARON SAID...YOU KNOW THE PEOPLE, THAT THEY ARE BENT ON MISCHIEF" because he has brought evil into the world.

76. The secret of the matter is that these wicked sinners, magicians, were the sons of the evil Bilaam, the grandsons of the evil Laban. They saw that the Cup of Blessing, NAMELY MALCHUT, is on the right, and is always strengthened by the right, NAMELY FROM CHESED. They said: If the head of the right, NAMELY AARON, will be on this side, NAMELY THE OTHER SIDE, our strength and power will be as they should.

77. When the seventh hour of the day arrived, they immediately gave it to Aaron. If he had said to them, 'First put THE GOLD on the ground and I will pick it up FROM THE GROUND', then they would not have been able to accomplish anything with their magic. But he took it from their hands, and the Torah complains, saying: "And he received the gold at their hand." See what Aaron did; a prophet, wise man, yet he did not know how to protect himself. For had he taken it from the ground, then all the magic in the world would not have been successful. But why were they successful here? Because, "he received the gold at their hand," and not from the ground.

78. "And fashioned it with a graving tool" (Ibid.). THE MEANING IS not as people think, that he made images with a chisel or something else, but rather the Torah emphasizes that Aaron was not cautious enough, because had he thrown it to the ground immediately upon receiving the gold from their hand, even if he had later picked it up FROM THE GROUND, this evil action would not have been successful. But throughout there was evil assistance, so that he took the gold and concealed it from the eye. HE INTERPRETS: "AND FASHIONED (HEB. VAYATZAR) IT WITH A GRAVING TOOL" THAT HE WRAPPED (HEB. TZARAR) IT IN A CLOTH. There was evil after evil. THE FIRST WAS THAT HE ACCEPTED IT AT THEIR HAND. THE SECOND WAS THAT HE DID NOT THROW IT ON THE GROUND AFTER ACCEPTING IT AT THEIR HAND. THE THIRD IS THAT HE WRAPPED IT IN A CLOTH AND CONCEALED IT FROM THE EYE. What is "And fashioned it with a graving tool?" It means he put all the gold in a bag, and it was kept from eye SIGHT. Then everything **BECAME** definite.

79. In the Book of Enoch I found that he said: An only son will be born to that white head, NAMELY AARON, WHO WAS BORN FROM THE SIDE OF CHESED, WHICH ROOT IS CALLED 'THE WHITE HEAD'. And when those who are of asses' flesh come - NAMELY THE MIXED MULTITUDE OF WHOM IT SAYS, "WHOSE FLESH WERE LIKE THOSE OF ASSES" (YECHEZKEL 23:20) - they will deceive him by inserting gems into golden bells without his knowledge, and he will make a form with the engraving tool. What kind of engraving tool. The graving tool of Enosh, the engraving stylus of evil Enosh, who led people astray.

80. This is the elucidation of the matter, for when Enosh led the world astray TO WORSHIP IDOLS with his stylus, he made etchings of all the images and idols with that implement. Therefore, it is written: "with a graving tool," which indicates that SPECIFIC TOOL that was known to do so. And this is the clarification of the matter.

81. And it all transpired, MEANING THAT BOTH THE EXPLANATION OF THE WORD GRAVING TOOL IN THE BOOK OF ENOCH AND THAT OF RABBI SHIMON WERE PRESENT, because he certainly placed the gold in a bag and concealed it from view, AS IN THE WORDS OF RABBI SHIMON. As the magicians say, so must it be with this type of magic, that things that need to be revealed must be concealed and hidden first - MEANING that it should be concealed from view FIRST, and afterwards the craftsman uses his craft TO REVEAL IT. And that which must eventually be hidden, must first be revealed. 77. בֵּיוָן דְּמָטָא שְׁבַע שַׁעְתִּין דְיוֹמָא, יָהֲבוּ לֵיה לְאַהֲרֹן מִיָּד. אִי אִיהוּ הֵוָה אָמַר לוֹן שׁווּ לֵיה בְּאַרְעָא בְּקַרְמֵיתָא, וָאָנָא אֶטוֹל, לָא הֲווֹ יַכְלִין בְּחַרְשַׁיְיהוּ בְּקֹוּם, אֶלָּא מִיָּדָם נָטַל. וּקְרָא מִתְרָעַם וְאָמַר, ווִיּקַח מִיָּדָם, חָמוּ מָה עֲבַר אַהֲרֹן גְּבַר נְבִיאָה גְּבַר חַבִּים, מְיָדָם, חָמוּ מָה עֲבַר אַהֲרֹן גְּבַר נְבִיאָה גְּבַר חַבִּים, לָא יָדַע לְאִסְתַּמְרָא, דְאִילוּ נָטִיל מֵאַרְעָא, כָּל חַרְשׁין דְּעָלְמָא לָא הֲווֹ יַכְלִין לְאַצְלְחָא. אֲבָל בְּמָה אַצְלָחוּ בְּעַלְמָא דָא, בְּגִין דְוַיִּקַח מִיָּדָם וְלָא מֵאַרְעָא, בָּגוּ אַבְלוּן בְּעוֹבָרָא דָּא, בְּגִין דְוָיִקַח מִיָּדָם וְלָא מֵאַרְעָא.

76. וַיָּצַר אוֹתוֹ בַּחֶרֶט, לָאו בְּמָה דְּחַשְׁבִין בְּגֵי נָשָׁא, דְעֲבַר צִיּוּרִין בִּמְחוּגָה, אוֹ בְּמִלָה אַחֲרָא. אֶלָא אָתָא קְרָא. קְרָבַר צִיּוּרִין בִּמְחוּגָה, אוֹ בְּמִלָה אַחֲרָא. אֶלָא אָתָא קָרָא. קָרָא לְאוֹכָחָא מִלָּה, דְאַהֲרֹן לָא יָרַע לְאִסְתַּמְרָא. אָיָרָא אָזיָר, אוֹ בִּמְלָה אַחֲרָא. אֶלָא אָתָא קָרָא. קָרָא לְאוֹכָחָא מִלָּה, דְאַהֲרֹן לָא יָרַע לְאִסְתַּמְרָא. אָיָרָא קִירון בָּר יָרון בִּר יָזירִין בִּמוּגָה, אוֹ בְּמִלָה אַחֲרָא. אָלָא אָתָא קָרָא. אָילוּ בַּר נָטַל מִיְּרֵיהוֹן, הֲזָה שַׁהֵּי לְאַרְעָא, וְאע״ג דְיטוֹל בִיה לְבִרָר, לָא הְזָה אַצְלַח עוֹבָרָא בִּישָׁא דָא. אָילוּ בָּר נָטַל מִיְרֵיהוֹן, הְזָה אַצְלַח עוֹבָרָא בִּישָׁא דָא. אָילוּ אַבל בְּכָלָא סִיוּעָא בָּא. אַילוּ בַּר נָטָל מִיּרֵין, הְזָה אַצְלַח עוֹבָרָא בִישָׁא דָא. אַבל, אַבל בְּכָלָא סִיוּעָא בָּא. אַבל בָּק, הַיָּקַיע. הַהָבָא, אַבל בָּה, דְנָקוּט הַהַבָּא, אַבל, וּעוֹרוּ בַּרַל, גוּה לַבָּרָא בִישָׁא הָזָה בַּרָר, בִישׁ מַאי וַיָּצַר אוֹתוֹ אַבָּל, וּטְמָרֵיה מַעִינָא, בּישָׁא בָּתָר בִישָׁא הָטָר, וּאַכָּקוּתוּ מַעִינָא, בַּנַר בָּשָׁא בָּתָר בִישׁ מַאי וַיָּצַר אוֹתוֹ בַּבָע, גַרָעָא, וּאָקאָתוּנוּה בַּרָר בִישׁ בַישָּא הָיןה, דְוּקזים, בְּבָלָא בָּישָׁא הָעי.

79. בְּסִבְּרָא דְחֲנוֹך אַשְׁבַּחְנָא, דַהֲוָה אָמַר הָכִי, בְּרָא יְחִידָאָה יִתְיִילִד לְהַהוּא רֵישָׁא חִוּוּרָא, וְכַד יֵיתוּן מִבְּשְׂרָא דַּחֲמָרֵי, יָטְעִין לֵיהּ, בְּהַהוּא דְעָיֵיל מַרְגָּלָן בְּזָגִין דְרַהֲכָא, בְּלָא דַעְתָּא דִילֵיהּ, וּדְיוּקְנָא יְצֵיַיר בְּצִיוּרָא בַּחֶרֶט. מַאי בַּחֶרֶט. בְּחֶרֶט אֱנוֹשׁ. דָּא לַלמוּטָא דָאַנוֹשׁ חַיַּיבַא, דָאַטעֵי לְבַנֵי נַשָׁא.

.80 וַדַּאי דָּא בְּרִירָא דְּמִלָּה, דֶּאֱנוֹשׁ בַּר אַטְעֵי עָלְמָא, בְּקֹאָנוּשׁ בַּר אַטְעֵי עָלְמָא, בְּקֹלְמוּסָא הֲוָה רָשִׁים רְשִׁימִין, דְכָל הִיוּקְנִין וּפֵּלְחָנִין נְּכָלְמוּסָא הֲוָה לְשִׁים רְשִׁימִין, דְכָל הִיוּקְנִין וּפֵּלְחָנִין נְכָרָאִין בְּהַהוּא לֹלְמוּסָא, וְע״ר בְּתִיב בַּחֶרֶט, הַהוּא הַּאשׁתּמוֹרַע לְמֵעַבַּר הָכִי. וְדָא הוּא בִּרִירוּ הַמִלָּה.

81. וכלא הוה, הוהאי בכיסא ארמי ההבא, וכסי חרשין, מעינא, ליה כמה והכי אינון דאמרו הוא עוברא ודא אלין. החרשיו בזיני החרשין אלין, מלה האצטריך באתגליא, לאתגלאה בתר, אצטריך טמירו וכסויא בקדמיתא, היתבסי לאומנותיה. יפוק אומנא לבתר, בכסויא

82. הַשְׁתָּא בְּנֵי רְחִימָאי, רְחִימִין דְּנַפְשָׁאי, מָה אַעְבִּיד, וַהַאי אִצְטְרִיכְנָא לְגַלָּאָה, אֲצִיתוּ וְאַטְמִירוּ מָלֶךְ עַל אַעְבִּיד, וַהַאי אִצְטְרִיכְנָא לְגַלָּאָה, אֲצִיתוּ וְאַטְמִירוּ מָלֶךְ עַל מִלִין. בִּסְטַר קְרוּשָׁה הַהוּא, אֱלֹהִים דִּקְשׁוֹט, מֶלֶךְ עַל עָלָמָא, בִּתְלַת עָלְמִין אִתְתָּקַף. בִּבְּרִיאָה. בִּיְצִירָה. עָלְמָא, בִּתְלַת עָלְמִין אִתְתָּקַף. בִּבְּרִיאָה. בִּיְצִירָה. נְקַשׁוֹט, מֶלֶךְ עַל בַּלְמָא, בְּתְלַת עָלְמִין אִתְתָּקַף. בִּבְּרִיאָה. בִּיְצִירָה. נְקְשׁוֹט, מֶלֶרְ עַל בַּעְלְמָא, בְּתְלַת עָלְמִין אִתְתָּקַף. בִּבְּרִיאָה. בִּיְצִירָה. נְקְמִאי, הַיְהָב עַר בְּיָמָין אִתְתָּקַף. בְּבְרִיאָה. בְּיָצִירָה, נְקַבָּא לְבָמָא, בְּרִיאָה, וַיְהָא הָתָה בְּיָה, לְקָבַל לְקָבֵא הָיָבָר מָזָה בְּיָלָא הְוָה בַּיה עַר לְקָבַל בְּרִיאָה, וַיִּקַם מִיּדָם, מִלָּה דְּלָא הְוָה בַּיה עַר כְּבָבל בְּרִיאָה, וַיִּקַם מִיּדָם, מִלָּה דְּכָל חוֹרָא הָוָה בַּיה עַר כְּקַבל בְּעָלוּם. לָקָבַל יְצִירָה. וַיָּצַר אוֹתוֹ בַּחֶרָט, לָקָבַל עָקבל בְעַר בְּשָׁיָה. וַיָּנִיקוו מִיּרָם, מִיָּרָם, מֵלָה בְּלָא הָוֹת בִיק בּיה עַר כְּאָבל בְּנָא בְרָאָה, וַיִיּקוּה בַּיה עַר לְאָבר אוֹתוֹ בּיקוּה בּיקוּה בּיה עַר כָּקבל בְּעָלָאָה, וַיָּצִירָה. וַיָּיקוּה בִיה עַר לְמָים מִיּרָם, מִיּרָם, מִיּהָה בְּיָלָא הָיוּקוּים בּיה עַר כָּבָבל בְּבָרוּה, וַיָּעָר בָירָה, ווּיַבָּר בְּרָאָה, וַיָּיִים בּרָה, עַר לָקָבל בְעָר בְּעָר בָּעָר בָיוּה בּיּרָה, וַיָּיוּים בּיהוּה בַיה עַר כָּבָר בְיוּה בּיה בָירָם מּיה, וַיָּים בּרוּים, לַקָּבל יַבָּרָה, נַיָּירָה, בַּעָרָים בּיוּין בָּעַר בּעָרָים בּעַר בָּעָר בָיה בַיָּים בּיוּנִים בּינוּין בִייָים בּירָים בּיּין בּישָׁים בּיה בַירָים בּירָיהָים בּירָרוּים בּיה בָינָים בּירָים בּירוּ בָיין בּירָם בּעַר בָּין בּעַר בָּעָר בָין בּרָרוּים בּירָים בּירָים בּירִירָם בּירָרָיה בָּין בּיר בָין בּעָרוּים בּירִים בּיה בָים בּיה בָירָים בּירָים בּירָרָין בָּין בּיין בּין בּיןין בּירָרָם בּירָה, בַיָּיין בּיין בּייין בּירָים בּיין בּרָין בּיין בּין בּרייָין בּבּיין בּיין בּיין בּייָרָים בּיין בּיין בּייןין בּעָרָין בּיין בּיין בּייןין בּיין בּיין בּיין בּיין בּי

83. הַשְׁתָּא אִית לְמֵימַר, וְכִי לָא בְּתִיב וָאַשְׁלִיבֵהוּ בָּאַשׁ, וְלָא יַתִּיר, וּכְבֵין וַיֵּצֵא הָעֵגֶל הַזֶּה. וְהַשְׁתָּא אַתְ בָּאַשׁ, וְלָא יַתִּיר, וּכְבֵין וַיֵּצֵא הָעֵגֶל הַזֶּה. וְהַשְׁתָּא אַתְ אַמְרְתְ וַיַּעֲשֵׂהוּ עֵגֶל מַסֵּכָה אֶלָא ח״ו דְּאַהֲרֹן עֲבַר, וּקָרָא אוֹכַח דִּכְתִּיב וַיִּקַח אֶת הָעֵגֶל אֲשֶׁר עָשׁוּ. אֲבָל מְמַה דְכְתִיב וַיִּקַח מִיּדָם, וּכְתִיב וַיָּצַר אוֹתוֹ. מֵחֵילָא מְמַה דְכְתִיב וַיִּקַח מִיּדָם, וּכְתִיב וַיָּצַר אוֹתוֹ. מֵחֵילָא הְמַה דְכְתִיב וַיִּקַח מִיּדָם, וּכְתִיב וַיְצַר אוֹתוֹ. מֵחֵילָא דְּאִי הְעַבִיך אַלֵין, אִתְעָבֵיר בֹּלָא. בְּבְיָכוֹל הוּא עָבֵיד לֵיה, דְאִי הְרֵרֵין אָלֵין, אִתְעָבֵיר בֹּלָא. בְּבְיָכוֹל הוּא עָבֵיד לֵיה, דְאִי הְרֵרֵין אָלֵין, אַרְעָבֵיר בַּלָא בְעוֹד דְאִיהוּ אָבָן מָאן גָרַם דְּאִתְעָבֵיר. אִינוּון הְתֵין. לְאוּמְנוּתָא. אֲבָל מַאן גָרַם דְאִתְעָבֵיר. אִינוּון הְרֵין. בְעוֹד דְאִיהוּ לָקַח מִיּדָם, אִינְהוּ עַבְרֵי חַרְשָׁיִיהוּ, אַמְתָרָא. מָן סְטְרָא אַחֲרָא. מָן סְטְרָא.

84. וּמְשָׁכוּ הְרֵין רוּחִין כַּחֲדָא, חַר מִן דְכָר, וְחַר מִן נוּקְבָּא. דְכַר אִתְלָבַשׁ בְּרִיּוּקְנָא דְשׁוֹר. נוּקְבָּא בְּרִיּוּקֻנָּא דְחֲמוֹר, תַּרְוויִיהוּ הֵווֹ בְּלִילָן כַּחֲדָא. אֲמַאי בְּרִיּוּקֻנָּא דְחֲמוֹר, תַּרְוויִיהוּ הֲווֹ בְּלִילָן כַּחֲדָא. אֲמַאי בְּרִין אָלֵין. אֶלָא שׁוֹר הָא אִהְמַר. חֲמוֹר אֲמַאי. בְּגִין הְרֵשׁין אָלֵין דְמִצְרָאֵי, בְּתִיב בְּהוּ, אֲשֶׁר בְּשֵׂר חֵמוֹרִים בִּשָׂרָם.

85. וְעַל דָּא, בָּל אִינּוּן דְיִשְׂרָאֵל דְמִיתוּ, אִתְחַבָּרוּ בַּהֲרַיְיהוּ בְּלִבְהוֹן. וּבְגִין הַהֲווֹ הְרֵין דִיוּקְנִין, כְּתִיב אֵלֶה אֱלֹהֶיךָ יִשְׂרָאֵל, וְלָא בְּתִיב זֶה, אֶלָא אֵלֶה, הְרֵין הֵווֹ בַּחֲרָא, אֲשֶׁר הֶעֱלוּך מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם. הֶעֱלוּך וְלָא הֵעֵלָך בְּתִיב.

86. וַיַּשֲשֵׁהוּ עֵגֶל מַסֵּכָה וַיֹּאמְרוּ. וַיֹּאמֶר לָא בְּתִיב, אָלָא וַיֹּאמֶר וַיָּאמֶר גָא בְּתִיב, אָלָא וַיֹּאמְרוּ, הְאַהֲרֹן לָא אָמַר מִדִי. תָּנֵינָן, מֵאָה וְעָשְׂרִים וְחָמֵשׁ קַנְטְרִין הֵווֹ בֵּיה.

82. Now, my beloved sons, beloved of my soul, what shall I do? I certainly must disclose, so listen closely and then conceal the words. On the side of Holiness the True Elohim, who is King of the World, has become strengthened in three worlds, Briyah, Yetzirah and Asiyah. And we have already learned the secret OF EACH WORLD. Here THE MIXED MULTITUDE DREW FROM ALL THESE THREE WORLDS. Corresponding to Briyah, IT IS WRITTEN, "he received the gold at their hand," MEANING THAT HE RECEIVED SOMETHING that he did not have until now, MEANING GOLD. THIS INDICATES THE WORLD OF BRIYAH ('CREATION'), BECAUSE CREATION MEANS A NEW THING THAT WAS NOT IN EXISTENCE BEFORE. Corresponding to Yetzirah ('Formation'), IT IS WRITTEN: "he fashioned it with an engraving tool". And corresponding to Asiyah, IT IS WRITTEN: "And made it a molten calf" (Shemot 32:4). Who has ever seen such sorcerers in the entire world?

83. Now it can be asked, is not it written: "then I threw it into the fire" (Shemot 32:24), and DID nothing further, then "and there came out this calf" (Ibid.)? And yet you say that he "made it a golden calf?" HE ANSWERS: But heaven forbid that Aaron made THIS CALF, and the Torah proves it, as it is written: "And he took the calf which they had made" (Ibid. 20), AND IT IS NOT WRITTEN, 'WHICH HE HAD MADE'. It is written, "And he took the gold at their hand, and fashioned it." It means that by the power of these two, YUNUS AND YAMBRUS, everything was made, AND IT WAS as though AARON himself did it. But if these two had not been present THE CALF would not have been made, and would not have come out with skill. But who caused it to be made? These two, because while he was receiving it from their hand, they performed their magic and uttered incantations with their mouths, and drew a spirit from the Other Side.

84. They drew two spirits together, one from the Male and one from the Female. THE SPIRIT OF the Male was clothed in the form of an ox, and THE SPIRIT OF the Female in the form of an ass, and they were both combined into one. Why these two? The ox, as we have already learned, BECAUSE THE FIRST PRIMARY CAUSE OF INJURY OF THE OTHER SIDE IS CALLED 'AN OX'. BUT why an ass? HE ANSWERS: Because it is written of the Egyptian magicians that, "Whose flesh is as the flesh of donkeys" (Yechezkel 23:20).

85. Therefore, all those of Yisrael died who joined them, WITH THE MIXED MULTITUDE, in their hearts. And because there were two forms, AN OX AND AN ASS, it is written: "These are your Elohim, Yisrael" (Shemot 32:4), instead of 'this', IN THE SINGULAR, because the two were together. SIMILARLY, "that brought you up out of Egypt" (Ibid.), "brought you up OUT OF EGYPT" has a plural form, instead of singular.

86. "...and made it a molten calf, and they said..." It is not written: 'and he said', but rather, "and they said," because Aaron said nothing. We have learned that it weighed 125 Kanterin (a certain measurement.) 87. הֵיךָ בְּתִים וַיִּקַח מִיָּדָם, וְכִי בְּיָדָם הֲווֹ כָּל אִלֵּין קַנְטְרִין. אֶלָא מִבְּלָלָא דְּאִינּוּן קַנְטְרִין נַטְלוּ מָלֵי יְדַיְיהוּ. וְהַהוּא זְעֵיר, אִסְתַּלָק עַל בֹּלָא, בְּאִילוּ הֵוֶה בֹּלָא בִּידַיְיהוּ.

88. ת״ח, מָה בְּתִיב וַיַּרְא אַהֲרֹן וַיִּבֶן מִזְבֵח לְפָנָיו. אִי חֲסִידָא קַהִּישָׁא, בַּמָה רְעוּתָך הֲזָה לְטָב, וְלָא יַדְעַת לְאִסְתַּמְרָא. בֵּיוָן דְאַרְמֵי לֵיה בְּנוּרָא, אִתְתָקַף חֵילָא דְּסִטְרָא אַחֲרָא תַּמָן בְּנוּרָא, וְנָפַק הִיוּקְנָא דְשׁוֹר, בְּמָה הְסִטְרָא אַחֲרָא תַּמָן בְּנוּרָא, וְנָפַק הִיוּקְנָא דְשׁוֹר, בְּמָה הְאָתְּמַר בְּתְרֵין מְשִׁיכִין דְסָטְרָא אַחֲרָא. מִיַּד וַיַּרְא אַהֲרֹן. מַהוּ וַיַּרְא אַהֲרֹן. חָמָא דְסִטְרָא אַחֲרָא. מִיָּד וַיָּרָן מִזְבֵח לְפָנָיו, דְאָלְמָלֵא דְאַקְהָים וּכָנָה מִזְבַח הָא, עָלַמָא אִתְהַדֶּר לַחָרִבָּנָא.

.89 ללסטים ההוה נפיק לקפחא ולקטלא בני נשא, חמא לגיונא המלבא, הההוא לסטים נפק בחילא תקיף מה עבר ההוא לגיונא, אשתדל בהרי מלכא לנפקא בארחא. ומשיך ליה ההוא לגיונא בההוא ארחא, ער ראזיל ההוא לסטים בההוא ארחא, חמא לוה רחמא כּיוז קמיה, קאים דמלכא בא בהוה אזיל קמיה נרתע בארחא, מיד ואהדר לאחורא.

90. כַּךְ וַיַּרְא אַהֲרֹן הִסְטָר אַחֲרָא אָתָּקַף, אָחִיר בְּאַסְוֹתָא, וְאַתְקִיף בִּסְטָר קַרוּשָׁה וְשַׁוּי לֵיה קַמֵיה. בְּאַסְוֹתָא, וְאַתְקִיף בִּסְטַר קְרוּשָׁה וְשַׁוּי לֵיה קַמֵיה. כֵּיון הְחָמָא סְטְרָא בִּישָׁא הִיוּקְנָא הְמַלְכָּא הְקַאֵים קַמֵיה. קַמֵיה, מִיַּר אַהְתָּלָא בִישָׁא הִיוּקְנָא הְמַלְכָּא הְקַאֵים קַמֵיה. קַמֵיה, מִיַּר אַהְתָסָר לַאֲחוֹרָא, וְאִתְחַלָּשׁ הַקַפְּרֵה וְחֵוֹיָה, הְהָאָתְחַלָּש הַיוּקְנָא הְמַלְכָּא הְקַמָּרָ, מָחַיר קַמֵיה. קַמֵיה, מִיַר אַהְקָר לַאֲחוֹרָא, וְאִתְחַלָּש הַקַבְּיּה קַמֵיה, מִיַּק מָיה, מִיַּר אַהְהָרָר לַאֲחוֹרָא, וְאִתְחַלָּש הַקַבְּרָה וְחַיַלִיה, וְחַיָּהָהָר הַסְטָרָא אַתְנָבָּר, וְאִתְחַלָּשׁ מְסָרָא אַחָרָאָן מָטַרָא, מָתַנָּקָר, וּאַתְחַלָּשׁ מְסָרָא אַחָרָאַן הַיָּהַיה, סְטָרָא אַתְנָהָקַרָּן, וּמְזְבַח הָא אַתְנָהָרָא, מְתַנָּקָר, וְאַתְחַלָּשׁ מִירָא אַתְנָהָן מָיַרָא אַתְנָהָרָאַיה, מָיַזָבַח הָאַר מָזָבַח הָאַרָהַלָּשָּרָאַין הַיָּזָיה, סְטָרָא בּיַקָּרָן, וּמְזָבַח הָאַרְהַזָּלָשוּ הַיָּתָרָאַיָּרָאַיָרָאַן בּרָרָזָאַיר הַאַרְחַלָשוּיה.

91. ת״ח מָה כְּתִיב וַיְקָרָא אַהֲרֹן וַיֹּאמַר חַג לַיְיָ׳ מָחָר. חַג לַיְיָ׳, וְלָא לָעֵגֶל. וְלִסְטַר קְרוּשָׁה עֲבַר, וְלְסְטַר קְרוּשָׁה קֵרָא וְאָמַר. וְדָא אַסְוָותָא אַקְדִים, דְּאִלְמָלֵא רְּעָבֵר דָּא, לָא קַאֵים עָלְמָא עַל קִיּוּמֵיה, וְעִם כָּל דָּא, לָא שָׁכִיך רוּגְזֵיה מֵאַהֲרֹן, אע״ג דְּלָא אִתְבַוון לְבִישׁ.

92. א״ל קוּרְשָׁא בְּרִיךְ הוּא , אַהֲרֹן, הְרֵין חַרְשִׁין אַלֵּין מַשְׁכוּ לָךְ לְמַה דְּבָעוּ. חַיֶּיךָ, הְרֵין בְּנָךֵ יִפְּלוּן, וְעַל חוֹבָא דָּא יִתָפְסוּן הה״ר וּבְאַהֲרֹן הִתְאַנַּף יְיָ׳ מְאֹר לְהַשְׁמִירוֹ. מַאי לְהַשְׁמִירוֹ. אָלֵין בְּנוֹי, כר״א וָאַשׁמִיר פְּרִיוֹ מִמַּעַל, הִפְרִי הָבַר נָשׁ בְּנוֹי אִינוּן.

87. How can it be written that "he received the gold at their hands"? HE ASKS: Is it possible that all 125 centenaria were in their hands? HE ANSWERS: They had their arms full of the 125 centenaria, and that small amount in their hand was considered as the whole amount.

88. Come and behold: it is written, "And when Aaron saw it he built an altar before it" (Ibid. 5). O holy pious one, how good was your intention, but you did not know how to protect yourself. As soon as he cast it into the fire, the power of the Other Side grew stronger in the fire and the form of the ox emerged, as they have talked about the two drawn from the Other Side, NAMELY AN OX AND AN ASS. Immediately, "Aaron saw it," meaning that he saw the Other Side growing strong, immediately, "he built an altar before it." Had he not built this altar before, then the world would have returned to its destroyed state.

89. THIS IS LIKE a robber who goes out to destroy and kill people. The king's legion saw the robber going out with great strength. What did they do? They persuaded the king to go out onto the road, and the legion led him to that road WHERE THE ROBBER WAS. While the robber was traveling on the road, he saw the image of the king standing before him. As soon as he saw the king's image, he trembled and retreated.

90. Similarly, "When Aaron saw" that the Other Side became stronger, he gripped onto a remedy. He strengthened himself with AND DREW the Holy Side and placed it STANDING before it. As soon as the Other Side saw the image of the King standing before it, it immediately retreated, and its strength and power were weakened. SINCE AARON grew strong and the altar, WHICH IS THE SECRET OF MALCHUT, grew strong, the Other Side grew weak.

91. Come and behold: it is written, "and Aaron made proclamations, and said, 'Tomorrow is a feast to Hashem'" (Ibid.), "a feast to Hashem," not to the calf. It was to the side of Holiness that he made it, and to the side of Holiness did he proclaim. This is the remedy that he hastened to use. Had he not done this, the world would not have remained in existence. Even so, His anger did not abate over Aaron, even though he did not intend any evil.

92. The Holy One, blessed be He, said to him: Aaron, these two magicians drew you toward what they wanted. By your life, two of your sons will fall, and they will be seized for this sin. This is what is written, "And Hashem was very angry with Aaron to have destroyed him" (Devarim 9:20). This refers to his sons, as is written, "Yet I destroyed his fruit from above" (Amos 2:9), because the fruits of a man are his children.

93. Come and behold: Aaron placed that altar, WHICH IS MALCHUT, before him, and put the calf, WHICH IS THE OTHER SIDE, behind him. But his sons placed the Other Side in front and returned the side of the Holiness back LIKE IN THE SIN OF THE CALF, as it is written, "and offered STRANGE FIRE before Hashem" (Vayikra 10:1). They put THE STRANGE FIRE, WHICH IS THE OTHER SIDE, "before Hashem." So we see that HIS SONS were caught for this sin OF THE GOLDEN CALF.

94. Aaron thought that in the meantime Moses would come. THEREFORE HE SAID: "TOMORROW IS A FEAST TO HASHEM." Therefore, Moses did not smash that altar that he made. For if it were, as people think, THAT HE BUILT THE ALTAR BEFORE THE CALF, the first thing that Moses should have DONE WOULD BE to smash that altar, as Ido prophesied regarding the altar of Bet EI, and his prophecy was about that altar IN BET EL, AS WRITTEN IN I MELACHIM 13:32. But here, AT THE ALTAR OF AARON, it was a different matter, as we have explained. THEREFORE, it is written, "And he took the calf which they had made" (Shemot 32:20), and it does not say, 'and smashed the altar.'

95. Come and behold: "and Aaron made proclamation" (Ibid. 5), meaning that he cried aloud, and said, "TOMORROW IS A FEAST TO HASHEM." It is written here, "made proclamation, and said" and by Jonah it is written, "and he cried, and said" (Yonah 3:4). Just as by JONAH it is a call for Judgment, so here also, BY AARON, it is a call for Judgment. "Tomorrow is a feast to Hashem," he prophesied with that spirit of the altar, WHICH IS MALCHUT, that Judgment would dwell upon them. A feast (Heb. chag) to Hashem," IS DERIVED FROM BREAKING (ARAMAIC CHAGA), THAT IS, to execute Judgment upon you.

96. And there were three types of judgment. One: "And Hashem plagued the people" (Shemot 32:35); second, by the sons of Levi THAT KILLED AMONG THE CHILDREN OF YISRAEL, and third, he gave the children of Yisrael to drink. This is the meaning of, "TOMORROW IS A feast (Heb. chag) TO HASHEM," AS 'CHAG' REFERS TO THE KILLING by the sons of Levi; "Hashem," INDICATES THAT "Hashem plagued the people," and "tomorrow" INFORMS US THAT Moses made them drink THE ASHES OF THE CALF. For they lay down that night, and in the morning they were found swollen and dead. Pertaining to this, HE SAID: "tomorrow is a feast to Hashem." And the entire remedy that Aaron administered consists of the words, "he built an altar before it."

97. Come and behold: it is written, "he saw the calf, and the dancing," (Ibid. 19) but the altar is not mentioned because Aaron knew that verse, "He that sacrifices to any Elohim, save to Hashem alone, shall be utterly destroyed" (Shemot 22:19). Certainly, Aaron was saved by the good advice he gave himself, TO MAKE AN ALTAR TO HASHEM. And everything was done with perfect good will, for he had no evil intent.

98. Rabbi Elazar said to him: Father, certainly it is so, and Yisrael did not make THE CALF. But as for Jerobaam making the calves, Yisrael were involved and made a calf. He said to him: Certainly IT WAS SO, and they have explained it. But Jerobaam sinned and caused others to sin. And it is not as some say IN THE COMMENTARIES OF THE SCRIPTURE, THAT HE MADE ONLY THE APPEARANCE OF CALVES SO THAT THE CHILDREN OF YISRAEL WOULD NOT GO TO JERUSALEM, BUT THEY WERE NOT REAL, because he certainly committed a grave sin. And he sinned against the divine Kingdom, JUST LIKE THE MIXED MULTITUDE BY THE SIN OF THE CALF. 93. ת״ח, אַהֲרֹן שַׁוֵּי לֵיהּ לְהַהוּא מִזְבֵּחַ לְפָנָיו, וְעֶגְּלָא תָּב לַאֲחוֹרָא. בְּנוֹי שַׁווּ לִסְטַר אַחֲרָא לְפָנָיו, וּסְטָר קְרוּשָׁה אַהְדָר לַאֲחוֹרָא, דִּכְתִּיב וַיַּקְרִיבוּ לִפְנֵי יְיָ׳, לִפְנֵי יִיָ׳ שַׁווּ. אִתְפָסוּ בְּחוֹבָה דָּא.

94. אַהֲרֹן חָשַׁב, דְּבֵין בַּךְ יֵיתֵי מֹשֶׁה, וְע״ר הַהוּא מִזְבֵחַ לָא סָתִיר לֵיהּ מֹשֶׁה, דְּאִילּוּ הֵוָה בְּמָה דְּחַשְׁבִין בְּנֵי נָשָׁא, מִלָה קַרְמָאָה דְּאִבְעֵי לְמֹשֶׁה, לְנַתְּצָא לְהַהוּא מִזְבֵחַ אִצְטְרִיךָ, כְּמָה דְּאַבְעֵי לְמֹשֶׁה, אַנַתְּ קָבֵית אֵל, וּנְבוּאָתֵיה עַל הַהוּא מִזְבֵח הֲוָה. אֲבָל הָכָא מִלָה אַחֲרָא הֲוָה בְּמָה דְאִתְמַר. וּכְתִּיב, וַיִּקַח אֶת הָעֵגֵּל אֲשֶׁר עַשׂוּ, וְלָא בְּתִיב וַיְּנִתֹּץ אֵת הַמִזְבֵח.

.95 ת״ח וַיָּקָרָא אָהָרֹן. אַכָּרִיז אִיהוּ בְּקָלָא וָאַמָר. ויקרא ויאמר, וכתיב ביונה הכא להלן כריז לרינא, אוף הכא ויאמר, מה לוו׳ מחר, נבי נבואה בההוא חג לדינא. לשריא עלייהוּ. דינא רזמין רמזבח, חג למעבר בכו דינא

96. וּתְלַת הִינִין הֲווֹ, חֵד, וַיִּגוֹף יְיָ׳ אֶת הָעָם. וְחֵד, בִּבְנֵי בְּבְנֵי לֵוֹת. וְחֵד, הְאַשְׁקֵי לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל. וְהַיְינוּ חֵג הִבְנֵי בְּבְנֵי בִּוֹי. לְוְתִי, וְחֵד, הְאַשְׁקֵי לְבְנֵי יִשְׁרָאֵל. וְהַיְינוּ חֵג הִבְנֵי בְּבְנֵי לִוֹן מֹשֶׁה. וּבִיתוֹ לֵוִי. לַיְיָ׳, הְיַוִיגוֹף יְיָ׳, מָחָר, הְאַשְׁקֵי לוֹן מֹשֶׁה. וּבִיתוֹ בְּיִתוֹ בְּתַתוּ, בְּהַנֵי, הְיָזָיָ, וּאַמָיָר, וּבְיָתוֹ בַּיָרָ, הְאַשְׁקִי, הַוֹיָי, מָחָר, הְאַשְׁקֵי לוֹן מֹשֶׁה. וּבִיתוֹ בְּתִעוּן. בְּהַהוּא לֵילְיָא, וּלְמָחָר אִשְׁהְכָחוּ נְפִיחִין וּמֵתִין. וְמֵתִין וְמֵתִין וּמַתִין וּמֵתִין, וְאַינוּן מַיִין הֵווֹ מְכַשְׁבְשִׁין בִּמְשָׁהוּ בָּיחִין וּמֵתִין. וְמַתִין, וְאִינוּן מַיִון הַיוון מַיִין הָווֹ מְכַשְׁבְשִׁין בִּמְעִיהוֹן בְּמְעִיהוֹן נְיָלָיָא, וּבְעַבְרָא אִשְׁתְּכָחוּ מַתִין, וְע״ר חֵג לַיְיָיָ, מָחָר. וְכָל אַינוּן הַבְעַרָא אִשְׁתְּכָחוּ בְּיָזין בְּמְעִיהוֹן הָכַתִין.

97. ת״ח, הְּכְתִּיב וַיַּרְא אֶת הָעֵגֶל וּמְחוֹלוֹת, וְאָלוּ מִזְבֵּחַ לָא בְּתִיב. הְהָא אַהֲרֹן מִנְהַע הְוָה יָדַע, הְּכְתִּיב זֹבַחַ לָאֱלֹהִים יָחֲרָם בִּלְתִּי לַיְיָ׳ לְבַהּוֹ, וַהַאי אִשְׁתְזִיב אַהֲרֹן בְּעֵיטָא טָבָא הְדָבַר לְנַפְּשֵׁיה, וְכֹלָא בִּרְעוּתָא שָׁלִים טַב, הְלָא אִתְכַוּין לְבִישׁ.

98. א״ל ר׳ אֶלְעָזָר, אַבָּא וַדַּאי הָכִי הוּא, וְיִשְׂרָאֵל לָא הְווֹ. אֲבָל יָרָבְעָם הְעָבֵר עֲגָלִין, הָא יִשְׂרָאֵל הְווֹ, וְעֵגֶל עָבְרוּ. א״ל וַדַּאי, וְאוּקְמוּהָ, אֲבָל יָרָבְעָם חָטָא וְהֶחֵטִיא, וְלָאו בְּמָה הְאָמְרוּ. הְוַדַּאי חוֹבָא בִּישָׁא עָבֵר וּבַמַלְכוּת חַטָא. 99. Jerobaam said: I know that the side of Holiness dwells only in the heart of the world, which is Jerusalem. I can not draw that side OF HOLINESS in here, so what should I do? Immediately, "the king took counsel, and made..." (I Melachim 12:28). He took bad advice. He said: The Other Side is immediately drawn to any place and to this land all the more, for it desires to dwell in it. But it can be clothed only in the form of an ox.

1

100. HE ASKS: Why DID HE MAKE two calves? HE ANSWERS: Jerobaam said, 'In the wilderness were magicians of whom it is written, "whose flesh were like those of asses" (Yechezkel 23:20). AND THEREFORE THEY DREW TWO SPIRITS, AN OX AND AN ASS, MALE AND FEMALE, BUT THEY FORMED THEM BOTH IN ONLY ONE CALF. Here, those two evil spirits will be clothed, as befits them, INTO TWO CALVES, because they are male and female, the male will be in Bet El and the female in Dan. And since, as it is written: "the lips of a strange woman drip honey" (Mishlei 5:3), the children of Yisrael were powerfully attracted to them, as it is written: "for the people went as far as Dan, to worship before that one" (I Melachim 12:30). Therefore, there were two calves. And Jerobaam drew them in the Holy Land. And the sin was upon him and the children of Yisrael. And he withheld blessings from the world. Of him, it is written, "He who robs his father or his mother..." (Mishlei 28:24) BECAUSE HE BLEMISHED MALE AND FEMALE, WHO ARE HIS FATHER AND MOTHER.

101. Therefore, they were calves, because the first garment which the Other Side dons is the ox, as we have said earlier. And you may question why it is a calf and not an ox? Certainly this is the way it should be in any case, because one first dons something small, NAMELY A CALF, as explained.

102. Therefore, my beloved children, they wanted to draw the name Elohim, WHICH IS THE NAME OF MALCHUT. And it is on the side of Elohim that work was built. Therefore holy Elohim, which is Mother, THAT IS, MALCHUT, that constantly holds the arm of the King and holds back the lash, was not there, and so, Moses had to be there in Her place. As soon as the Holy One, blessed be He, hinted to him, he observed AND UNDERSTOOD. 99. אָמַר יָרָבְּעָם, וַדַּאי יָדַעְנָא דְהָא סְטָר קְרוּשָׁה לָא שַׁרְיָא, אֶלָּא בְּלְבָּא דְכָל עָלְמָא, וְדָא יְרוּשָׁלַם. אֲנָא שָׁרְיָא, אֶלָא בְּלְבָּא דְכָל עָלְמָא, וְדָא יְרוּשָׁלַם. אֲנָא לָא יָכִילְנָא לְאַמְשָׁכָא לְהַהוּא סְטָר הָכָא, מָה אַעְבִּיד. מִיַּד וַיִּוָּעַץ הַמֶּלֶך וַיַּעַשׁ וְגוֹ׳. נָטַל עֵיטָא בִּישָׁא, אָמַר הָא סְטְרָא אַחֲרָא, דְאִתְמַשְׁכָא מִיַּד לְכָל אֶתָר. וְכ״ש בְּאַרְעָא דָא, דְאִתְמַשְׁכָא מֶיַר לְבָל בְּנוּיִה, אֲכָל לָא יַרְלָא לְאִתְלַבְשָׁא אֶלָא בְּרִיוּקְנָא דְשׁוֹר.

100. הְרֵין עֲגָלִים אֲמַאִי. אֶלָּא אָמַר יָרָבְעָם, בְּמַרְבְּרָא הֲווֹ אִינּוּן חַרְשִׁין, הִכְהִיב בְּשַׂר חֲמוֹרִים בְּשָׂרָם. הָכָא, אִינּוּן הְרֵין רוּחִין בִּישִׁין, יִתְלַבְּשׁוּ בַּרְקָא חֲזֵי לוֹן, הְכַר וְנוּקְבָּא אִינּוּן. הְכַר הֲוָה בְּבֵית אֵל, וְנוּקְבָּא הֲוַת בְּרָן. וּמִגוֹ הְכְהִיב, נֹפֶת תִּטֹפְנָה אֵל, וְנוּקְבָּא הֲוַת בְּרָן. וּמִגוֹ הְכְהִיב, נֹפֶת תִּטֹפְנָה שִׁפְתֵי זָרָה, אִתְמְשָׁכוּ יִשְׂרָאֵל אֲבַתְרֵה יַהִּיר, הְכְהִיב וְזֵלְכוּ הָעָם לְפְנֵי הָאֶחָר עַד קָן. וּבג״כ הְרֵבין עֲגָלִין הְווֹ. וּמָשִׁיך לוֹן יָרְבְעָם בְּאַרְעָא קַהִּישָׁא, וַהֲוָה חוֹבָא עָלֵיה וְעַל יִשְׂרָאֵל, וּמָנַע בְּרְבָאן מִן עָלְמָא. וְעָלֵיה כְּתִיב גוֹזֵל אָבִיו וָאָמוֹ וְגוֹ׳.

101. וְע״ד הֲווֹ עֲגָלִין, דְהָא לְבוּשָׁא קַרְמָאָה הְמִתְלְבַּשׁ סְטְרָא אַחֲרָא שׁוֹר אִיהוּ, בְּמָה הְאִתְּמַר. וְאִי הֵימָא אֲמַאי אִיהוּ עֵגֶל וְלָא שׁוֹר. אֶלָא וַדַּאי בַּךָ אִתְחָזֵי, וְכֵן בְכָל סְטְרִין, שֵׁירוּתָא הִלְבוּשָׁא זוּטָא אִיהוּ, וָהָא אוֹקִימִנָא.

102. וְעַל דָּא בָּנַי רְחִימָאי, בֵּיוָן דֶּאֱלֹהִים בָּעוּ, וּבִסְטַר דֶּאֱלֹהִים אִתְבְּנֵי עוֹבָדָא, אֱלֹהִים קַדִּישָׁא, אִימָא, דַּאֲחִידַת תָּרִיר בִּרְרוֹעָא דְמַלְבָּא, וּסְלִיקַת רְצוּעָה, לָא הֲוַת תַּמָן, וְאִצְטְרִיך לֵיה לְמֹשֶׁה לְמֶהֶוֵי תַּמָן בְּאַתְרָהָא, בֵּיוָן דְאַנְקִיר לֵיה קוּרְשָׁא בְּרִיךָ הוּא , אִסְתָּבַל. 103. He hinted to him three times. O, Moses, faithful shepherd, how strong is your power, how great is your might. Three times He hinted to him, as written: "Let me alone" (Shemot 32:10), is one; "that My wrath may burn against them, and that I may consume them" (Ibid.) is the second; "And I will make you a great nation" (Ibid.), is the third. The wisdom of Moses IN STAYING THE LASH was in these three hints. For he held the right arm, in correspondence to, "let me alone," WHICH IS THE SECRET OF CHESED. He held the left arm, in correspondence to, "that My wrath may burn against them, and that I may consume them," WHICH IS GVURAH. He embraced the body of the King, WHICH IS TIFERET, corresponding to, "and I will make you a great nation." And when he had embraced the body and the two arms from each side, MEANING WITH ALL THREE SFIROT, CHESED, GVURAH, AND TIFERET, He was not able to move AND AROUSE JUDGMENT in any direction in the world. This was the wisdom of Moses, who, from the hints of the King, recognized in each one of them where it would prevail, and he acted with wisdom.

104. Rabbi Elazar and the friends approached and kissed the hands OF RABBI SHIMON. Rabbi Aba who was there, said: If we had come to this world just to hear this subject it would suffice for us. He wept and said: Woe to us, Rabbi, when you will depart from this world! Who will enlighten and reveal the lights of the Torah? This matter -NAMELY, THE QUESTION IN VERSE 53 - was concealed in the darkness until now when it emerged from there. It illuminates the heights of the sky, as it is marked upon the King's throne, and the Holy One, blessed be He, is now rejoicing with this matter. How much joy upon joy has been added before the Holy King. Who will awaken words of wisdom in this world, as you do?

105. Come and behold: before Adam sinned, he ascended and stood in the Wisdom of the Supernal Light, and was not separated from the Tree of Life. When his desire to know GOOD AND EVIL and to go down became strong, he was attracted TO THE OTHER SIDE, until he separated from the Tree of Life, knew evil and abandoned good. Therefore, it is written: "For you are not an EI that has pleasure in wickedness, nor shall evil dwell with You" (Tehilim 5:5). One who is drawn after evil can not reside with the Tree of Life. Before they sinned they heard a voice from above, FROM BINAH, and knew supernal Wisdom, and were not afraid. But after they sinned, they were not able to endure even the lower voice OF MALE AND FEMALE, AS IT IS WRITTEN: "I HEARD YOUR VOICE IN THE GARDEN, AND I WAS AFRAID..." (BERESHEET 3:10). 103. תְּלַת זְמְנִין אַנְקִיר לֵיה, אִי מֹשֶׁה רַעְיָא מְהֵימָנָא, בַּמָה חֵילָך תַּקִיף, בַּמָה גְּבוּרְתָך רַב, תְּלַת זְמְנִין אַנְקִיר לֵיה, הְכְתִּיב וְעַתָּה הַנִּיחָה לִי הָא חֵר. זִמְנִין אַנְקִיר לֵיה, הְכְתִּיב וְעַתָּה הַנִּיחָה לִי הָא חַר. זַמְנִין אַנְקִיר לֵיה, הְכְמִיב וְעַתָּה הַנִּיחָה לִי הָא חַר. גִּרוֹל, הָא תְּלַת. חָכְמְתָא דְמֹשֶׁה בִּתְלַת נְקוּרִין אַלֵין. גָּרוֹל, הָא תְּלַת. חָכְמְתָא דְמֹשֶׁה בִּתְלַת נְקוּרִין אַלֵין. גְּרוֹל, הָא תְּלַת. חָכְמְתָא דְמֹשֶׁה בִּתְלַת נְקוּרִין אַלֵין. גְרוֹל, הָא תְּלַת. חָכְמְתָא לְקָבֵל וַיִּחַר אַפִּי בָהֶם וַאֲכַלֵּם. גְרוֹעֵיה שְׁמָאלָא, לָקָבֵל וַיִּחַר אַפִּי בָהֶם וַאֲכַלֵם. גִּרוֹעֵיה שְׁמָאלָא, לְקָבֵל וַיִּחַר אַפִּי בְהָם וַאֲכַלֵם. גְּרוֹעֵיה קָמָאלָא, דְמַלְבָא, תְרֵין הְנוֹעָין מִסְּטְרָא הָא גְרוֹל. וְכַד אִתְחַבָּק בְּגוּפָא, הְמַלְבָא, תְרֵין דְמָעָשָׁה אוֹתְך לְגוֹי גְּרוֹל, וְכַד אִתְחַבָּק בְּגוּפָא, הְתַנִין דְמוֹעָשָ, הָא הָתָרָין הָמוּרָרָן הָמוֹרָא הָי גְּרוֹל, חְכַר אִתְחַבָּק בְּגוּפָא, דְמַלְבָּא, לָקְבַל וְיָאָנְיָרָאָים, הָמִיעָרָא הָעָרָא גָּרוֹל, וְכַר אָתְחַבָּק בְּגוּפָא יְהָהָין הָמִיּרָרָב, הָעָתָרָא הָיַיָרָא בָיָי הָּמִהְרָתָרָן הְעָהָן הָנִין הָה מָיָרָא הָרָרָבָין בָרָאָקָרָין הָאָרָרָרָתוֹין הָמָקָרָא הָים גָּרוֹת הַתָּהָיהוּ, בְּאָן אָתָר יִתְתָקָם, וּתְרָין הָמָרָיָה, אָבָר

104. אָתוּ רִבִּי אֶלְעָזָר וְחַבְרַיָּא, וְנַשְׁקוּ יְדוֹי. הֲזָה תַּמָן רִבִּי אַבָּא, אָמַר, אִלְמָלֵי לָא אָתֵינָא לְעָלְמָא אֶלָא לְמִשְׁמַע דָּא, דֵי לָן. בָּכָה וְאָמַר, וֵוי ר׳, בַּר תִּסְתָּלַק מַעָלְמָא, מַאן יַנְהֵר וִיגַלֵי נְהוֹרִין דְּאוֹרַיְיתָא. מִלָּה מָעָלְמָא, מַאן יַנְהֵר וִיגַלֵי נְהוֹרִין דְאוֹרַיְיתָא. מִלָּה דָּא, בַּחֲשׁוֹכָא אִתְטְמַר עַר הַשְׁתָּא, דְּנָפַק מִתַּמָן, וְהָא דָּהִיר עַד רוּם רְקִיעָא, וּבְכֵרְסְיָּא דְמַלְבָּא רָשִׁים, וְהוּר שָׁר רוּם רְקִיעָא, וּבְכֵרְסְיָּא בְּמַלְבָּא רָשִׁים, וְקוּרְשָׁא בְּרִיךָ הוּא חַדֵּי הַשְׁתָּא בְּהַאי מִלָּה. וְכַמָּה חֵרוּ עַל חֵרוּ, אִתּוֹסָף מִקַמֵּי מַלְבָּא קַדִּישָׁא. מַאן יַתִּעַר מְלֵי הָחַכִמְתָא בְּעַלְמָא דֵין בָּוֹתִיךָ.

105. תָּא חֲזֵי, עַד לָא חָטָא אָדָם, הֲוָה סָלִיק וְקָאֵים בְּחָכְמָה דְּנְהִירוּ עַלָּאָה, וְלָא הֲוָה מִתְפְּרַשׁ מֵאִילָנָא דְּחַיֵּי. כֵּיוָן דְאַסְגֵּי תִּיאוּבְתָּא לְמִנְדַע, וּלְנַחְתָּא לְתַתָּא, אִתְמְשִׁיך אֲבַתְרַיְיהוּ, עַד דְאִתְפְּרַשׁ מֵאִילָנָא דְחַיֵּי, וְיָדַע רַע וְשָׁבַק טוֹב. וְע״ד בְּתִיב, בִּי לֹא אֵל חֶפֵּץ רֶשַׁע אָתָה לֹא יְגוּרְךָ רָע, מַאן דְאִתְמְשָׁך בְּרָע, חָפֵץ כָשַׁע אָתָה לֹא יְגוּרְךָ רָע, מַאן דְאִתְמְשָׁך בְּרָע, שַמְעִין קַלָּא מִלְעֵילָא, וְיָדְעִין חָכְמְתָא עַלָּאָה, וְלָא כַּרִת לֵיה דִּיוּרָא עָם אִילָנָא דְחַיֵּי. וְעַד לָא חְטְאוּ, הְווֹ שַמְעִין קַלָּא מִלְעֵילָא, וְיִדְעִין חָכְמְתָא עַלָּאָה, וְלָא יַרְחֵלֵין לְמֵיקַם בֵּיהָ. 106. בְּגַוְוּנָא דָּא, עַד לָא חָאבוּ יִשְׂרָאֵל, בְּשֵׁעֲתָא דְּקַיְימוּ יִשְׂרָאֵל עַל טוּרָא דְּסִינַי, אָתְעֲבָר מִנּיְיהוּ דְּהַמָּא דְּהַאי חִוְיָא, דְהָא בְּבֵין בִּטוּל יֵצֶר הָרַע הָוָה מַעָלְמָא דְהַאי חִוְיָא, דְהָא בְּבֵין בִּטוּל יֵצֶר הָרַע הָוָה מַעָלְמָא, וְרָחוּ לֵיה מִנּיְיהוּ. וּבְבֵין אִתְאַחִידוּ בְּאִילָנָא דְחַיֵּי, וּסְלִיקוּ לְעֵילָא, וְלָא נַחְתּוּ לְתַתָּא. בְּבֵין הֵווֹ יַרְעִין, וַהֲווֹ חֲמָאן, אַסְפַּקְלַרְיָאן עָלָאִין, וְאִתְנַהְרָן מַינִיְיהוּ, וְחַדָּאן לְמִנְדַע וּלְמִשְׁמַע. וּבְדֵין חָגַר לוֹן קוּרְשָׁא בְּרִיךָ הוּא, חַגִּירִין דְאַתְוון דִשְׁמָא קַדִּישָׁא, דְלָא יָכִיל לְשַׁלְטָאָה עָלַיְיהוּ הַאי חִוְיָא, וְלָא יְסָאַב לוֹן בִּרִבְּקַרְמֵיתָא.

107. בֵּיוָן דְּחָטוּ בַּעָגְלָא, אִתְעֲבָרוּ מִנַּיְיהוּ כָּל אִינוּן דַרְגִּין, וּנְהוֹרִין עִלָּאִין, וְאִתְעֲבָר מִנַּיְיהוּ חֲגִירוּ מְזַיְינִין, דְאִתְעַטָרוּ מִשְׁמָא קַדִּישָׁא עַלָּאָה, וְאַמְשִׁיכוּ עַלַיְיהוּ חִוְיָא בִּישָׁא כְּמִלְקַדְמִין, וְגָרִימוּ מוֹתָא לְכָל עַלְמָא. וּלְבָתַר מָה בְּתִיב. וַיַּרְא אַהֲרֹן וְכָל בְּנֵי יִשְׁרָאֵל אֶת מֹשֶׁה וְהִנֵּה קַרַן עוֹר פָּנָיו וַיִּירְאוּ מִגֶּשֶׁת אַלַיו.

108. ת״ח, מָה בְּתִיב בְּקַדְמֵיתָא, וַיַּרָא יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּד הַגְּרוֹלָה, וְכֵלְהוּ חֲמָאן זְהַרִין עָלָאין, אִתְנָהֲרִין בְּאַסְפַּקְלַרְיָאה דְּנַהֲרָא, הִכְתִּיב וְכָל הָעָם רוֹאִים אֶת הַקּוֹלוֹת. וְעַל יַמָּא, הֲווֹ חֲמָאן וְלָא הַחֲלִין, הִכְתִּיב זֶה אֵלִי וְאַנְוֵהוּ, לְבָתַר דְּחָטוּ, פְּנֵי הַסִּרְסוּר לָא הֲווֹ יַכְלֵי לְמֵחֵמֵי. מָה בְּתִיב, וַיִּירִאוּ מִגֵּשֶׁת אֵלָיו.

109. וְת״ח, מָה בְּתִיב בְּהוּ וַיִּתְנַצְלוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת עֶרְיָם מֵהֵר חֹרֵב, דְּאִתְעֲבֵרוּ מִנַּיְיהוּ, אִינוּן מְזַיְינִין דְּאִתְחַבָּרוּ בְּהוּ בְּטוּרָא דְסִינֵי, בְּגִין דְּלָא יִשְׁלוֹט בְּהוּ הַהוּא חִוְיָא בִּישָׁא, בֵּיוָן דְאִתְעַבָּר מִנַּיְיהוּ, מָה בְּתִיב, מֹשָׁה יִקַּח אֶת הָאֹהֶל וְנָטָה לוֹ מְחוּץ לַמַחֲנָה הַרְחֵק מִן הַמַחֲנֶה. אָמַר רְבִּי אֶלְעָזֶר, מֵאי הַאי קְרָא לְגַבֵּי מִן הַמַחֲנֶה. אָמַר רְבִּי אֶלְעָזֶר, מַאי הַאי קָרָא לְגַבֵּי הַאִי. אֶלָא, בֵּיוָן דְיָרַע מֹשָׁה, דְאִתְעֲבָרוּ מִנַּיְיהוּ הַאִי. אֶלָּא, בֵּיוָן דְיָרַע מֹשָׁה, דְאִתְעֲבָרוּ מִנִיְיהוּ הַאִי. אֶלָּא, הַיוָן דְיִינִין עָלָאִין, אָמַר, הָא וַדַּאי מִבָּאן הַאִי. אָלָא, הַיוּוּן זוִיינִין עָלָאִין, אָמַר, הָא וַדָּאי מִבָּאן וּלְהָלְאָה, חווְיָא בִּישָׁא זִינֵה לְכָאָין, אָמַר, הָא וַדָּאי מִבָּאן אָת הָאֹהֶל וְנָטָה לוֹ מִחוּץ לַמַחֲנָה הַרְחֵקָא הָבָא גְעָר הָאֹהֶל וְנָטָה לוֹ מִחוּץ לַמַחֲנָה הַרְחֵקָאָ מָת הָאֹהֶל וְנָטָה לוֹ מִחוּץ לַמַחֲנָה הַרְחֵקָא, בְּיָרָא מָרָדְיָא הָנָה הַרְחֵמָרָמָת הָנָזּיהוּ וּזּאָרָ

106. Similarly, before the children of Yisrael sinned, at the time that they stood at Mount Sinai, the filth of the Serpent was removed from them, because the Evil Inclination was made void in the world. And they pushed it away from them. They then were united with the Tree of Life, rose up to the highest levels, and did not go down. Then they knew and saw supernal visions OF ZEIR ANPIN; their eyes shone, and they rejoiced to know and hear. Then the Holy One, blessed be He, girded them with belts of the letters of the Holy Name, WHICH IS THE SECRET OF "THEIR ORNAMENTS BY THE MOUNT HOREB" (Shemot 33:6), so that the Serpent would not be able to have power over them or defile them again AS IN EGYPT.

107. When they sinned with the calf, all these supernal levels and lights were removed from them. And the armored belts that were adorned with the supernal Holy Name were removed from them. And they drew upon themselves the Evil Serpent as before, and again caused death for the whole world. Afterwards, it is written: "And when Aaron and all the children of Yisrael saw Moses, behold, the skin of his face shone; and they were afraid to come near him" (Shemot 34:30). THEY EVEN FEARED THE RADIANCE OF MOSES' FACE.

108. Come and behold: it is written at first, "And Yisrael saw the great hand..." (Shemot 14:31). They all saw the supernal lights which illuminated in the illuminating mirror, WHICH IS ZEIR ANPIN, as it is written: "And all the people perceived the thunderings..." (Shemot 20:15). By the sea they saw yet did not fear, as it is written: "He is my EI, and I will praise Him" (Shemot 15:2). But after they sinned, they could not even look at the face of the mediator, as it is written: "And they were afraid to come near him."

109. Come and behold: it is written of them, "And the children of Yisrael stripped themselves of their ornaments by the Mount Horeb" (Shemot 33:6). For the armor they received at Mount Horeb was removed from them so that the Evil Serpent could not have power over them. Once it was removed from them, it is written: "And Moses would take the Tent, and pitch it outside the camp, afar off from the camp" (Ibid. 7). Rabbi Elazar said: What has this passage, "AND THE CHILDREN OF YISRAEL STRIPPED..." to do with that passage, "AND MOSES WOULD TAKE..."? HE ANSWERS: When Moses knew that the supernal armor was removed from the children of Yisrael, he said: Surely from now on the Evil Serpent will come to dwell among them, and if the Temple, NAMELY, THE TENT OF MEETING, would stand here among them, it will become defiled. Immediately, "Moses would take the Tent and pitch it outside the camp, afar off from the camp," because Moses foresaw that the Evil Serpent would have power over them, unlike what was before.

111. Rabbi Aba said: it has bad connotations, because originally it, MALCHUT, was a plain tent, as it is written: "A tent that shall not be taken down; its pegs shall not be removed for ever" (Yeshayah 33:20). But now it is the Tent of appointed time, MEANING ONLY FOR A TIME, BUT NOT FOREVER, FOR AN APPOINTED TIME. Originally the tent, WHICH IS MALCHUT, gave long life to the world, so that death should not rule over them. From then on, it is the Tent of appointed time, as in the verse "And to the house appointed (Heb. mo'ed) for all living" (Iyov 30:23). For now it has been given a set time and life for the world. Before, there was no blemish in it, but now it has been blemished. Before there was a connection and union of the moon, WHICH IS MALCHUT, and the sun, WHICH IS ZEIR ANPIN, that is never interrupted. Now their union is from time to time. Therefore, he called it the 'Tent of appointed time,' which was not the case before. 110. וְקָרָא לוֹ אֹהֶל מוֹעֵד, וְהִי לָא הֲוָה בְּקַדְמֵיתָא אֹהֶל מוֹעֵד. אֶלָּא, בְּקַדְמֵיתָא אֹהֶל סְתָם, הַשְׁתָּא אֹהֶל מוֹעֵד. מֵאי מוֹעֵד. ר׳ אֶלְעָזָר אָמַר לְטָב, רְבִּי אַבָּא אָמַר לְבִישׁ, ר׳ אֶלְעָזָר אָמַר לְטָב, מָה מוֹעֵד הַבָּא אָמַר לְבִישׁ, ר׳ אֶלְעָזָר אָמַר לְטָב, מָה מוֹעֵד הָאָהַיהוּ יוֹם חֶדְוָה דְסִיהֲרָא, דְאִיתּוֹסְפָּא בֵּיה קְדוּשָׁה, לָא שַׁלְטָא בָּה פְּגִימוּתָא, אוּף הָכָא קַרֵי לֵיה בִּשְׁמָא דָּא, לְאַחֲזַאָה דְהָא אִתְרְחִיק מִבֵּינַיְיהוּ, וְלָא אָתְפְּגִים, וְע״ד וְקָרָא לוֹ אֹהֶל מוֹעֵד בְּתִיב.

111. ור׳ אַבָּא אַמָר לביש, דָּהָא בּקָדַמִיתָא הַוָה אָהַל סתם, כד״א אהל בל יצען בל יסע יתרותיו לנצח. והשתא אהל מוער. בקרמיתא, למיהב חיין ארוכין לעלמין, דלא ישלוט בהו מותא. מכאן להל חי, השתא, אהל מוער, כר״א ובית מוער לכל אתייהיב קצוּבין וחיין זמנא ביה בקרמיתא לא אתפגים, והשתא אתפגים. בקרמיתא יערוּן. רלא חברותא וזווגא לסהרא בשמשא, השתא אהל מוער, זווגא רלהון מזמן לזמן, ובג״כ וקרא לו אהל מוער, מה דלא הוה קורם.

12. "Ornaments by the Mount Horeb"

1

Rabbi Yehuda wonders why Joshua was punished along with the children of Yisrael even though he had not sinned - he had been with Moses at the time of the golden calf. Rabbi Shimon answers that when God judges the world, he judges it according to the majority of people. He explains about the right above and the right below, and about the left above and the left below, and says that death is drawn to all those who become attached to the Serpent and distanced from the Tree of Life. Rabbi Shimon concludes by saying that since the moon, Malchut, was blemished, Joshua alone could not have been spared from the blemish.

112. Rabbi Shimon was sitting one night studying the Torah. Rabbi Yehuda, Rabbi Yitzchak and Rabbi Yosi were sitting in front of him. Said Rabbi Yehuda: It is written: "And the children of Yisrael stripped themselves of their ornaments by the Mount Horeb" (Shemot 33:6). And we said that they brought death upon themselves from that time on, and the Evil Serpent ruled over them, after they had removed him from before. HE ASKS: Yisrael deserved it; but what of Joshua, who did not sin with the calf? HE ASKS: was the supernal armor, that is, the ornament, which he received together with the others at Mount Sinai, removed from him or not?

113. If you say that THE ORNAMENT was not removed from him, then why did he die like other people? BECAUSE THROUGH THE ORNAMENT THEY ACHIEVED FREEDOM FROM THE ANGEL OF DEATH, AS MENTIONED. And if you say that THE ORNAMENT was removed from him, HE ASKS, why THEN WAS IT REMOVED FROM HIM? For he did not sin, because he was with Moses at the time that Yisrael sinned. And if you say that he did not receive that crown, NAMELY THE ORNAMENT at Mount Sinai, as Yisrael did, HE ASKS why not? 112. ר׳ שִׁמְעוֹן, הֲוָה יָתִיב לֵילְיָא חֲדָא, וְלָעֵי בְּאוֹרַיִיתָא, וַהֲווֹ יַתְבֵי קַמֵיהּ רִבִּי יְהוּדָה וְרִבִּי יִצְחָק וְר׳ יוֹסֵי. אָמַר ר׳ יְהוּדָה, הָא בְּתִיב וַיִּתְנַצְלוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת עֶדְיָם מֵהַר חֹרֵב. וְקָאַמְרֵינָן דְּגַרְמוּ מוֹתָא עָלַיְיהוּ, מֵהַהוּא זִמְנָא וּלְעֵילָא, וְשָׁלִיט בְּהוּ הַהוּא חִוְיָא בִּישָׁא, דְאַעֲדֵי לֵיה מִנַּיְיהוּ בְּקַרְמֵיתָא. יִשְׂרָאֵל תִינַח. יְהוֹשָׁעַ דְּלָא חָטָא, אִתְעָרֵי מְנֵיִיהוּ הַהוּא זַיְינָא עַלַאָה הָקַבִּיל עִמְהוֹן בָּטוּרָא הָסִינֵי, אוֹ לָא.

113. אִי תֵּימָא דְּלָא אִתְעָדֵי מְנֵיהּ. אִי הָכִי, אֲמַאי מִית כִּשְׁאַר כָּל בְּנֵי נָשָׁא. וְאִי תֵימָא דְאָתְעָדֵי מְנֵיהּ, אֲמַאי. וְהָא לָא חָטָא, דְהָא אִיהוּ עִם מֹשֶׁה הֲוָה בְּשַׁעֲתָא דְחָבוּ יִשְׂרָאֵל. וְאִי תֵימָא דְלָא קַבִּיל הַהוּא עִטְרָא בְּטוּרָא דְסִינֵי, בְּמָה דְקַבִּילוּ יִשְׂרָאֵל. אֵמַאי. 114. פּּתַח ר״ש וְאָמַר, בִּי צַהִיק יְיָ׳ צְדָקוֹת אָהֵב יָשָׁר יֶחֲזוּ פְנֵימוֹ, הַאי קְרָא אָמְרוּ בֵּיהּ חַבְרַיָּיא מָה הְאָמְרוּ, אֲבָל בִּי צַהִיק יְיָ׳, צַהִיק הוּא, וּשְׁמֵיה צַהִיק, וּבג״ב צְדָקוֹת אָהֵב. יָשָׁר. וְאִיהוּ יָשָׁר, כר״א צַהִיק וְיָשָׁר. וְע״ר יֶחֲזוּ פְנֵימוֹ, כָּל בְּנֵי עָלְמָא, וִיתַקְנוּן אָרְחַיִיהוּ, לְמֵהַךְ בְּאֹרַח מֵישָׁר בַּדְקָא יֵאוֹת.

115 וְת״ח, כַּד דָּאִין קוּרְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָלְמָא, לָא דָּן לֵיה אֶלָּא לְפוּם רוּבָּן דְּרְגֵי נָשָׁא. וְת״ח, כַּד חָב אָדָם בְּאִילָנָא דְאָכַל מְגֵיה, גָרַם לְהַהוּא אִילָנָא, אָדָם בְּאִילָנָא דְאָכַל מְגֵיה, גָרַם פְּגִימוּ לְאַפְרְשָׁא דְשָׁרֵי בֵּיה מוֹתָא לְכָל עָלְמָא, וְגָרַם פְּגִימוּ לְאַפְרְשָׁא אַתְּתָא מִבַּעְלָה, וְקָאֵים חוֹבָה דִּפְגִימוּ דָּא בְּסִיהֲרָא, עַד דְּקַיִימָן יִשְׂרָאֵל בְּטוּרָא דְסִינֵי, בֵּיוָן דְקַיִימוּ עַד דְקַיִימָן יִשְׂרָאֵל בְּטוּרָא דְסִינֵי, אַרְעַבָּר הַהוּא פְּגִימוּ דָּסִיהֲרָא, עַד דְקַיִימָן יִשְׂרָאֵל בְּטוּרָא דְסִינֵי, אַרְעַבָּר הַהוּא פְּגִימוּ דָסִיהְרָא, תָּבָת סִיהֲרָא בְּמִלְקַדְמִין לְאִתְפָּגְמָא, וְשָׁרָאָל בְּעָגְלָא, הָּבַת סִיהֲרָא בְּמִלְקַדְמִין לָאִתְפָּגְמָא, וְשָׁלָטָא חוִיָּא

116. וְכַד יָדַע מֹשֶׁה דְּחָבוּ יִשְׂרָאֵל, וְאִתְעֲבָרוּ מִנַּיְיהוּ אִינּוּן זַיְינִין קַדִּישִׁין, יָדַע וַדָּאי, דְהָא חוְיָא אָחִיר בָּה בְּסִיהֲרָא, לְאַמְשָׁכָא לָה לְגַבֵּיהּ, וְאִתְפְּגִימַת. כְּדֵין אַפִּיק לֵיה לְבַר. וְכֵיוָן דְקַיְימָא לְאִתְפַּגְמָא, אע״ג הַיּהוֹשֶׁע קַאֵים בְּעִטְרָא דְזַיְינִין דְילָה, בֵּיוָן דְפְגִימוּ הִיהוֹשֶׁע קָאֵים בְּעִטְרָא דְזַיִינִין דְילָה, בֵּיוָן דְפְגִימוּ הַיָּהוֹשֶׁע קָאֵים בְּעַטְרָא דְזַיִינִין דְילָה, בֵּיוָן דְפְגִימוּ הַיָּרָיָא בָּהּ, וְאִתְהַדְרַת בְמָה דְאִתְפְגִימַת בְּחוֹבָא שְׁרְיָא בָּהּ, וְאִתְהַדְרַת בְמָה דְאִתְפְגִימָא. בַּר מֹשֶׁה, דַּחֲוֹבָא הָאָדָם, לָא יָכִיל בַּר נָשׁ לְאִתְקַיְימָא. בַּר מֹשֶׁה, דַחֲבָא הְשָׁרְיָט בָּה, וְמוֹתֵיה הֲוָה בְּסְטַר אַחֲרָא. וְע״ד לָא הָוָה לְשׁוּ בָּה, לְקַיְימָא לְיְהוֹשֶׁע תָּרִיר, וְלָא לְאַחֲרָא. וְע״ד אֹהֶל מוֹעֵר קָרֵי לֵיהּ, דְהָהָא שַׁרְיָא בֵּיה זְמַן קָצִיב,

117. וְעַל דָּא, רָזָא דְּמִלָּה, אִית יְמִינָא לְעֵילָא, וְאִית יְמִינָא לְעֵילָא, וְאִית יְמִינָא לְעֵילָא, וְאִית שְׁמָאלָא יְמִינָא לְעֵילָא, וְאִית שְׁמָאלָא יְמִינָא לְתַהָּא. אִית שְׁמָאלָא לְעֵילָא, בְּקָרוּשָׁה עַלָּאָה. וְאִית יְמִינָא לְעֵילָא, אִית שְׁמָאלָא לְעֵילָא, בְּקַרוּשָׁה עַלָּאָה, לְעַילָא, בְּקִינָא, לְעֵילָא, לְעֵילָא, לְעֵילָא, לְאַתְנַהָּעָא, לְעֵילָא, לְעֵילָא, לְאַתְנַהַיָּא, לְעֵילָא, לְאַתְנָהַרָא,

114. Rabbi Shimon opened the discussion, and said: "For Hashem is righteous, He loves righteousness; the upright shall behold His face" (Tehilim 11:7). Concerning this passage, the friends said what they had to say. Yet, "For Hashem is righteous," MEANS that He is righteous and His Name is righteous. Consequently, "He loves righteousness," MEANING MALCHUT, WHOSE NAME IS RIGHTEOUSNESS. "The upright"; He is upright, as it is written: "Just and right is He" (Devarim 32:4). Therefore, all the people of the world "shall behold His face...", and mend their ways, and proceed on the straight path as they should.

115. Come and behold: when the Holy One, blessed be He, judges the world, He judges it according to the majority of people. Come and behold: when Adam sinned with the tree from which he ate, he caused that tree, WHICH IS MALCHUT, to become the dwelling place of Death for the whole world, and caused a blemish that separates a wife from her husband, NAMELY THE SEPARATION OF MALCHUT FROM ZEIR ANPIN. And this sin remained in the moon, WHICH IS MALCHUT, until the children of Yisrael stood at Mount Sinai. When the children of Yisrael stood at Mount Sinai, that blemish of the moon was removed, MEANING THE BLEMISH OF SEPARATION AND DEATH THROUGH THE TREE OF KNOWLEDGE OF GOOD AND EVIL and it shone constantly, WITHOUT INTERRUPTION. But when the children of Yisrael sinned with the calf, the moon again became blemished as before. The Evil Serpent ruled and held to it and drew it to him, and it became blemished.

116. When Moses learned that the children of Yisrael sinned and that the holy ornaments were removed from them, he knew for certain that the Serpent was attached to the moon to attract it to him. And it became defective, BECAUSE WHEN THE SERPENT WISHES TO NOURISH FROM MALCHUT, THE LIGHT DEPARTS FROM HER SO THAT HE HAS NOTHING TO SUSTAIN HIM. Then he took it outside of the camp. And since it was blemished, even though Joshua retained the crown of his ornament, since a blemish dwelt in it. IN MALCHUT. and it again had the blemish it had through the sin of Adam, no man can survive except Moses, who ruled over MALCHUT. FOR HE WAS IN THE SECRET OF THE HUSBAND OF THE QUEEN, and his death was from a different direction, NAMELY "ACCORDING TO THE WORD OF HASHEM" (DEVARIM 34:5). Therefore, MALCHUT did not have permission to keep Joshua alive forever, SO THAT HE WOULD NOT DIE, nor any other person. Therefore he called it 'the Tent of appointed time', because a designated time OF LIFE dwells in it for the whole world.

117. Therefore, the secret of the matter is that there is right above and right below. There is left above and left below. HE EXPLAINS, there is right above, namely in supernal Holiness, and there is right below, which is in the Other Side. There is left above, meaning in supernal Holiness, to awaken love, so that the moon, WHICH IS MALCHUT, shall be connected to the holy place above, IN ZEIR ANPIN, in order to illuminate.

לתתא, שמאלא רחימותא דאפריש ואית .118 בשמשא, קַרְבָא בַּהֲרֵיה, וְדָא הוּא סְטַרָא הַחוויָא בּישׁא. שמאלא בא בלתפא אפערא, כדין משיך לה לסיהרא, ואפריש לה מלעילא, ואתחשכת נהורהא, שאיבת מותא לתתא, ואתרבקת בחויא, וכדיז לכלא האתרבקת בחויא, ואתרחקת מאילנא החיי, וע״ר גרים מותא לכל עלמא. ורא הוא כר אסתאב מקרשא, עד זמנא קציב, ראתתקנת סיהרא, ותבת אַנְהֶרָא, וְרַא הוּא אהל מוֹער.

119 וְעַל דָּא יְהוֹשָׁעַ לָא מִית, אֶלָא בְּעֵיטָא דְנָחָשׁ דָּא, דְקַרִיב וּפָגִים מַשְׁבְּנָא בְּרְקַרְמֵיתָא. וְדָא הוּא דָזָא דְכְתִיב, יְהוֹשָׁעַ בִּן נוּן נַעַר. דְאע״ג דְאִיהוּ נַעַר לְתַתָּא, לְקַבְּלָא נְהוֹלָא, לא יָמִישׁ מִתוֹך הָאֹהֶל, בְּמָה דְאָתְפְּגִים דָּא, הָכִי נָמֵי אִתְפְּגִים דָּא אע״ג דְוִינָא קַדִּישָׁא הֵוָה לֵיה, בֵּיוָן דְאִתְפְּגִים סִיהֵרָא, הָכִי הוּא וַדַּאי לָא אִשְׁתְוִיב בִּלְחוֹרוֹי מִנֵּיה, מֵהַהוּא גַוְונָא ממשׁ, והא אתמר.

120. זַבָּאִין אִינּוּן צַהִיקַיָּא, הְיַדְעִין רָזִין הְאוֹרַיְיתָא, וּמִתְהַבְּקַין בָּה בְּאוֹרַיְיתָא, וּמְקַיְימִין קָרָא הִכְתִּיב, וְהָגִיתָ בּוֹ יוֹמָם וָלַיְלָה וְגוֹ׳. וּבְגִינָה יִזְבּוּן לְחַיֵּי עָלְמָא הְאָתֵי, הִכְתִּיב, בִּי הוּא חַיֶּיךָ וְאוֹרֶךְ יָמֶיךָ וְגוֹ׳.

118. And there is left below, that separates the supernal love and separates Her, MALCHUT, from illuminating through the sun and from getting close to it. This is the side of the Evil Serpent, because when the lower left is awakened, it draws the moon to itself, and separates it from above, FROM ZEIR ANPIN, so its light becomes darkened, and it is attached to the Serpent. Then it draws death below, to all those that became attached to the Serpent and became distanced from the Tree of Life. Therefore, he brought death to the whole world, THROUGH THE SIN OF THE TREE OF KNOWLEDGE OF GOOD AND EVIL. And this is what defiled the Temple, WHICH IS MALCHUT, until the set time when the moon will be mended and shine again. And this is WHY IT IS CALLED 'the Tent of appointed time'.

119. Therefore Joshua died only because of the scheme of the Serpent who approached and blemished the Tabernacle, WHICH IS MALCHUT, as before. This is the secret of the words, "Joshua the son of Nun, a young man..." (Shemot 33:11). Even though he is a young man below, MEANING HE IS CONSIDERED AS METATRON THAT IS CALLED 'YOUTH', who receives light FROM MALCHUT, he "did not depart out of the Tent" (Ibid.), WHICH MEANS THAT HE IS LIKE THE TENT, WHICH IS MALCHUT. And just as THE TENT was blemished, so was he, JOSHUA, blemished. And although he had the holy ornament FROM MOUNT SINAI, since the moon was blemished, surely he could not have been alone spared from it and from that actual blemish. And we have learned it.

120. Blessed are the righteous, who know the secrets of the Torah, cleave to the Torah, and fulfill the passage which says, "And you shall meditate therein day and night" (Yehoshua 1:8). And for its sake they shall merit the life of the World to Come, as it is written: "for He is your life and the length of your days" (Devarim 30:20).